

GARISPANDUAN PENGENDALIAN KANAK-KANAK DI TASKA DAN PRASEKOLAH

Diselaraskan oleh:

**Bahagian Kawalan Penyakit
KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA**

Julai 2007

BAB 1

MENJAGA KEBERSIHAN BAYI, KANAK-KANAK, TASKA DAN PRA-SEKOLAH

MATLAMAT

Garis panduan ini adalah panduan kepada pengasuh di pusat jagaan dan bimbingan kanak-kanak memastikan kebersihan bayi, kanak-kanak dan persekitaran TASKA dan pra-sekolah yang optimum; bagi menyokong pertumbuhan dan perkembangan menyeluruh kanak-kanak.

1.0 PENGENALAN

Kebersihan selalunya dikaitkan dengan kesihatan. Kebersihan penting untuk semua orang terutamanya kanak-kanak kerana kesihatan yang sempurna akan menghindarkan mereka dari jangkitan penyakit. Di samping itu, mereka dapat melalui perkembangan yang sempurna dari segi rohani dan jasmani.

2.0 DEFINISI

2.1 Bersih bermakna

- 2.1 Bebas dari sebarang kotoran, kuman atau serangga perosak yang boleh mengganggu kesihatan.
- 2.2 Berkeadaan kemas, ceria dan selesa di pandang.
- 2.3 Tiada bau yang kurang menyenangkan

3.0 KEBERSIHAN BAYI

3.1 Persiapan sebelum mandi

Sediakan barang-barang seperti berikut:-

3.1.1 Di sebelah kanan

- a. Tempat yang beralas dan selesa untuk meletak bayi
- b. Tuala kecil yang lembut
- c. Tuala besar
- d. Sabun dan syampu
- e. Kapas
- f. Bedak, lampin, baju, seluar dan pin penyemat

3.1.2 Di sebelah kiri

- a. Besen besar
- b. Besen kecil untuk membasuh rambut

3.1.3 Penyediaan air mandi

Tuangkan air sejuk ke dalam besen besar, suamkan dengan air panas. Rasa kepanasan air dengan siku atau belakang tapak tangan (gunakan cara yang sama untuk besen kecil). Basuh tangan anda dengan bersih sebelum memandikan bayi.

3.2 Cara memandikan bayi

- 3.2.1 Bawa bayi ke tempat mandi. Letakkan di atas tempat yang beralas yang disediakan. Tanggalkan pakaian. Balut tubuh bayi dengan tuala besar.
- 3.2.2 Lembapkan kapas, bersihkan matanya dari arah hidung ke hujung mata kiri dan kanan. Gunakan kapas untuk sekali guna sahaja.
- 3.2.3 Bersihkan telinga dan hidung dengan kapas lembap yang baru.
- 3.2.4 Bersihkan muka dengan tuala kecil yang lembap. Kemudian, lap dengan tuala kering.
- 3.2.5 Ampu kepala bayi dengan tangan kiri mengarah ke besen. Basahkan rambut bayi.
- 3.2.6 Syampu rambutnya perlahan-lahan. Gunakan tuala kecil untuk membersihkan lebih syampu. Jangan guna kuku untuk mencuci kepala bayi
- 3.2.7 Bilas rambut dengan air hingga kesan syampu hilang.
- 3.2.8 Lap rambut hingga kering dengan sebahagian dari tuala yang membalut tubuhnya.
- 3.2.9 Tanggalkan tuala dari tubuh bayi.
- 3.2.10 Sokong kepala bayi dengan tangan kiri, pegang kuat di bawah ketiak kirinya terlebih dahulu.
- 3.2.11 Masukkan bayi perlahan-lahan ke dalam besen dengan memasukkan kakinya terlebih dahulu. Elakkan air masuk ke dalam telinga dengan menutup lubang telinga menggunakan ibu jari dan jari manis.
- 3.2.12 Basuhkan badan, sabun dan bersihkan di pelipat dan ketiak serta seluruh badan. Bilas dengan air sehingga bersih.
- 3.2.13 Untuk memandikan bahagian belakang badan dan punggung, sokong bahagian depan dengan tangan kanan anda dan pegang kuat di bawah ketiak kirinya.
- 3.2.14 Bila selesai, angkat perlahan-lahan dari besen dan letakkan bayi ke atas tuala kering.
- 3.2.15 Lap badan terutama di pelipat peha dan ketiak. Sapukan losyen atau minyak bayi ke seluruh badannya. Urutan dapat merangsang bayi.
- 3.2.16 Pakaikan baju, lampin dan seluar.

Nota:

Bercakap dan bermesralah dengan bayi semasa dia dimandikan. Biarkan bayi menepuk air di dalam besen seketika. Berikan alat permainan jenis plastik kepada bayi semasa mandi.

3.3 Menukar lampin bayi

Lampin perlulah ditukar dengan segera apabila basah. Ini adalah untuk mengelakkan dari mendapat ruam lampin atau lain-lain penyakit kulit.

Jika menggunakan lampin pakai buang, lampin mesti sesuai dengan saiz bayi. Pastikan lampin pakai buang yang telah digunakan dibuang di tong sampah yang bertutup dan diuruskan dengan betul.

Jangan pakai lampin terlalu ketat. Lampin kain adalah lebih baik dari lampin pakai buang.

3.4 Persediaan menukar lampin

- 3.4.1 Sediakan tempat sesuai untuk menukar lampin. Tutup kipas angin sementara menukar lampin untuk mengelakkan bayi atau kanak-kanak dari kesejukan
- 3.4.2 Pilih tempat yang mempunyai pengudaraan dan pencahayaan yang elok.
- 3.4.3 Aturkan semua keperluan supaya mudah diambil atau digunakan. Elakkan peralatan dari mudah dicapai dari bayi.

Keperluan adalah seperti berikut:-

- a. Alas pelapik yang mudah dicuci.
- b. Lampin bersih yang siap dilipat.
- c. Tuala kecil, kapas, sebesen air.
- d. Losyen / minyak bayi.
- e. Seluar, baju, pin penyemat.
- f. Bekas menyimpan lampin kotor.
- g. Bekas membuang kotoran.

3.5 Cara menukar lampin

- 3.5.1 Letakkan bayi di atas alas / pelapik. Jangan tinggalkan bayi sendirian. Tanggalkan lampin kotor dan masukkan ke dalam bekas yang telah disediakan.

- 3.5.2 Bersihkan semua bahagian yang terkena najis dengan kapas lembap. Lap dari bahagian pinggang mengarah ke bawah punggung dan bukan sebaliknya.
- 3.5.3 Untuk bayi yang lebih besar, basuh dengan air bersih.
- 3.5.4 Lap hingga kering.
- 3.5.5 Jika perlu sapukan losyen bayi ke bahagian yang telah dibersihkan.
- 3.5.6 Pakaikan lampin dan sematkan pin dengan menggunakan jari sebagai pengadang tubuh bayi bagi mengelakkan bayi dari tercucuk pin.
- 3.5.7 Pakaikan seluar dan baju. Bawa bayi ke tempat tidur atau tempat bermain.

Nota:

- a. Bercakap kepada bayi semasa lampin ditukar. Elakkan dari memarahi bayi.
- b. Jika bayi mengeliat semasa lampin ditukar, berikan barang permainan seperti kelentong untuk menarik perhatiannya.
- c. Patikan anda membasuh tangan setiap kali selepas menukarkan lampin bayi sebelum mengendalikan bayi atau kanak-kanak lain; atau sebelum membuat sebarang pekerjaan lain.
- d. Pastikan lampin pakai buang dibuang ke dalam tong sampah yang bertutup.

4.0 KEBERSIHAN KANAK-KANAK

- 4.1 Kanak-kanak boleh digalakkan mengamalkan kebersihan, khasnya semasa melakukan aktiviti lazim. Kanak-kanak berumur 1 hingga 3 tahun memahami dan mengikut arahan mudah. Kanak-kanak 1 hingga 3 tahun perlu dibantu oleh pengasuh tetapi kanak-kanak 3 hingga 4 tahun boleh melakukan dengan sendiri.
  - a. mencuci muka, berus gigi selepas bangun dari tidur dan selepas makan.
  - b. mencuci tangan dan kaki selepas bermain di luar.
  - c. mencuci tangan sebelum dan selepas makan.
  - d. mencuci tangan dan kaki selepas menjalankan aktiviti khasnya aktiviti main pasir / air / *play doh* dan sebagainya.
- 4.2 Semasa memandikan kanak-kanak, elakkan dari menjirus air terus ke atas kepala

- 4.3 Adalah penting pakaian dan kasut kanak-kanak sentiasa dalam keadaan bersih dan kemas. Pengasuh harus menggalakkan kanak-kanak memberi kepentingan kepada amalan kebersihan diri dan pakaian. Melalui pelbagai aktiviti di TASKA dan kelakuan para pengasuh sendiri, pengasuh dapat mengujudkan kesedaran dan minat di kalangan kanak-kanak untuk sentiasa kelihatan bersih dan kemas. Kanak-kanak mendapat peluang untuk bercerita dan memberitahu kepentingan menjaga kebersihan diri.
- 4.4 Pengasuh perlu melatih kanak-kanak cara mandi dan mengosok gigi yang betul.
- 4.5 'Toilet Training' atau latihan menggunakan tandas perlu dimulakan seawal usia.
- 4.6 Pengasuh perlu melatih kanak-kanak memakai pakaian, menggunakan sikat rambut dan memotong kuku dengan betul.
- 4.7 Pastikan kanak-kanak tidak berkongsi sebarang peralatan peribadi seperti sikat, berus gigi dan tuala.

5.0 KEBERSIHAN BANGUNAN TASKA

- 5.1 Kawasan di dalam dan di luar bangunan mestilah bebas dari serangga, makhluk perosak dan haiwan peliharaan, serta bersih dari sampah sarap.
- 5.2 Kawasan di luar bangunan mestilah bersih dan bebas dari lalang, tumbuhan berduri atau beracun.
- 5.3 Pastikan longkang sentiasa bersih dan tiada air bertakung. Longkang hendaklah bertutup bagi mengelakkan sebarang kemalangan.
- 5.4 Sediakan bekas untuk membuang sampah yang bertutup di dalam dan di luar bangunan.
- 5.5 Jika ada kolam atau sebarang takungan air, tempat itu hendaklah dipagar. Jika menggunakan kolam mandi plastik, buang air selepas setiap kali digunakan.

6.0 AMALAN KEBERSIHAN DI TASKA

Kanak-kanak mungkin akan dapat penyakit jika sesebuah TASKA itu tidak bersih. Amalkan kebersihan TASKA setiap masa.

- 6.1 Amalkan tabiat membasuh tangan sebelum dan selepas makan, dan selepas menggunakan tandas.

- 6.2 Bersihkan semua pinggan, mangkuk, cawan, sudu dan lain-lain sebelum dan selepas makan.
- 6.3 Bersihkan dapur untuk menghindar dari lipas, tikus dan lain-lain serangga .
- 6.4 Bersihkan bilik air dan tandas. Elakkan air bertakung untuk mengelakkan pembiakan nyamuk.
- 6.5 Pastikan kawasan bersih bebas dari sampah sarap. Ini adalah untuk menghindarkan dari lalat dan serangga perosak.
- 6.6 Potong rumput yang panjang untuk mengelakkan ular.
- 6.7 Mop lantai dengan segera setiap kali ada tumpahan atau lantai basah. Lap habuk pada tingkap supaya tidak kotor dan selamat untuk kanak-kanak menjalankan aktiviti.
- 6.8 Bersihkan longkang dan pastikan air tidak bertakung. Pastikan longkang bertutup.
- 6.9 Bersihkan semua alat kelengkapan termasuk barang permainan kanak-kanak selepas setiap kali digunakan.
- 6.10 Cuci peti sejuk dan almari dapur sekurang-kurangnya seminggu sekali.
- 6.11 Basuh sarung bantal, alas tilam dan selimut serta kain tuala selepas setiap kali digunakan
- 6.12 Jemur bantal, tilam, tikar dan selimut.

Nota:

Binatang peliharaan seperti kucing dan anjing adalah tidak dibenarkan berada di sekitar kawasan TASKA.

Jangan gunakan lingkaran ubat nyamuk bagi mencegah dari sebarang kejadian kebakaran.

7.0 PERUNTUKAN AKTA DAN PERATURAN TASKA

7.1 Peraturan 25 (1a,b)

Tiap-tiap Taman hendaklah mengadakan sekurang-kurangnya satu tandas bagi sepuluh orang kanak-kanak dan kemudian tandas serta persediaan kebersihan hendaklah:-

- a. Pada setiap masa disimpan dalam keadaan bersih dan;
- b. Tidak digunakan bagi apa-apa maksud lain.

7.2 Peruntukan 26

Suatu bekalan air yang cukup dan bersih dan bersih hendaklah diadakan di premis tiap-tiap taman.

7.3 Peraturan 27

Tiap-tiap taman hendaklah dilengkapi dengan kemudahan-kemudahan membasuh dan mencuci pakaian, bilik salinan dan bilik mandi bagi kanak-kanak dan pekerja-pekerja.

Katil kanak-kanak, katil beradang, katil dan alatan tempat tidur hendaklah sesuai jenisnya dan rekabentuknya. Boleh dibasuh dan selenggarakan dalam keadaan bersih, dan peralatan tempat tidur bagi tiap-tiap orang kanak-kanak hendaklah disimpan dan distor dalam keadaan yang bersih.

8.0 KESIMPULAN

Kebersihan bagi kanak-kanak dan TASKA adalah amat penting dalam menjamin kesihatan kanak-kanak. Pengaruh harus memberi perhatian yang rapi terhadap menjaga mutu kebersihan di TASKA untuk menentukan kanak-kanak di TASKA sentiasa sihat dan ceria,.

BAB 2

Garis Panduan Pengendalian Pusat Asuhan dan Pusat Bimbingan Kanak-kanak Bagi mencegah Penularan Penyakit Berjangkit termasuk HFMD

Objektif Khusus

1. Pengendali boleh menyaring penyakit berjangkit di kalangan kanak-kanak di bawah jagaan bagi mengenalpasti mereka yang berjangkit.
2. Pengendali tahu langkah-langkah pencegahan awal yang berpatutan yang perlu diambil.

1.0 PENGENALAN

Pusat asuhan dan pusat bimbingan kanak-kanak adalah tempat perkumpulan kanak-kanak di bawah umur 7 tahun. Terdapat berbagai jenis premis berkenaan, beroperasi di bawah kelolaan kerajaan mahupun swasta. Premis yang dikendalikan oleh kerajaan adalah:

JENIS	BIDANG KUASA	PENGOPERASIAN
Taska: untuk yang berumur 0 - 4 tahun dan ke bawah	Jabatan Kebajikan Masyarakat, Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat	Premis dikendalikan oleh individu / syarikat. Lesen dikeluarkan setiap tahun selepas diberi kelulusan oleh Jabatan Bomba, Jabatan Kesihatan dan Kerajaan Tempatan. Ia tertakluk di bawah Akta Pusat Asuhan dan Peraturan-Peraturan Pusat Jagaan 1984. Pengasuh hendaklah menjalani latihan kursus asas asuhan kanak-kanak (31 modul dengan satu modul berhubung dengan kesihatan) dan mendapat kelulusan dari Jabatan Kebajikan Masyarakat.
Tabika: untuk kanak-kanak berumur 4 ke 6 tahun	Jabatan Perpaduan Negara dan Integrasi Nasional, Jabatan Perdana Menteri	Tidak memerlukan lesen untuk beroperasi. Ia dikendalikan oleh kakitangan yang dilantik oleh Jabatan ini. Ia tertakluk di bawah Akta Pendidikan 1996 (Akta 550).
Pusat Pendidikan Awal (Pra-sekolah)	Kementerian Pelajaran Malaysia	Tidak memerlukan lesen untuk beroperasi. Premis terletak di dalam kawasan sekolah. Ia dikendalikan oleh kakitangan yang dilantik oleh Kementerian ini. Ia tertakluk di bawah Akta Pendidikan 1996 (Akta 550).

Premis ini merupakan tempat yang mudah penyakit berjangkit menular jika kebersihan persekitaran dan kanak-kanak tidak dijaga. Keadaan ini disebabkan oleh kanak-kanak adalah kumpulan yang rentan kepada jangkitan kerana tiada atau kurang daya tahan diri berbanding dengan orang dewasa.

2.0 PENYAKIT BERJANGKIT YANG MUDAH MENULAR

Kanak-kanak sangat rentan atau mudah mendapat jangkitan. Mereka belum pernah terdedah kepada banyak jenis kuman. Maka, ketahanan tubuh mereka melalui antibodi belum terbentuk lagi. Selain dari itu, aktiviti-aktiviti yang dilakukan oleh kanak-kanak menyebabkan mereka lebih terdedah kepada kuman, berbanding dengan orang dewasa.

Penyakit berjangkit boleh disebabkan oleh kuman seperti virus, bakteria atau parasit. Kuman-kuman tersebut boleh disebarkan melalui makanan dan minuman, sentuhan, pernafasan, peralatan seperti mainan, sudu garpu dan tuala, serangga seperti nyamuk, dan haiwan seperti tikus. Senarai penyakit berjangkit yang lazim menular di kalangan kanak-kanak seperti di Lampiran 1 (cara penyebaran penyakit berjangkit di kalangan kanak-kanak) dan Lampiran 2 (Senarai penyakit berjangkit yang lazim menular di kalangan kanak-kanak).

3.0 LANGKAH PENCEGAHAN PENULARAN

3.1 Penjagaan Kebersihan Persekitaran

Penjagaan kebersihan persekitaran amat penting bagi memastikan kesihatan dan keselamatan kanak-kanak dan juga pengendalian pusat jagaan ini. Salah satu langkah yang paling penting ialah mengurangkan jumlah kuman di premis. Membersihkan lantai premis, mainan kanak-kanak dan pakaian / kainan menggunakan sabun adalah tidak mencukupi. Cucikuman dengan larutan bancuhan *chlorox* yang betul dapat membunuh kuman. Sila rujuk lampiran 3. *Chlorox* adalah pembasmikuman yang paling mudah diperolehi di pasaran.

Kajian menunjukkan bahawa tombol pintu dan kepala paip mempunyai kontaminasi kuman yang tinggi. Manakala permukaan yang kerap disentuh oleh kanak-kanak yang memakai lampin atau kanak-kanak dengan air liur yang sentiasa terkeluar hendaklah juga didisinfeksi. Ia hendaklah didisinfeksi sekurang-kurangnya sekali sehari; atau apabila ia kelihatan tercemar. Cuci dahulu dengan sabun dan air; diikuti dengan campuran *chlorox* 0.05 %. Setelah kering (anggaran dalam tempoh 10 minit), lap dengan tuala yang dilembapkan.

Pastikan tandas sentiasa dalam keadaan bersih. Jangan biarkan pakaian atau lampin bersepah-sepah di dalam tandas kerana ia boleh menyebabkan pencemaran dan pencemaran lintang. Pastikan lampin pakai buang dibuang ke dalam tong sampah yang bertutup bagi mengelakkan ia dihurung lalat.

Elakkan dari menyediakan makanan di kawasan berhampiran tandas. Penyimpanan makanan mentah di dalam almari hendaklah dilakukan dengan baik bagi mengelakkan dari serangan haiwan kacau ganggu terutama tikus. Manakala penyimpanan makanan dalam peti ais hendaklah dilakukan dengan betul bagi mengelakkan kontaminasi lintang (*cross contamination*) dengan makanan yang sedia di makan (*ready to eat food*).

Pastikan penyediaan makanan dibuat dengan betul dan bersih. Pastikan makanan / susu dihidangkan atau diberi terus kepada kanak-kanak selepas disediakan. Penyimpanan melebihi 4 jam dan dalam keadaan yang tidak sempurna boleh menyebabkan kuman membiak di dalam makanan / susu.

Pengendali makanan perlu mendapatkan suntikan Tifoid dan telah mengikuti kursus pengendalian makanan. Sentiasa pastikan pengendali makanan tidak menghidap sebarang penyakit yang boleh direbakkan melalui penyediaan makanan dan minuman; seperti cirit-birit, kudis dan luka di tangan dan sakit tekak.

Jangan benarkan haiwan berada di premis. Bulu dari kucing atau anjing boleh menyebabkan alahan kepada kanak-kanak tertentu. Haiwan yang tidak dijaga dengan baik atau tidak diberi rawatan tertentu boleh merebakkan kuman kepada manusia.

3.2 Penjagaan Kebersihan Kanak-kanak

Seperti di Bab 1.

Pengendali dan kanak-kanak hendaklah dilatih membersihkan tangan menggunakan kaedah yang betul. Maklumat di lampiran 4 boleh dijadikan panduan.

3.3 Suntikan imunisasi

Jadual imunisasi kanak-kanak di Malaysia adalah seperti di lampiran 5. Maklumat imunisasi hendaklah dikemaskinikan dan ibubapa diingatkan agar melengkapkan imunisasi anak-anak mereka mengikut jadual tersebut.

3.4 Penyaringan kanak-kanak

Saringan dilaksanakan di bilik saringan atau di ruang khas yang disediakan. Adalah lebih baik jika saringan dapat dibuat sebelum kanak-kanak masuk ke premis bagi memudahkan langkah kawalan seterusnya dilakukan.

Premis digalakkan untuk mengujudkan satu bilik isolasi atau pengasingan, iaitu bilik bagi menempatkan kanak-kanak dengan gejala penyakit berjangkit sementara menunggu ibubapa atau penjaga mengambil mereka. Ia bertujuan untuk menghalang kanak-kanak berpenyakit dari bercampur dengan kanak-kanak lain dan berkemungkinan akan menyebarkan penyakit.

Cara saringan boleh dilakukan dengan mengajukan soalan kepada ibubapa atau penjaga semasa mereka menghantar kanak-kanak. Bagi sesetengah gejala, pemeriksaan boleh dilakukan jika pengendali mampu melakukannya, seperti mengambil suhu badan kanak-kanak menggunakan *thermometer* bagi kanak-kanak yang demam (jangkasuhu (*thermometer*) dahi atau telinga atau *digital*) dan melihat tanda-tanda penyakit-penyakit berjangkit seperti di dalam Lampiran 2.

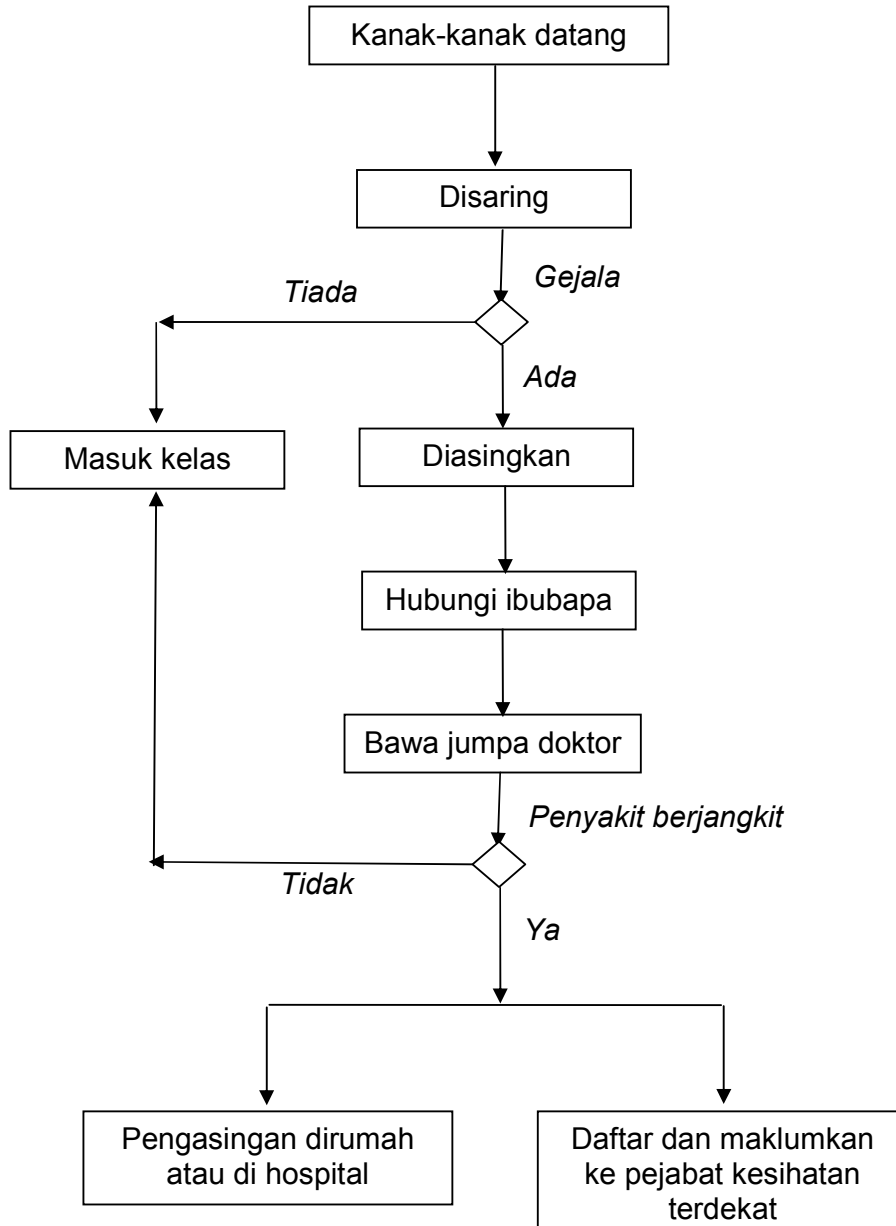
Gejala yang perlu disaring adalah seperti berikut:

DITANYA	DIPERIKSA (jika boleh)
Demam	Suhu >37.5
Selsema	Hidung berhingus
Batuk	Batuk
Cirit birit	
Ruam / lepuh / kudis	Ruam / lepuh / kudis
Sakit mata	mata merah atau mati bertahi

Jika penyakit kanak-kanak telah dipastikan oleh doktor sebagai penyakit berjangkit, kanak-kanak tersebut tidak boleh dibenarkan sama sekali untuk hadir ke premis sehingga habis tempoh jangkitan. Dapatkan nasihat dari pejabat kesihatan terdekat jika perlu.

Jika pengendali mengesyakki kanak-kanak dijangkiti penyakit berjangkit semasa berada di dalam premis, pengendali perlu menghubungi ibubapa kanak-kanak tersebut

Carta alir saringan kanak-kanak

3.5 Polisi Pengecualian

Pihak pengendali premis dicadangkan agar menyediakan polisi pengecualian hadir ke pusat jagaan atau bimbingan sekiranya kanak-kanak mengidap sebarang penyakit berjangkit. Polisi hendaklah dimaklumkan dan diterangkan serta diedarkan kepada ibubapa dan penjaga kanak-kanak.

Gejala atau tanda-tanda jangkitan penyakit yang mempunyai risiko jangkitan kepada

kanak-kanak lain ialah:

- Demam.
- Cirit-birit.
- Muntah-muntah.
- Ruam dengan demam.
- Sakit tekak dengan demam dan kelenjar membengkak.
- Batuk yang teruk.
- Sakit mata.
- Sakit kuning / jaundis.
- Menangis tidak berhenti, memerlukan perhatian lebih dari biasa atau *irritable*.

3.6 Pengendalian kes penyakit berjangkit

Kanak-kanak yang disyakki mengidap penyakit berjangkit semasa berada di pusat jagaan atau pusat bimbingan hendaklah dimaklumkan kepada ibubapa mereka dengan segera untuk mendapat rawatan doktor. Sementara menunggu kedatangan ibubapa mereka, kanak-kanak tersebut hendaklah diasingkan di bilik pengasingan dan tidak bercampur dengan kanak-kanak lain.

3.7 Melaporkan kes penyakit berjangkit

Selain dari mengasingkan kanak-kanak yang disyakki mengidap penyakit berjangkit dan memaklumkan kepada ibubapa atau penjaga kanak-kanak, pengendali premis juga dikehendaki memaklumkan kepada Pejabat Kesihatan Daerah terdekat untuk tindakan lanjut. Pihak kesihatan akan membuat pemeriksaan lanjut atau memberi nasihat pencegahan dan kawalan yang berpatutan. Sila rujuk lampiran 6 untuk nombor telefon pejabat kesihatan di kawasan anda.

3.8 Penutupan premis

Penularan penyakit dapat dicegah dengan penutupan premis. Ia amat berkesan untuk penyakit-penyakit yang akut dan mudah merebak seperti:

- i. HFMD
- ii. Demam campak (measles)
- iii. Rubella
- iv. Begok (mumps)
- v. Kolera
- vi. Disentri

Penutupan premis bertujuan untuk

- i. mengurangkan kontak kes dengan kanak-kanak sihat yang lain.
- ii. memudahkan pembersihan dan disinfeksi premis.
- iii. memudahkan kerja-kerja penambahbaikan premis mengikut nasihat yang telah diberikan oleh pihak berkuasa.

Kerja-kerja pembersihan dan disinfeksi boleh menggunakan larutan *chlorox* seperti mana disarankan di dalam lampiran 3.

Penutupan premis boleh dilakukan menggunakan Akta Kawalan dan Pencegahan Penyakit Berjangkit 1988, Seksyen 18 atau *Prevention and Protection of Public Health Ordinance*, 1999 bagi Negeri Sarawak. Penutupan premis boleh dipertimbangkan jika terbukti premis tersebut menjadi punca penularan jangkitan

Kriteria penutupan premis adalah seperti di bawah:-

1. pengesanan kes secara aktif oleh pasukan kesihatan di premis tersebut membuktikan pengendali tidak membuat saringan dan pengasingan kes.
2. pengendali gagal membuat kerja pembersihan bagi mengelakkan rebakan penyakit.

Lampiran 1.

Cara Penyebaran Penyakit Berjangkit di kalangan Kanak-kanak

Cara Penyebaran	Penyakit
Sentuhan dengan kulit yang berpenyakit atau cecair tubuh seperti nanah.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Chicken pox ▪ Konjuntivitis ▪ Kutu kepala ▪ Kudis buta (scabies dan impetigo) ▪ Kurap
Pernafasan termasuk kahak.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Chicken pox ▪ Demam selesema ▪ Difteria ▪ Meningitis ▪ Penyakit tangan, kaki dan mulut (HFMD). ▪ Influenza ▪ Demam campak (measles) ▪ Begok ▪ Batuk kokol (Pertusis) ▪ Pneumonia ▪ Rubella
Pencemaran oleh najis.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cirit birit ▪ Enterovirus ▪ Penyakit tangan, kaki dan mulut (HFMD). ▪ Cacing ▪ Salmonella ▪ Hepatitis A ▪ Polio
Pencemaran darah.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hepatitis B ▪ Hepatitis C ▪ HIV / AIDS ▪ Cytomegalovirus

Lampiran 2

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Rubella	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, sakit kepala, lemah lesu, batuk, sakit tekak. ▪ Kelenjar di bahagian belakang leher dan telinga. ▪ Ruam bermula di muka, dan demam menurun. ▪ Gejala beransur hilang apabila muncul ruam. 	2 ke 3 minggu	Pernafasan, Sentuhan	Seminggu sebelum hingga 4 hari selepas munculnya ruam	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian (MMR) ▪ Asingkan kanak-kanak dengan gejala di rumah. ▪ Elakkan dari terdedah kepada wanita mengandung. 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala.	Kanak-kanak akan memperoleh ketahanan tubuh sepanjang hayat setelah mendapat jangkitan.
Demam campak (measles)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam tinggi, batuk, selesema, konjunktivitis. ▪ Ruam bermula di leher selepas 3 ke 4 hari demam. Demam terus tinggi apabila ruam muncul. ▪ Ruam hilang selepas lima hari dan meninggalkan parut. 	7 ke 14 hari	Pernafasan, Sentuhan dengan hingus dan air liur.	Seketika (just before) sebelum hingga 4 hari selepas munculnya ruam	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian (MMR) ▪ Asingkan kanak-kanak dengan gejala di rumah. 	Ya walaupun SEORANG.	Kanak-kanak boleh mendapat komplikasi jangkitan terutama pneumonia.

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Batuk kokol (pertussis)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam dan batuk. ▪ Dalam tempoh satu ke 2 minggu batuk menjadi 'whoop'. ▪ Muntah sering berlaku akibat batuk teruk ini. 	6 ke 20 hari	Lendir nasofaring, Sentuhan langsung, pernafasan	Seminggu selepas terdedah kepada bakteria sehingga 3 minggu selepas timbul gejala.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian DPT. ▪ Jangan benarkan kanak-kanak yang disahkan dijangkiti bakteria datang ke pusat. 	Ya walaupun SEORANG.	Selalunya kes didiagnos di hospital selepas pengesanan makmal.
Difteria	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, sakit tekak, hidung berhingus, suara serak dan letih lesu. ▪ Kelenjar membesar di bahagian belakang leher. ▪ Membran ke hijauan terdapat di tekak. 	2 ke 5 hari	Sentuhan langsung.	Dua ke 3 minggu selepas timbul gejala.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian DPT. ▪ Jangan benarkan kanak-kanak yang disahkan dijangkiti bakteria datang ke pusat. 	Ya walaupun SEORANG.	Selalunya kes didiagnos di hospital selepas pengesanan makmal.
Chickenpox	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam selama sehari ke dua hari. ▪ Diikuti lepuh di kulit, jarang terdapat di tapak tangan dan kaki. ▪ Lepuh terdapat dalam berbagai peringkat 	10 ke 21 hari	Pernafasan, sentuhan langsung dengan lepuh.	Sehari ke dua hari sebelum lepuh sehingga 6 hari selepas timbul lepuh.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jangan benarkan kanak-kanak yang disahkan dijangkiti bakteria datang ke pusat. ▪ asingkan dari kanak-kanak lain. 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala.	Kanak-kanak akan memperolehi ketahanan tubuh sepanjang hayat setelah mendapat jangkitan.

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Begok (mumps)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, letih lesu, sakit kepala selama dua ke 3 hari. ▪ Diikuti oleh bengkak kelenjar liur di bawah dan belakang telinga. ▪ Ia menyebabkan sakit dan sukar menelan. 	12 ke 25 hari	Pernafasan.	Seminggu sebelum sehingga 10 hari selepas pembengkakan kelenjar liur.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian MMR. ▪ Jangan benarkan kanak-kanak yang disahkan dijangkiti virus ini datang ke pusat. ▪ Jika menghadiri pusat, asingkan dari kanak-kanak lain. 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala.	
Hepatitis A	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, letih lesu, sakit kepala, sakit perut, loya, cirit birit. ▪ Diikuti oleh kuning kulit dan mata putih, kencing berwarna teh gelap dan najis yang pucat.. 	15 ke 50 hari	Percemaran najis kepada makanan dan minuman..	Dua ke 3 minggu sebelum sehingga seminggu selepas bermula gejala.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Amalkan kebersihan diri. ▪ Elakkan mengambil makanan mentah dan makanan laut separuh masak. ▪ Pastikan pembekal makanan bersih dan mengutamakan kebersihan. 	Ya walaupun SEORANG.	

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Hepatitis B	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam ringan, letih lesu, loya, kencing berwarna teh gelap. ▪ Ramai yang tidak menunjukkan gejala. 	30 ke 180 hari, lazimnya 60 ke 90 hari	Suntikan darah, dari ibu kepada kandungan, hubungan seksual.	Beberapa minggu sebelum gejala sehingga bertahun-tahun jika kanak-kanak menjadi pembawa virus.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian hepatitis B. 	Ya walaupun SEORANG.	Penyakit boleh menyebabkan kegagalan hati dan kanser jika ia menjadi pembawa kronik.
Poliomyelitis	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, sakit otot, sakit kepala, loya, muntah, tegang tengkok dan tulang belakang, paralysis flacid anggota badan. ▪ Kes yang teruk menyebabkan sukar bernafas, bercakap dan menelan, kekeliruan (confusion), sawan dan maut. 	7 ke 14 hari.	Pencemaran dengan najis kes, pernafasana .	Beberapa hari sebelum dan selepas gejala.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian Oral Polio (OPV) 	Ya walaupun SEORANG.	Selalunya kes didiagnos di hospital selepas pengesanan makmal.

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Meningitis	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Didahului oleh demam tinggi, tegang tengkok, muntah. ▪ Diikuti dengan sawan dan tidak sedar diri (Stupor). ▪ Bagi kanak-kanak di bawah umur 2 tahun, ubun-ubunnya menonjol dan tegang. 	30 ke 180 i.hari, lazimnya 60 ke 90 har	Pernafasan, sentuhan langsung.	Sehingga sembuh.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian hanya untuk <i>Nesseria meningitis</i> tetapi hanya diberi kepada mereka yang akan mengerjakan haji. ▪ Pelalian <i>Haemophilus influenzae</i> b. 	Ya walaupun SEORANG.	Selalunya kes didiagnos di hospital selepas pengesanan makmal.
Penyakit tangan, kaki dan mulut (HFMD)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, ulser di dalam mulut, ruam, leboh di tapak tangan dan kaki. ▪ Boleh menyebabkan sawan, muntah dan / atau cirit birit. 	2 – 5 hari	Sentuhan langsung, peralatan tercemar dengan najis atau air liur kes.	Sehingga sembuh.		Ya walaupun SEORANG.	Boleh menyebabkan komplikasi jantung dan otak.

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Demam denggi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam tinggi, sakit kepala, sakit belakang, sakit otot, ruam. ▪ Boleh menyebabkan pendarahan (gusi, hidung, di bawah kulit), mudah lebam. 	3 – 10 hari	Gigitan nyamuk <i>Aedes</i> yang mempunyai virus denggi.	Dalam tempoh 5 hari selepas demam.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hapuskan tempat-tempat yang boleh berlaku pembiakan nyamuk dengan menghapuskannya, kerap membersihkan -nya, meletakkan abate ke dalamnya, menutupnya, memastikan air mengalir. 	Ya walaupun SEORANG.	
Sakit mata (conjunctivitis)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mata merah dan bertahi, gatal 	Mengikut agen penyebab	Tercemar dengan cecair dari mata yang sakit – kontak langsung atau tidak langsung	Selama kes mempunyai rembesan mata	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastikan tidak berkongsi tisu atau saputangan yang tercemar dengan cecair mata kes. ▪ Asingkan kanak-kanak. ▪ Dapatkan rawatan 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala.	

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Kudis buta (Impertigo)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kudis di kulit 		Kontak langsung dengan bahan-bahan tercemar dengan cecair dari kudis.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastikan kanak-kanak mendapatkan rawatan. ▪ Jangan berkongsi pakaian, tuala dan sebagainya dengan kes. 	Tidak perlu.	
Influenza (demam selesema)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam ▪ Batuk ▪ Sakit tekak ▪ Selsema 	2 ke 5 hari	Pernafasan, sentuhan langsung	Sebelum gejala dan selepas gejala sehingga seminggu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Asingkan kanak-kanak. ▪ Dapatkan rawatan 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala.	
Kutu kepala	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gatal kulit kepala ▪ Kelihatan telur kutu di rambut 				<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastikan kanak-kanak mendapatkan rawatan. 	Tidak perlu.	

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Cirit-birit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Muntah ▪ Cirit-birit 	Mengikut agen penyebab	Termakan atau terminum makanan dan minuman yang tercemar.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastikan kanak-kanak mendapatkan rawatan. 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala yang sama.	
Kurap (<i>ringworm</i>)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tanda jangkitan berbentuk bulat atau hampir bulat di kulit, dengan pinggirannya yang tertimbul. ▪ Gatal 		Tersentuh atau berkongsi pakaian, tuala atau tempat tidur dengan penghidap.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastikan kanak-kanak mendapatkan rawatan. ▪ Jangan berkongsi barang persendirian. 	Tidak perlu.	

**Disinfeksi dan pembersihan
permukaan, pakaian dan peralatan**

Bahan	Tujuan	Larutan yang disarankan	Paras klorin dalam larutan
<i>Chlorox</i>	Membersihkan rembesan air liur, nanah dan lain-lain; di lantai dan permukaan	Campurkan satu (1) bahagian <i>chlorox</i> dengan 99 bahagian air paip.	0.05% atau 500 ppm
	Campuran kepada pakaian yang tercemar. Merendam mainan atau peralatan lain.	Campurkan satu (1) bahagian <i>chlorox</i> dengan 500 bahagian air paip.	0.01% atau 100 ppm

Nota: Larutan *chlorox* tidak boleh disimpan kerana kekuatan bancuhan akan berkurangan apabila telah bercampur dengan bahan organik atau setelah digunakan.

Pastikan tiada bahan lain ditambah kepada bancuhan *chlorox* kerana ia mungkin menyebabkan tindakbalas yang tidak diingini.

Lantai:

Pastikan lantai dibersihkan setiap habis sesi. Jika pembersihan dilakukan semasa ada kanak-kanak, pastikan permukaan lantai dikeringkan bagi mengelakkan kemalangan.

Permaidani / tikar:

Peralatan ini perlu di bersihkan menggunakan alat pembersih hampagas (*vacuum cleaner*) secara berkala. Basuh dengan menggunakan syampu permaidani jika perlu.

Permainan:

Permainan hendaklah dibersihkan dan didisinfeksi terutama jika ia digunakan oleh kanak-kanak yang suka menggigit permainan. Ia hendaklah didisinfeksi menggunakan larutan *chlorox* 0.01%. Pastikan permainan dibilas dan dikeringkan sebelum digunakan semula.

Tandas:

Bersihkan tandas setiap kali digunakan. Gunakan larutan *chlorox* 0.01%.

Mencuci tangan

Mencuci tangan adalah satu amalan yang amat penting bagi mencegah perebakan jangkitan penyakit berjangkit.

Bila tangan perlu dicuci:

- i. Kanak-kanak
  - Sebaik tiba di premis.
  - Sebelum dan selepas makan.
  - Selepas masuk ke tandas.
  - Selepas menukar lampin.
  - Selepas bermain.
  - Selepas memegang peralatan atau haiwan peliharaan.
  - Bila tangan kelihatan kotor.
  - Sebelum balik ke rumah.

- ii. Pengendali / pengasuh
  - Sebaik tiba di premis.
  - Sebelum mengendalikan makanan, menyediakan botol susu atau memberi kanak-kanak makan dan minum.
  - Selepas masuk ke tandas.
  - Selepas membantu kanak-kanak ke tandas atau menukar lampinnya.
  - Selepas menyentuh cecair tubuh kanak-kanak seperti hingus, darah, muntah dan sebagainya.
  - Selepas memegang peralatan atau haiwan peliharaan.
  - Bila tangan kelihatan kotor.
  - Selepas mencuci atau membersihkan ruang rumah termasuk blik air.
  - Sebelum memberi ubat atau menyapu ubat kepada kanak-kanak atau pengasuh sendiri.
  - Sebelum balik ke rumah.

Cara mencuci tangan

- Lalukan air pada tangan. Ia akan menanggalkan kotoran dan kuman yang tidak melekat.
- Sapukan sabun ke seluruh permukaan tangan (rujuk rajah di bawah). Gosok tangan, celah-celah jari dan bawah kuku untuk tempoh sekurang-kurang 10 ke 15 saat.
- Bilas tangan dengan air yang mengalir.
- Keringkan tangan menggunakan tuala berasingan atau tisu pakai-buang. Elakkan dari berkongsi tuala kerana ia boleh menyebabkan kontaminasi dan peregangan kuman.
- Jangan simpan kuku panjang.

Cara cuci tangan yang betul. (dipetik dari CDC Atlanta)

Jadual Imunisasi Kanak-kanak

Imunisasi	UMUR (bulan)													UMUR (tahun)				
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1½	4½	7	12	15
BCG	■															Tiada parut		
Hepatitis B	■		■	■		■												
DPT			■	■		■								Dos tambahan				
OPV			■	■		■								Dos tambahan		Dos tambahan		
Hib			■	■		■												
Measles							Sabah sahaja											
MMR													■			Dos tambahan		
DT																Dos tambahan		
Tetanus										■	■			■				
JE																		Dos tambahan

Senarai pejabat kesihatan negeri dan daerah

NEGERI	PEJABAT DAERAH	No. Tel / No. faks
PERLIS	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 8, Bangunan Persekutuan, Persiaran Jubli Emas, 01000 Kangar.	04 – 9773333 (tel) 04 – 9760764 (faks)
	Pejabat Kesihatan Daerah Kangar Jalan Hospital 01000 Kangar	04 – 9761388 (Tel.) 04 – 9774517 (Faks)
KEDAH	Pejabat Kesihatan Negeri Jalan Perak Off Seberang Jalan Putera 05150 Alor Setar	04 – 7335533 (Tel.) 04 – 73149364 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Langkawi 07000 Langkawi	04 – 9667141 (Tel.) 04 – 9669034 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kubang Pasu 06000 Jitra	04 – 9171355 (Tel.) 04 – 9178644 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kota Setar Lebuhraya Darulaman, Bakar Batu 05100 Alor Setar	04 – 7332775 (Tel.) 04 – 7332359 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Muda No. 81 Jalan Padang 08000 Sg. Petani	04 – 4213355 (Tel.) 04 – 4210076 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Padang Terap 06300 Kuala Nerang	04 – 7866094 (Tel.) 04 – 7866507 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Baling Jalan Weng 09100 Baling	04 – 4701351 (Tel.) 04 – 4705178 (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Kulim 09000 Kulim	04 – 4906170 (Tel.) 04 – 4911843 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Bandar Baharu 09000 Kulim	04 – 4906170 (Tel.) 04 – 4911843 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Yan 08000 Guar Cempedak	04 – 4683155 (Tel.) 04 – 4684251 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Pendang Jalan Sungai Tiang, 06700 Pendang	04 – 4596412 (Tel.) 04 – 4594963 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Sik 08200 Sik	04 – 4695704 (Tel.) 04 – 4693130 (Faks)
P. PINANG	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 37, KOMTAR 10590 Penang	04 – 2625233 (Tel.) 04 – 2613508 (Faks)
	Pej. Kes. Seberang Perai Selatan Jalan Bukit Panchor Nibong Tebal, 14300 Penang	04 – 5935892 (Tel.) 04 – 5939086 (Faks)
	Pej. Kes. Seberang Perai Tengah Berapit, Bukit Mertajam 14000 Penang	04 – 5382453 (Tel.) 04 – 5307424 (Faks)
	Pej. Kes. Seberang Perai Utara Jalan Bagan Luar 12000 Butterworth	04 – 3233143 (Tel.) 04 – 3337444 (Faks)
	Pej. Kes. Timur Laut No. 344 Jalan Tull 10450 Penang	04 – 2298131 (Tel.) 04 – 2299109 (Faks)
	Pej. Kes. Barat Daya Jalan Ayer Puteh, Balik Pulau 11000 Penang	04 – 8668357 (Tel.) 04 – 8660745 (Faks)

PERAK	Pejabat Kesihatan Negeri Jln Panglima Bukit Gantang Wahab 30590 Ipoh	05 – 2533489 (Tel.) 05 – 2557646 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kinta 25, Jalan Gopeng 30250 Ipoh	05 – 3668070 (Tel.) 05 – 3668071 (Tel.) 05 – 2556903 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Kangsar Jalan Sultan Idris Shah 33000 Kuala Kangsar	05 – 7763355 (Tel.) 05 – 7760612 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kerian Jalan Sekolah 342000 Parit Buntar	05 – 7612355 (Tel.) 05 – 7165355 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Hilir Perak Jalan Maharajalela 36000 Telok Intan	05 – 6221011 (Tel.) 05 – 6212401 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Perak Tengah Sri Iskandar 32600 Bota	05 – 3764891 (Tel.) 05 – 3764890 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Larut-Matang & Selama, Tgk. 2, Wisma Persekutuan Jalan Istana Larut 34000 Taiping	05 – 8072027 (Tel.) 05 – 8064049 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Manjung Jalan Dato Ahmad Yunus 33000 Kuala Kangsar	05 – 6913355 (Tel.) 05 – 6919545 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Batang Padang Jalan Temoh, 35000 Tapah	05 – 4011342 (Tel.) 05 – 4014364 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Hulu Perak 33300 Gerik	05 – 7911335 (Tel.) 05 – 7911426 (Faks)

SELANGOR	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 10 & 11, Wisma Masallam Jalan 9E/9 off Jalan Tengku Ampuan Zabedah, 40100 Shah Alam.	03 – 55186001 / 2 / 7 / 31 (Tel.) 03 – 55106471 (Tel.) 03 – 55186004 (Faks) 03 – 55186005 / 6 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Hulu Langat No 11 – 13 Jalan Dato' Sri P. Ala Gendra 1, Kajang Plaza, 43000 Kajang	03 – 87367770 (Tel.) 03 – 87369687 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Hulu Selangor 44000 Kuala Kubu Bharu	03 – 60641216 (Tel.) 03 – 60642425 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Selangor Jalan Semarak 45000 Kuala Selangor	03 – 8893454 (Tel.) 03 – 8895044 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Sabak Bernam 45300 Sungai Besar Sabak Bernam	03 – 8842355 (Tel.) 03 – 8841358 (Tel.) 03 – 8841354 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Langat Jalan Morib 42700 Banting	03 – 8672355 (Tel.) 03 – 8672972 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Klang Jalan Kota, 41000 Klang	03 – 3318158 (Tel.) 03 – 3334528 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Sepang 43900 Sepang	03 – 8471400 (Tel.) 03 – 8472013 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Gombak No 13, Jalan SG 1/9, Taman Sri Gombak, 68100 Batu Caves	03 – 61207601 (Tel.) 03 – 61207602 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Petaling 101 – 301 Blok C, Business Centre, Jalan ss6/1, Kelana Jaya, 47301 Petaling Jaya	03 – 78045333 (Tel.) 03 – 78051458 (Faks)

NEGERI SEMBILAN	Pejabat Kesihatan Negeri Jalan Lee Sam 70590 NS	06 – 7625231 (Tel.) 06 – 7638543 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Seremban Jalan Zaaba, 71000 Seremban	06 – 7626141 (Tel.) 06 – 7612145 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Pilah / Jempol, 72000 Kuala Pilah	06 – 4811315 (Tel.) 06 – 4811316 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Rembau / Tampin 73009 Tampin	06 – 4411643 (Tel.) 06 – 4415900 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Port Dickson, 71000 Port Dickson	06 – 6473200 (Tel.) 06 – 6473179 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Jelebu 71600 Kuala Klawang	06 – 6136977 (Tel.) 06 – 6137614 (Faks)
MELAKA	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 6, Wisma Persekutuan Jalan Hang Tuah 75300 Melaka	06 – 2828344 (Tel.) 06 – 2839233 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Melaka Tengah Jalan Bukit Baru 75150 Melaka	06 – 2822332 (Tel.) 06 – 2816219 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Alor Gajah Jalan Hospital, 78000 Alor Gajah	06 – 5566237 (Tel.) 06 – 5566249 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Jasin 77000 Jasin	06 – 5292333 (Tel.) 06 – 5292812 (Faks)

JOHOR	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 4 Blok B Wisma Persekutuan, Jalan Air Molek 80590 Johor Bahru	07 – 2245188 (Tel.) 07 – 2232603 (Faks) 07 – 2242573 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Johor Bahru Jalan Abdul Samad, 80100 Johor Bahru.	07 – 2224711 (Tel.) 07 – 2236549 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Muar Jalan Othman, 84000 Muar	06 – 9522296 (Tel.) 06 – 9616533 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Segamat 85000 Segamat	07 – 9313355 (Tel.) 07 – 9321204 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Batu Pahat 83000 Batu Pahat	07 – 4341011 (Tel.) 07 – 4322026 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Pontian Jalan Alsagoff, 82000 Pontian	07 – 6879333 (Tel.) 07 – 6873092 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Mersing 86800 Mersing	07 – 7991836 (Tel.) 07 – 7994145 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kota Tinggi 81900 Kota Tinggi	07 – 8831133 (Tel.) 07 – 8831273 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kluang 86000 Kluang	07 – 7721852 (Tel.) 07 – 7735526 (Faks)
PAHANG	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 12, Wisma Persekutuan Jalan Gambut, 25000 Kuantan	09 – 5511366 (Tel.) 09 – 5161366 (Tel.) 09 – 5511048 (Faks) 09 – 5135528(Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuantan Jalan Gambut, 25000 Kuantan	09 – 522055 (Tel.) 09 – 51427128 (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Pekan 26000 Pekan	09 – 4221044 (Tel.) 09 – 4223086 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Rompin 26800 Rompin	09 – 4145164 (Tel.) 09 – 4146386 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Maran 26500 Maran	09 – 4771346 (Tel.) 09 – 4771216 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Temerloh Jalan Tun Ismail, 28000 Temerloh	09 – 2961800 (Tel.) 09 – 2964885 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Bera Jalan Masjid 28300 Triang	09 – 2554261 (Tel.) 09 – 2557639 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Jerantut 27000 Jerantut	09 – 2662218 (Tel.) 09 – 2665430 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Lipis Jalan Benta, 27200 Kuala Lipis	09 – 3121037 (Tel.) 09 – 3122685 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Raub 27600 Raub	09 – 3552355 (Tel.) 09 – 3556639 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Bentong 27800 Bentong	09 – 2221220 (Tel.) 09 – 2220461 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Cameron Highlands 39000 Tanah Rata	05 – 4911966 (Tel.) 05 – 4912480 (Faks)
KELANTAN	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 5, Wisma Persekutuan Jalan Bayam, 15590 Kota Bharu	09 – 7483288 (Tel.) 09 – 7441333 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kota Bharu Jalan Doktor, 16000 Kota Bharu	09 – 7484309 (Tel.) 09 – 7448559 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Pasir Mas 17000 Pasir Mas	09 – 7908333 (Tel.) 09 – 7903358 (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Tanah Merah 17500 Tanah Merah	09 – 9556333 (Tel.) 09 – 9556533 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Pasir Puteh 16800 Pasir Puteh	09 – 7867355 (Tel.) 09 – 7867488 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Machang 18500 Machang	09 – 9752333 (Tel.) 09 – 9751039 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Tumpat 16000 Tumpat	09 – 7256033 (Tel.) 09 – 7258730 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Bachok 16300 Bachok	09 – 7788333 (Tel.) 09 – 7788680 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Krai 18000 Kuala Krai	09 – 9666066 (Tel.) 09 – 9663303 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Gua Musang 18300 Gua Musang	09 – 9121454 (Tel.) 09 – 9121009 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Jeli 17600 Jeli	09 – 9440275 (Tel.) 09 – 9440275 (Faks)
TERENGGANU	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 5, Wisma Persekutuan Jalan Sultan Ismail, 20290 K. Trg	09 – 6222866 (Tel.) 09 – 6235001 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Terengganu Jalan Sultan Mahmud, 20400 K. Trg	09 – 6223355 (Tel.) 09 – 6230605 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kemaman 20400 Kemaman	09 – 8591330 (Tel.) 09 – 8593430 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Dungun Jalan Yahya Ahmad, 23000 Dungun	09 – 8441366 (Tel.) 09 – 8444680 (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Marang 21600 Marang	09 – 6182545 (Tel.) 09 – 6185582 (Faks) 09 – 6183984 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Hulu Terengganu 21700 Hulu Terengganu	09 – 6812333 (Tel.) 09 – 6812191 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Setiu No. 5 & 6, Aras Bawah, Wisma MDS, 22100 Bandar Permaisuri, Setiu	09 – 6099506 (Tel.) 09 – 6090016 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Besut 22200 Kg. Raja, Besut	09 – 6958700 (Tel.) 09 – 6958699 (Faks)
SARAWAK	Pejabat Kesihatan Negeri Jalan Tun Abang Hj Openg 93590 Kuching	082 – 256566 (Tel.) 082 – 417995 (Tel.) 082 – 245969 (Faks) 082 – 424959 (Faks)
BAHAGIAN KUCHING	Pej. Kes. Daerah / Bahagian Kuching, Jalan Keretapi, Kuching	082 – 238635 (Tel.) 082 – 414542 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Bau	082 – 763116 (Tel.)
	Pej. Kes. Daerah Lundu 94500 Lundu	082 – 735311 (Tel.) 082 – 735055 (Faks)
BAHAGIAN SAMARAHAN	Pej. Kes. Daerah / Bahagian Samarahan	082 – 671670 (Tel.) 082 – 671189 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Serian	082 – 874311 (Tel.)
	Pej. Kes. Daerah Simunjan 94800 Simunjan	082 – (Tel.) 082 – (Faks)

BAHAGIAN SRI AMAN	Pej. Kes. Bahagian Sri Aman	083 – 322151 (Tel.) 083 – 323220 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Lubuk Antu	083 – 322151 (Tel.) 083 – 323220 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Saratok 95400 Saratok	083 – 437379 (Tel.) 083 – 436917 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Betong	083 – 472116 (Tel.)
BAHAGIAN SARIKEI	Pej. Kes. Daerah Meradong / Bintagor	084 – (Tel.) 084 – (Faks)
	Pej. Kes. Bahagian Sarikei	084 – 651086 (Tel.) 084 – 654402 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Daro	084 – 823333(Tel.)
	Pej. Kes. Daerah Julau	084 – 717225 (Tel.)
BAHAGIAN MIRI	Pej. Kes. Bahagian Miri	085 – 424260 (Tel.) 085 – 422234 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Marudi / Baram 98050 Baram	085 – 755511 (Tel.) 084 – 755217 (Faks)
BAHAGIAN SIBU	Pej. Kes. Bahagian Sibu	084 – 315494 (Tel.) 084 – 331492 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Dalat	084 – (Tel.) 084 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Mukah 96400 Mukah	084 – 823333 (Tel.)
	Pej. Kes. Daerah Kanowit 96700 Kanowit	084 – 752333 (Tel.) 084 – 691205 (Faks)

BAHAGIAN SRI KAPIT	Pej. Kes. Bahagian Kapit	084 – 796404 (Tel.) 084 – 796477 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Song	084 – (Tel.) 084 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Belaga	084 – 461323 (Tel.) 084 – (Faks)
BAHAGIAN BINTULU	Pej. Kes. Bahagian Bintulu	084 – 331814 (Tel.) 084 – 339094 (Faks)
	Pej. Kes. Tatau	084 – (Tel.) 084 – (Faks)
BAHAGIAN LIMBANG	Pej. Kes. Bahagian Limbang	085 – 211046 / 166 (Tel.) 085 – 213294 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Lawas 98850 Lawas	085 – 284807 (Tel.) 084 – 285993 (Faks)
SABAH	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 1, Rumah Persekutuan, Jalan Mat Salleh, 88814 Kota Kinabalu	088 – 232277 (Tel.) 088 – 217716 (Faks) 088 – 217740 (Faks)
KAWASAN KOTA KINABALU	Pej. Kes. Daerah Kota Kinabalu Tkt. 9, Blok D, Bangunan KWSP, 88000 KK	088 – 260845 (Tel.) 088 – 726329 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Papar	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Penampang	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kunak	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
KAWASAN KUDAT	Pej. Kes. Daerah Kudat Beg Berkunci No. 6, 89057 Kudat	088 – 611581 (Tel.) 088 – (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Pitas	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kota Marudu	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
KAWASAN TUARAN	Pej. Kes. Daerah Tuaran WDT 10, Peti Surat No. 620, 89208 Tuaran	088 – 787355 (Tel.) 088 – 788795 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Ranau, Peti Surat 32, 89307 Ranau	088 – 877169 (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kota Belud 89150 Kota Belud	088 – 976513 (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kinabatangan, Wdt. No. 40, 90200 K. Kinabatangan	088 – 561975 (Tel.) 088 – (Faks)
KAWASAN BEAUFORT	Pej. Kes. Daerah Beaufort, Peti Surat 101, 89807 Beaufort	087 – 212096 / 120 (Tel.) 087 – 212095 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Penyu	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Sipitang	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
KAWASAN LAHAD DATU	Pej. Kes. Daerah Labuan Peti Surat No. 80832, 87018 W.P. Labuan	087 – 411702 (Tel.) 087 – 419011 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Lahad Datu Peti Surat 61167, 91120 Lahad Datu	089 – 882178 (Tel.) 088 – (Faks)
KAWASAN KENINGAU	Pej. Kes. Daerah Keningau Peti Surat No. 94, 89000 Keningau	087 – 333725 (Tel.) 087 – 332969 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Tambunan	087 – (Tel.) 087 – (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Tenom	087 – (Tel.) 087 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Beluran / Labuk Sugut, Beg Berkunci No. 2, 90109 Beluran.	089 – 511122 (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Saandakan, Tkt. 6, Bangunan Persekutuan, Beg Berkunci No. 4, 90500 Sandakan	089 – 668806 / 8 (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Semporna Peti Surat 80, 91307 Semporna, Sabah	088 – 781070 (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Tawau Tkt. 7, Wisma Persekutuan, Peti Surat No. 900, 91008 Tawau.	089 – 775733 (Tel.) 089 – 776079 (Faks)

**PENGAWASAN TADIKA / TABIKA / PRASEKOLAH / PASTI /
TASKA / TASKI / NURSERI /**

Sila tandakan (√) dalam petak yang berkenaan.

BUTIRAN PREMIS

Nama premis: _____

Kategori

Taska / Taski / nurseri	☐
Tadika Perpaduan	☐
Tabika KEMAS	☐
Pra-sekolah	☐
Pasti	☐

Alamat: _____

Mukim: _____

Daerah: _____

Negeri: _____

Tel.: _____

No. Pendaftaran Premis / Lesen: _____

Lokasi premis: X _____

Y _____

Nama pengusaha / pengurus / guru: _____

Alamat: _____

Tel: _____

Status premis:

Kerajaan   Swasta

Jenis premis

☐	Rumah teres setingkat
☐	Rumah teres dua tingkat
☐	Rumah berkembar dua
☐	Rumah banglo
☐	Rumah kedai
☐	Balai raya
☐	Lain-lain (nyatakan):

Dibuat dari Konkrit

Kayu

Keluasan lantai : _____ meter persegi

Kedudukan premis

☐	Taman perumahan
☐	Kawasan perindustrian
☐	Kawasan pejabat
☐	Lain-lain, nyatakan:

KAPASITI

Bilangan pengasuh / guru : _____ orang
(rujuk lampiran A)

Enrolmen kanak-kanak: _____ orang

Bilangan kanak-kanak berumur

≤ 1 tahun	_____ orang
2 tahun	_____ orang
3 tahun	_____ orang
4 thn	_____ orang
5 thn	_____ orang
6 thn	_____ orang

Pengasingan kanak-kanak mengikut umur Ya Tidak

Jumlah kehadiran _____ orang (semasa pemeriksaan)

Saringan kesihatan kanak-kanak setiap pagi (periksa rekod saringan)

Ada Tiada

PERSEKITARAN LUAR PREMIS

Pengurusan pelupusan sampah

Diurus oleh PBT Sempurna/tak/keadaa
n/ulasan
 Diurus sendiri, nyatakan cara : _____

Urungan lalat Ada Tiada

Nyatakan tempat urungan :

Kacauganggu bau Ada Tiada

Nyatakan punca bau:

Perparitan Ada Tiada

Jika ada, nyatakan:

Aliran air	☐ Bertakung	☐ Mengalir
Bertutup	☐ Ya	☐ Tidak
Jenis	☐ Konkrit	☐ Tanah
Bersih	☐ Ya	☐ Tidak

Terdapat 'sand play' Ada Tiada

Jika ada, Bersih Kotor

Terdapat kolam renang Ada Tiada
 Jika ada pH : _____ (standard : 7.2 – 8.4)
 Klorin : _____ (Standard: > 1.0 mg/l - < 30 mg /l)
 E. coli : _____ (Standard: < 10 coliform/100 ml / < 200 bact /ml)

Terdapat taman permainan Ada Tiada
 Jika ada,
 peralatan Selamat Tidak selamat
 persekitaran Selamat Tidak selamat

PERSEKITARAN DALAMAN PREMIS

Kesesuaian ruang lantai : _____ meter persegi (semua permukaan lantai dalaman)
 (standard: 3.5 meter persegi / kanak-kanak)

Jenis lantai, sila nyatakan : (simen, berjubin, kayu, _____)

Selamat Ya Tidak

Bersih Ya tidak

Pengudaraan :

Semulajadi : mencukupi tidak mencukupi, nyatakan

Mekanikal : mencukupi tidak mencukupi, nyatakan

Suhu bilik : _____ 0 C

Kelembapan : _____

Pencahayaan (guna LUX meter) : _____ (standard : 300 lux)

Kotak pertolongan cemas (*first aid box*)

Ada

Tiada

Lengkap

Tidak lengkap

Bilik Pengasingan khas diperuntukkan (*sick bay/isolation*)

Ada

Tiada

Jadual disinfeksi

Ada

Tiada

Jika ada, _____ kali sehari

BARANGAN KANAK-KANAK

Pengendalian barangan peribadi kanak-kanak

	Berkongsi	Tidak berkongsi
Tuala		
Botol susu		
Berus gigi		
Sikat		
Cawan		

Bantal		
Selimut		
Cadar		

	Dicuci-rebus	Tidak dicucirebus
Tuala		
Botol susu		

Tilam

☐ Ada	☐ Tiada	
Jika ada, jenis	☐ PVC	
	☐ Kekabu / kapas	
Kebersihan	☐ Ya	☐ Tidak, nyatakan:
Penjagaan	☐ Dijemur	☐ Tidak dijemur

Alat mainan

Berkongsi	☐ Ya	☐ Tidak
Bersih	☐ Ya	☐ Tidak
Selamat	☐ Ya	☐ Tidak, nyatakan
Bercat	☐ Ya	☐ Tidak

KEMUDAHAN SANITARI

Bilangan sinki cuci tangan: _____

Di sinki

☐ Ada sabun	☐ Tiada sabun
☐ Aliran air mencukupi	☐ Aliran air tidak mencukupi
☐ Bersih	☐ Kotor

Kertas tisu

☐ Ada	☐ Tiada
------------------------------	--------------------------------

Bakul sampah

☐ Ada,	☐ Tiada bakul sampah	
Jika ada	☐ Sesuai	☐ Tidak sesuai, nyatakan
	☐ Beralas plastik di dalamnya	☐ Tiada beralas plastik

Bilangan tandas: _____

(Standard: 1 Tandas: 10 Orang kanak-kanak – TASKA
1 Tandas 50 Orang Kanak-kanak – TADIKA)

Tandas :

Jenis tandas	☐ Pam	☐ Curah
--------------	------------------------------	--------------------------------

Lantai	☐	Licin	☐	Tidak licin
Bersih	☐	Ya	☐	Tidak
Sabun basuh tangan	☐	Ada	☐	Tiada
Aliran air	☐	Cukup	☐	Tidak mencukupi
"Potty chair" (jika ada)	☐	Bersih	☐	Kotor
Selipar	☐	Ada	☐	Tiada
Longgokan pakaian di atas lantai	☐	Ada	☐	Tiada

Kekerapan mencuci : _____ kali sehari

Disinfeksi berjadual

Ada   Tiada

Jika ada

- 1 kali sehari
- 2 kali sehari
- 3 kali seminggu
- 1 kali seminggu

Kebersihan tandas

Memuaskan   Tidak memuaskan

Pengendalian lampin pakai buang

Tong Sampah Khusus

Tong Sampah Tidak Khusus

Komunal Bin

Tanam

Bakar

Lain-lain ..... (nyatakan)

Bekalan air:

Punca: _____

Air dirawat Ya   Tidak

DAPUR

Dapur :

Lantai	☐	Basah	☐	Kering
	☐	Licin	☐	Kesat
Sinki	☐	Ada	☐	Tiada
	☐	Ada sabun pencuci	☐	Tiada sabun pencuci
Almari penyimpanan makanan masak	☐	Ada	☐	Tiada
	☐	Bersih	☐	Kotor
Tong sampah	☐	Ada	☐	Tiada
	☐	Berlapik plastik	☐	Tidak berlapik plastik

Kawalan LILATI

Ada

Tiada

Sumber makanan :

- Masak di premis
 Pesanan dari luar (caterer / kontrak)
 Dibeli di luar

Jika pesanan di luar,

Nama caterer : _____

Alamat caterer : _____

No. telefon : _____

Penyimpanan makanan :

Peti sejuk Ada

Tiada

Cara penyimpanan Memuaskan

Tidak memuaskan, nyatakan;

Suhu penyimpanan Mematuhi

Tidak mematuhi

Stor penyimpanan makanan mentah :

Ada

Tiada

Bersih

Kotor

Kalis LILATI

Tidak kalis LILATI

SEJARAH KEJADIAN / WABAK PENYAKIT BERJANGKIT DI PREMIS

Jenis penyakit	Ada	Tiada (√)	Nyatakan tarikh episod terakhir
HFMD			
Denggi			
FWBD			
Lain-lain, nyatakan:			

ULASAN KESELURUHAN

Tarikh pemeriksaan : _____

Nama pemeriksa : _____

Jawatan : _____

Tempat bertugas : _____

ULASAN PEGAWAI KESIHATAN DAERAH

GARISPANDUAN PENGENDALIAN KANAK-KANAK DI TASKA DAN PRASEKOLAH

Diselaraskan oleh:

**Bahagian Kawalan Penyakit
KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA**

Julai 2007

BAB 1

MENJAGA KEBERSIHAN BAYI, KANAK-KANAK, TASKA DAN PRA-SEKOLAH

MATLAMAT

Garis panduan ini adalah panduan kepada pengasuh di pusat jagaan dan bimbingan kanak-kanak memastikan kebersihan bayi, kanak-kanak dan persekitaran TASKA dan pra-sekolah yang optimum; bagi menyokong pertumbuhan dan perkembangan menyeluruh kanak-kanak.

1.0 PENGENALAN

Kebersihan selalunya dikaitkan dengan kesihatan. Kebersihan penting untuk semua orang terutamanya kanak-kanak kerana kesihatan yang sempurna akan menghindarkan mereka dari jangkitan penyakit. Di samping itu, mereka dapat melalui perkembangan yang sempurna dari segi rohani dan jasmani.

2.0 DEFINISI

2.1 Bersih bermakna

- 2.1 Bebas dari sebarang kotoran, kuman atau serangga perosak yang boleh mengganggu kesihatan.
- 2.2 Berkeadaan kemas, ceria dan selesa di pandang.
- 2.3 Tiada bau yang kurang menyenangkan

3.0 KEBERSIHAN BAYI

3.1 Persiapan sebelum mandi

Sediakan barang-barang seperti berikut:-

3.1.1 Di sebelah kanan

- a. Tempat yang beralas dan selesa untuk meletak bayi
- b. Tuala kecil yang lembut
- c. Tuala besar
- d. Sabun dan syampu
- e. Kapas
- f. Bedak, lampin, baju, seluar dan pin penyemat

3.1.2 Di sebelah kiri

- a. Besen besar
- b. Besen kecil untuk membasuh rambut

3.1.3 Penyediaan air mandi

Tuangkan air sejuk ke dalam besen besar, suamkan dengan air panas. Rasa kepanasan air dengan siku atau belakang tapak tangan (gunakan cara yang sama untuk besen kecil). Basuh tangan anda dengan bersih sebelum memandikan bayi.

3.2 Cara memandikan bayi

- 3.2.1 Bawa bayi ke tempat mandi. Letakkan di atas tempat yang beralas yang disediakan. Tanggalkan pakaian. Balut tubuh bayi dengan tuala besar.
- 3.2.2 Lembapkan kapas, bersihkan matanya dari arah hidung ke hujung mata kiri dan kanan. Gunakan kapas untuk sekali guna sahaja.
- 3.2.3 Bersihkan telinga dan hidung dengan kapas lembap yang baru.
- 3.2.4 Bersihkan muka dengan tuala kecil yang lembap. Kemudian, lap dengan tuala kering.
- 3.2.5 Ampu kepala bayi dengan tangan kiri mengarah ke besen. Basahkan rambut bayi.
- 3.2.6 Syampu rambutnya perlahan-lahan. Gunakan tuala kecil untuk membersihkan lebih syampu. Jangan guna kuku untuk mencuci kepala bayi
- 3.2.7 Bilas rambut dengan air hingga kesan syampu hilang.
- 3.2.8 Lap rambut hingga kering dengan sebahagian dari tuala yang membalut tubuhnya.
- 3.2.9 Tanggalkan tuala dari tubuh bayi.
- 3.2.10 Sokong kepala bayi dengan tangan kiri, pegang kuat di bawah ketiak kirinya terlebih dahulu.
- 3.2.11 Masukkan bayi perlahan-lahan ke dalam besen dengan memasukkan kakinya terlebih dahulu. Elakkan air masuk ke dalam telinga dengan menutup lubang telinga menggunakan ibu jari dan jari manis.
- 3.2.12 Basuhkan badan, sabun dan bersihkan di pelipat dan ketiak serta seluruh badan. Bilas dengan air sehingga bersih.
- 3.2.13 Untuk memandikan bahagian belakang badan dan punggung, sokong bahagian depan dengan tangan kanan anda dan pegang kuat di bawah ketiak kirinya.
- 3.2.14 Bila selesai, angkat perlahan-lahan dari besen dan letakkan bayi ke atas tuala kering.
- 3.2.15 Lap badan terutama di pelipat peha dan ketiak. Sapukan losyen atau minyak bayi ke seluruh badannya. Urutan dapat merangsang bayi.
- 3.2.16 Pakaikan baju, lampin dan seluar.

Nota:

Bercakap dan bermesralah dengan bayi semasa dia dimandikan. Biarkan bayi menepuk air di dalam besen seketika. Berikan alat permainan jenis plastik kepada bayi semasa mandi.

3.3 Menukar lampin bayi

Lampin perlulah ditukar dengan segera apabila basah. Ini adalah untuk mengelakkan dari mendapat ruam lampin atau lain-lain penyakit kulit.

Jika menggunakan lampin pakai buang, lampin mesti sesuai dengan saiz bayi. Pastikan lampin pakai buang yang telah digunakan dibuang di tong sampah yang bertutup dan diuruskan dengan betul.

Jangan pakai lampin terlalu ketat. Lampin kain adalah lebih baik dari lampin pakai buang.

3.4 Persediaan menukar lampin

- 3.4.1 Sediakan tempat sesuai untuk menukar lampin. Tutup kipas angin sementara menukar lampin untuk mengelakkan bayi atau kanak-kanak dari kesejukan
- 3.4.2 Pilih tempat yang mempunyai pengudaraan dan pencahayaan yang elok.
- 3.4.3 Aturkan semua keperluan supaya mudah diambil atau digunakan. Elakkan peralatan dari mudah dicapai dari bayi.

Keperluan adalah seperti berikut:-

- a. Alas pelapik yang mudah dicuci.
- b. Lampin bersih yang siap dilipat.
- c. Tuala kecil, kapas, sebesen air.
- d. Losyen / minyak bayi.
- e. Seluar, baju, pin penyemat.
- f. Bekas menyimpan lampin kotor.
- g. Bekas membuang kotoran.

3.5 Cara menukar lampin

- 3.5.1 Letakkan bayi di atas alas / pelapik. Jangan tinggalkan bayi sendirian. Tanggalkan lampin kotor dan masukkan ke dalam bekas yang telah disediakan.

- 3.5.2 Bersihkan semua bahagian yang terkena najis dengan kapas lembap. Lap dari bahagian pinggang mengarah ke bawah punggung dan bukan sebaliknya.
- 3.5.3 Untuk bayi yang lebih besar, basuh dengan air bersih.
- 3.5.4 Lap hingga kering.
- 3.5.5 Jika perlu sapukan losyen bayi ke bahagian yang telah dibersihkan.
- 3.5.6 Pakaikan lampin dan sematkan pin dengan menggunakan jari sebagai pengadang tubuh bayi bagi mengelakkan bayi dari tercucuk pin.
- 3.5.7 Pakaikan seluar dan baju. Bawa bayi ke tempat tidur atau tempat bermain.

Nota:

- a. Bercakap kepada bayi semasa lampin ditukar. Elakkan dari memarahi bayi.
- b. Jika bayi mengeliat semasa lampin ditukar, berikan barang permainan seperti kelentong untuk menarik perhatiannya.
- c. Patikan anda membasuh tangan setiap kali selepas menukarkan lampin bayi sebelum mengendalikan bayi atau kanak-kanak lain; atau sebelum membuat sebarang pekerjaan lain.
- d. Pastikan lampin pakai buang dibuang ke dalam tong sampah yang bertutup.

4.0 KEBERSIHAN KANAK-KANAK

- 4.1 Kanak-kanak boleh digalakkan mengamalkan kebersihan, khasnya semasa melakukan aktiviti lazim. Kanak-kanak berumur 1 hingga 3 tahun memahami dan mengikut arahan mudah. Kanak-kanak 1 hingga 3 tahun perlu dibantu oleh pengasuh tetapi kanak-kanak 3 hingga 4 tahun boleh melakukan dengan sendiri.
  - a. mencuci muka, berus gigi selepas bangun dari tidur dan selepas makan.
  - b. mencuci tangan dan kaki selepas bermain di luar.
  - c. mencuci tangan sebelum dan selepas makan.
  - d. mencuci tangan dan kaki selepas menjalankan aktiviti khasnya aktiviti main pasir / air / *play doh* dan sebagainya.
- 4.2 Semasa memandikan kanak-kanak, elakkan dari menjirus air terus ke atas kepala

- 4.3 Adalah penting pakaian dan kasut kanak-kanak sentiasa dalam keadaan bersih dan kemas. Pengasuh harus menggalakkan kanak-kanak memberi kepentingan kepada amalan kebersihan diri dan pakaian. Melalui pelbagai aktiviti di TASKA dan kelakuan para pengasuh sendiri, pengasuh dapat mengujudkan kesedaran dan minat di kalangan kanak-kanak untuk sentiasa kelihatan bersih dan kemas. Kanak-kanak mendapat peluang untuk bercerita dan memberitahu kepentingan menjaga kebersihan diri.
- 4.4 Pengasuh perlu melatih kanak-kanak cara mandi dan mengosok gigi yang betul.
- 4.5 'Toilet Training' atau latihan menggunakan tandas perlu dimulakan seawal usia.
- 4.6 Pengasuh perlu melatih kanak-kanak memakai pakaian, menggunakan sikat rambut dan memotong kuku dengan betul.
- 4.7 Pastikan kanak-kanak tidak berkongsi sebarang peralatan peribadi seperti sikat, berus gigi dan tuala.

5.0 KEBERSIHAN BANGUNAN TASKA

- 5.1 Kawasan di dalam dan di luar bangunan mestilah bebas dari serangga, makhluk perosak dan haiwan peliharaan, serta bersih dari sampah sarap.
- 5.2 Kawasan di luar bangunan mestilah bersih dan bebas dari lalang, tumbuhan berduri atau beracun.
- 5.3 Pastikan longkang sentiasa bersih dan tiada air bertakung. Longkang hendaklah bertutup bagi mengelakkan sebarang kemalangan.
- 5.4 Sediakan bekas untuk membuang sampah yang bertutup di dalam dan di luar bangunan.
- 5.5 Jika ada kolam atau sebarang takungan air, tempat itu hendaklah dipagar. Jika menggunakan kolam mandi plastik, buang air selepas setiap kali digunakan.

6.0 AMALAN KEBERSIHAN DI TASKA

Kanak-kanak mungkin akan dapat penyakit jika sesebuah TASKA itu tidak bersih. Amalkan kebersihan TASKA setiap masa.

- 6.1 Amalkan tabiat membasuh tangan sebelum dan selepas makan, dan selepas menggunakan tandas.

- 6.2 Bersihkan semua pinggan, mangkuk, cawan, sudu dan lain-lain sebelum dan selepas makan.
- 6.3 Bersihkan dapur untuk menghindar dari lipas, tikus dan lain-lain serangga .
- 6.4 Bersihkan bilik air dan tandas. Elakkan air bertakung untuk mengelakkan pembiakan nyamuk.
- 6.5 Pastikan kawasan bersih bebas dari sampah sarap. Ini adalah untuk menghindarkan dari lalat dan serangga perosak.
- 6.6 Potong rumput yang panjang untuk mengelakkan ular.
- 6.7 Mop lantai dengan segera setiap kali ada tumpahan atau lantai basah. Lap habuk pada tingkap supaya tidak kotor dan selamat untuk kanak-kanak menjalankan aktiviti.
- 6.8 Bersihkan longkang dan pastikan air tidak bertakung. Pastikan longkang bertutup.
- 6.9 Bersihkan semua alat kelengkapan termasuk barang permainan kanak-kanak selepas setiap kali digunakan.
- 6.10 Cuci peti sejuk dan almari dapur sekurang-kurangnya seminggu sekali.
- 6.11 Basuh sarung bantal, alas tilam dan selimut serta kain tuala selepas setiap kali digunakan
- 6.12 Jemur bantal, tilam, tikar dan selimut.

Nota:

Binatang peliharaan seperti kucing dan anjing adalah tidak dibenarkan berada di sekitar kawasan TASKA.

Jangan gunakan lingkaran ubat nyamuk bagi mencegah dari sebarang kejadian kebakaran.

7.0 PERUNTUKAN AKTA DAN PERATURAN TASKA

7.1 Peraturan 25 (1a,b)

Tiap-tiap Taman hendaklah mengadakan sekurang-kurangnya satu tandas bagi sepuluh orang kanak-kanak dan kemudian tandas serta persediaan kebersihan hendaklah:-

- a. Pada setiap masa disimpan dalam keadaan bersih dan;
- b. Tidak digunakan bagi apa-apa maksud lain.

7.2 Peruntukan 26

Suatu bekalan air yang cukup dan bersih dan bersih hendaklah diadakan di premis tiap-tiap taman.

7.3 Peraturan 27

Tiap-tiap taman hendaklah dilengkapi dengan kemudahan-kemudahan membasuh dan mencuci pakaian, bilik salinan dan bilik mandi bagi kanak-kanak dan pekerja-pekerja.

Katil kanak-kanak, katil beradang, katil dan alatan tempat tidur hendaklah sesuai jenisnya dan rekabentuknya. Boleh dibasuh dan selenggarakan dalam keadaan bersih, dan peralatan tempat tidur bagi tiap-tiap orang kanak-kanak hendaklah disimpan dan distor dalam keadaan yang bersih.

8.0 KESIMPULAN

Kebersihan bagi kanak-kanak dan TASKA adalah amat penting dalam menjamin kesihatan kanak-kanak. Pengaruh harus memberi perhatian yang rapi terhadap menjaga mutu kebersihan di TASKA untuk menentukan kanak-kanak di TASKA sentiasa sihat dan ceria,.

BAB 2

Garis Panduan Pengendalian Pusat Asuhan dan Pusat Bimbingan Kanak-kanak Bagi mencegah Penularan Penyakit Berjangkit termasuk HFMD

Objektif Khusus

1. Pengendali boleh menyaring penyakit berjangkit di kalangan kanak-kanak di bawah jagaan bagi mengenalpasti mereka yang berjangkit.
2. Pengendali tahu langkah-langkah pencegahan awal yang berpatutan yang perlu diambil.

1.0 PENGENALAN

Pusat asuhan dan pusat bimbingan kanak-kanak adalah tempat perkumpulan kanak-kanak di bawah umur 7 tahun. Terdapat berbagai jenis premis berkenaan, beroperasi di bawah kelolaan kerajaan mahupun swasta. Premis yang dikendalikan oleh kerajaan adalah:

JENIS	BIDANG KUASA	PENGOPERASIAN
Taska: untuk yang berumur 0 - 4 tahun dan ke bawah	Jabatan Kebajikan Masyarakat, Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat	Premis dikendalikan oleh individu / syarikat. Lesen dikeluarkan setiap tahun selepas diberi kelulusan oleh Jabatan Bomba, Jabatan Kesihatan dan Kerajaan Tempatan. Ia tertakluk di bawah Akta Pusat Asuhan dan Peraturan-Peraturan Pusat Jagaan 1984. Pengasuh hendaklah menjalani latihan kursus asas asuhan kanak-kanak (31 modul dengan satu modul berhubung dengan kesihatan) dan mendapat kelulusan dari Jabatan Kebajikan Masyarakat.
Tabika: untuk kanak-kanak berumur 4 ke 6 tahun	Jabatan Perpaduan Negara dan Integrasi Nasional, Jabatan Perdana Menteri	Tidak memerlukan lesen untuk beroperasi. Ia dikendalikan oleh kakitangan yang dilantik oleh Jabatan ini. Ia tertakluk di bawah Akta Pendidikan 1996 (Akta 550).
Pusat Pendidikan Awal (Pra-sekolah)	Kementerian Pelajaran Malaysia	Tidak memerlukan lesen untuk beroperasi. Premis terletak di dalam kawasan sekolah. Ia dikendalikan oleh kakitangan yang dilantik oleh Kementerian ini. Ia tertakluk di bawah Akta Pendidikan 1996 (Akta 550).

Premis ini merupakan tempat yang mudah penyakit berjangkit menular jika kebersihan persekitaran dan kanak-kanak tidak dijaga. Keadaan ini disebabkan oleh kanak-kanak adalah kumpulan yang rentan kepada jangkitan kerana tiada atau kurang daya tahan diri berbanding dengan orang dewasa.

2.0 PENYAKIT BERJANGKIT YANG MUDAH MENULAR

Kanak-kanak sangat rentan atau mudah mendapat jangkitan. Mereka belum pernah terdedah kepada banyak jenis kuman. Maka, ketahanan tubuh mereka melalui antibodi belum terbentuk lagi. Selain dari itu, aktiviti-aktiviti yang dilakukan oleh kanak-kanak menyebabkan mereka lebih terdedah kepada kuman, berbanding dengan orang dewasa.

Penyakit berjangkit boleh disebabkan oleh kuman seperti virus, bakteria atau parasit. Kuman-kuman tersebut boleh disebarkan melalui makanan dan minuman, sentuhan, pernafasan, peralatan seperti mainan, sudu garpu dan tuala, serangga seperti nyamuk, dan haiwan seperti tikus. Senarai penyakit berjangkit yang lazim menular di kalangan kanak-kanak seperti di Lampiran 1 (cara penyebaran penyakit berjangkit di kalangan kanak-kanak) dan Lampiran 2 (Senarai penyakit berjangkit yang lazim menular di kalangan kanak-kanak).

3.0 LANGKAH PENCEGAHAN PENULARAN

3.1 Penjagaan Kebersihan Persekitaran

Penjagaan kebersihan persekitaran amat penting bagi memastikan kesihatan dan keselamatan kanak-kanak dan juga pengendalian pusat jagaan ini. Salah satu langkah yang paling penting ialah mengurangkan jumlah kuman di premis. Membersihkan lantai premis, mainan kanak-kanak dan pakaian / kainan menggunakan sabun adalah tidak mencukupi. Cucikuman dengan larutan bancuhan *chlorox* yang betul dapat membunuh kuman. Sila rujuk lampiran 3. *Chlorox* adalah pembasmikuman yang paling mudah diperolehi di pasaran.

Kajian menunjukkan bahawa tombol pintu dan kepala paip mempunyai kontaminasi kuman yang tinggi. Manakala permukaan yang kerap disentuh oleh kanak-kanak yang memakai lampin atau kanak-kanak dengan air liur yang sentiasa terkeluar hendaklah juga didisinfeksi. Ia hendaklah didisinfeksi sekurang-kurangnya sekali sehari; atau apabila ia kelihatan tercemar. Cuci dahulu dengan sabun dan air; diikuti dengan campuran *chlorox* 0.05 %. Setelah kering (anggaran dalam tempoh 10 minit), lap dengan tuala yang dilembapkan.

Pastikan tandas sentiasa dalam keadaan bersih. Jangan biarkan pakaian atau lampin bersepah-sepah di dalam tandas kerana ia boleh menyebabkan pencemaran dan pencemaran lintang. Pastikan lampin pakai buang dibuang ke dalam tong sampah yang bertutup bagi mengelakkan ia dihurung lalat.

Elakkan dari menyediakan makanan di kawasan berhampiran tandas. Penyimpanan makanan mentah di dalam almari hendaklah dilakukan dengan baik bagi mengelakkan dari serangan haiwan kacau ganggu terutama tikus. Manakala penyimpanan makanan dalam peti ais hendaklah dilakukan dengan betul bagi mengelakkan kontaminasi lintang (*cross contamination*) dengan makanan yang sedia di makan (*ready to eat food*).

Pastikan penyediaan makanan dibuat dengan betul dan bersih. Pastikan makanan / susu dihidangkan atau diberi terus kepada kanak-kanak selepas disediakan. Penyimpanan melebihi 4 jam dan dalam keadaan yang tidak sempurna boleh menyebabkan kuman membiak di dalam makanan / susu.

Pengendali makanan perlu mendapatkan suntikan Tifoid dan telah mengikuti kursus pengendalian makanan. Sentiasa pastikan pengendali makanan tidak menghidap sebarang penyakit yang boleh direbakkan melalui penyediaan makanan dan minuman; seperti cirit-birit, kudis dan luka di tangan dan sakit tekak.

Jangan benarkan haiwan berada di premis. Bulu dari kucing atau anjing boleh menyebabkan alahan kepada kanak-kanak tertentu. Haiwan yang tidak dijaga dengan baik atau tidak diberi rawatan tertentu boleh merebakkan kuman kepada manusia.

3.2 Penjagaan Kebersihan Kanak-kanak

Seperti di Bab 1.

Pengendali dan kanak-kanak hendaklah dilatih membersihkan tangan menggunakan kaedah yang betul. Maklumat di lampiran 4 boleh dijadikan panduan.

3.3 Suntikan imunisasi

Jadual imunisasi kanak-kanak di Malaysia adalah seperti di lampiran 5. Maklumat imunisasi hendaklah dikemaskinikan dan ibubapa diingatkan agar melengkapkan imunisasi anak-anak mereka mengikut jadual tersebut.

3.4 Penyaringan kanak-kanak

Saringan dilaksanakan di bilik saringan atau di ruang khas yang disediakan. Adalah lebih baik jika saringan dapat dibuat sebelum kanak-kanak masuk ke premis bagi memudahkan langkah kawalan seterusnya dilakukan.

Premis digalakkan untuk mengujudkan satu bilik isolasi atau pengasingan, iaitu bilik bagi menempatkan kanak-kanak dengan gejala penyakit berjangkit sementara menunggu ibubapa atau penjaga mengambil mereka. Ia bertujuan untuk menghalang kanak-kanak berpenyakit dari bercampur dengan kanak-kanak lain dan berkemungkinan akan menyebarkan penyakit.

Cara saringan boleh dilakukan dengan mengajukan soalan kepada ibubapa atau penjaga semasa mereka menghantar kanak-kanak. Bagi sesetengah gejala, pemeriksaan boleh dilakukan jika pengendali mampu melakukannya, seperti mengambil suhu badan kanak-kanak menggunakan *thermometer* bagi kanak-kanak yang demam (jangkasuhu (*thermometer*) dahi atau telinga atau *digital*) dan melihat tanda-tanda penyakit-penyakit berjangkit seperti di dalam Lampiran 2.

Gejala yang perlu disaring adalah seperti berikut:

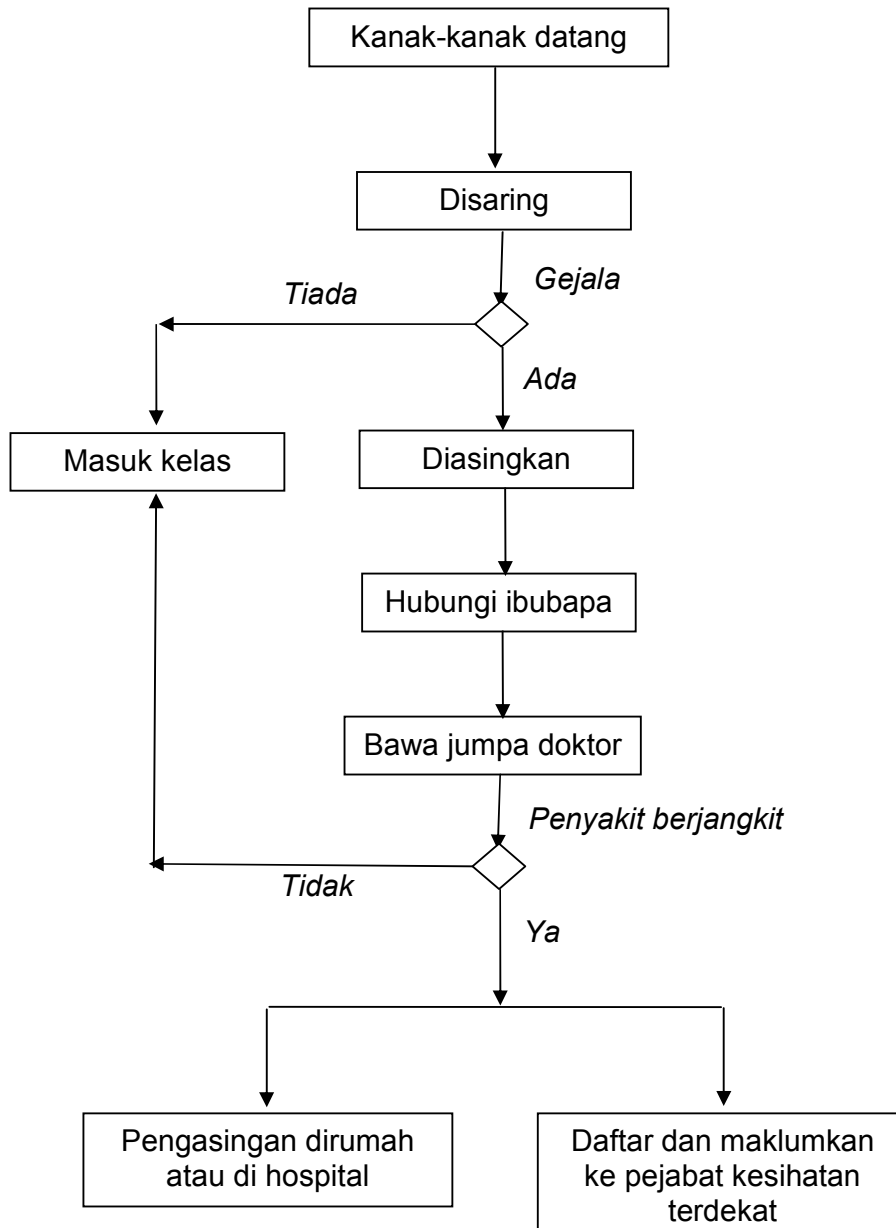
DITANYA	DIPERIKSA (jika boleh)
Demam	Suhu >37.5
Selsema	Hidung berhingus
Batuk	Batuk
Cirit birit	
Ruam / lepuh / kudis	Ruam / lepuh / kudis
Sakit mata	mata merah atau mati bertahi

Jika penyakit kanak-kanak telah dipastikan oleh doktor sebagai penyakit berjangkit, kanak-kanak tersebut tidak boleh dibenarkan sama sekali untuk hadir ke premis sehingga habis tempoh jangkitan. Dapatkan nasihat dari pejabat kesihatan terdekat jika perlu.

Jika pengendali mengesyakki kanak-kanak dijangkiti penyakit berjangkit semasa berada di dalam premis, pengendali perlu menghubungi ibubapa kanak-kanak tersebut

Carta alir saringan kanak-kanak

3.5 Polisi Pengecualian

Pihak pengendali premis dicadangkan agar menyediakan polisi pengecualian hadir ke pusat jagaan atau bimbingan sekiranya kanak-kanak mengidap sebarang penyakit berjangkit. Polisi hendaklah dimaklumkan dan diterangkan serta diedarkan kepada ibubapa dan penjaga kanak-kanak.

Gejala atau tanda-tanda jangkitan penyakit yang mempunyai risiko jangkitan kepada

kanak-kanak lain ialah:

- Demam.
- Cirit-birit.
- Muntah-muntah.
- Ruam dengan demam.
- Sakit tekak dengan demam dan kelenjar membengkak.
- Batuk yang teruk.
- Sakit mata.
- Sakit kuning / jaundis.
- Menangis tidak berhenti, memerlukan perhatian lebih dari biasa atau *irritable*.

3.6 Pengendalian kes penyakit berjangkit

Kanak-kanak yang disyakki mengidap penyakit berjangkit semasa berada di pusat jagaan atau pusat bimbingan hendaklah dimaklumkan kepada ibubapa mereka dengan segera untuk mendapat rawatan doktor. Sementara menunggu kedatangan ibubapa mereka, kanak-kanak tersebut hendaklah diasingkan di bilik pengasingan dan tidak bercampur dengan kanak-kanak lain.

3.7 Melaporkan kes penyakit berjangkit

Selain dari mengasingkan kanak-kanak yang disyakki mengidap penyakit berjangkit dan memaklumkan kepada ibubapa atau penjaga kanak-kanak, pengendali premis juga dikehendaki memaklumkan kepada Pejabat Kesihatan Daerah terdekat untuk tindakan lanjut. Pihak kesihatan akan membuat pemeriksaan lanjut atau memberi nasihat pencegahan dan kawalan yang berpatutan. Sila rujuk lampiran 6 untuk nombor telefon pejabat kesihatan di kawasan anda.

3.8 Penutupan premis

Penularan penyakit dapat dicegah dengan penutupan premis. Ia amat berkesan untuk penyakit-penyakit yang akut dan mudah merebak seperti:

- i. HFMD
- ii. Demam campak (measles)
- iii. Rubella
- iv. Begok (mumps)
- v. Kolera
- vi. Disentri

Penutupan premis bertujuan untuk

- i. mengurangkan kontak kes dengan kanak-kanak sihat yang lain.
- ii. memudahkan pembersihan dan disinfeksi premis.
- iii. memudahkan kerja-kerja penambahbaikan premis mengikut nasihat yang telah diberikan oleh pihak berkuasa.

Kerja-kerja pembersihan dan disinfeksi boleh menggunakan larutan *chlorox* seperti mana disarankan di dalam lampiran 3.

Penutupan premis boleh dilakukan menggunakan Akta Kawalan dan Pencegahan Penyakit Berjangkit 1988, Seksyen 18 atau *Prevention and Protection of Public Health Ordinance*, 1999 bagi Negeri Sarawak. Penutupan premis boleh dipertimbangkan jika terbukti premis tersebut menjadi punca penularan jangkitan

Kriteria penutupan premis adalah seperti di bawah:-

1. pengesanan kes secara aktif oleh pasukan kesihatan di premis tersebut membuktikan pengendali tidak membuat saringan dan pengasingan kes.
2. pengendali gagal membuat kerja pembersihan bagi mengelakkan rebakan penyakit.

Lampiran 1.

Cara Penyebaran Penyakit Berjangkit di kalangan Kanak-kanak

Cara Penyebaran	Penyakit
Sentuhan dengan kulit yang berpenyakit atau cecair tubuh seperti nanah.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Chicken pox ▪ Konjuntivitis ▪ Kutu kepala ▪ Kudis buta (scabies dan impetigo) ▪ Kurap
Pernafasan termasuk kahak.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Chicken pox ▪ Demam selesema ▪ Difteria ▪ Meningitis ▪ Penyakit tangan, kaki dan mulut (HFMD). ▪ Influenza ▪ Demam campak (measles) ▪ Begok ▪ Batuk kokol (Pertusis) ▪ Pneumonia ▪ Rubella
Pencemaran oleh najis.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cirit birit ▪ Enterovirus ▪ Penyakit tangan, kaki dan mulut (HFMD). ▪ Cacing ▪ Salmonella ▪ Hepatitis A ▪ Polio
Pencemaran darah.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hepatitis B ▪ Hepatitis C ▪ HIV / AIDS ▪ Cytomegalovirus

Lampiran 2

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Rubella	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, sakit kepala, lemah lesu, batuk, sakit tekak. ▪ Kelenjar di bahagian belakang leher dan telinga. ▪ Ruam bermula di muka, dan demam menurun. ▪ Gejala beransur hilang apabila muncul ruam. 	2 ke 3 minggu	Pernafasan, Sentuhan	Seminggu sebelum hingga 4 hari selepas munculnya ruam	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian (MMR) ▪ Asingkan kanak-kanak dengan gejala di rumah. ▪ Elakkan dari terdedah kepada wanita mengandung. 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala.	Kanak-kanak akan memperoleh ketahanan tubuh sepanjang hayat setelah mendapat jangkitan.
Demam campak (measles)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam tinggi, batuk, selesema, konjunktivitis. ▪ Ruam bermula di leher selepas 3 ke 4 hari demam. Demam terus tinggi apabila ruam muncul. ▪ Ruam hilang selepas lima hari dan meninggalkan parut. 	7 ke 14 hari	Pernafasan, Sentuhan dengan hingus dan air liur.	Seketika (just before) sebelum hingga 4 hari selepas munculnya ruam	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian (MMR) ▪ Asingkan kanak-kanak dengan gejala di rumah. 	Ya walaupun SEORANG.	Kanak-kanak boleh mendapat komplikasi jangkitan terutama pneumonia.

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Batuk kokol (pertussis)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam dan batuk. ▪ Dalam tempoh satu ke 2 minggu batuk menjadi 'whoop'. ▪ Muntah sering berlaku akibat batuk teruk ini. 	6 ke 20 hari	Lendir nasofaring, Sentuhan langsung, pernafasan	Seminggu selepas terdedah kepada bakteria sehingga 3 minggu selepas timbul gejala.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian DPT. ▪ Jangan benarkan kanak-kanak yang disahkan dijangkiti bakteria datang ke pusat. 	Ya walaupun SEORANG.	Selalunya kes didiagnos di hospital selepas pengesanan makmal.
Difteria	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, sakit tekak, hidung berhingus, suara serak dan letih lesu. ▪ Kelenjar membesar di bahagian belakang leher. ▪ Membran ke hijauan terdapat di tekak. 	2 ke 5 hari	Sentuhan langsung.	Dua ke 3 minggu selepas timbul gejala.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian DPT. ▪ Jangan benarkan kanak-kanak yang disahkan dijangkiti bakteria datang ke pusat. 	Ya walaupun SEORANG.	Selalunya kes didiagnos di hospital selepas pengesanan makmal.
Chickenpox	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam selama sehari ke dua hari. ▪ Diikuti lepuh di kulit, jarang terdapat di tapak tangan dan kaki. ▪ Lepuh terdapat dalam berbagai peringkat 	10 ke 21 hari	Pernafasan, sentuhan langsung dengan lepuh.	Sehari ke dua hari sebelum lepuh sehingga 6 hari selepas timbul lepuh.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jangan benarkan kanak-kanak yang disahkan dijangkiti bakteria datang ke pusat. ▪ asingkan dari kanak-kanak lain. 	Tidak perlu KEQUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala.	Kanak-kanak akan memperolehi ketahanan tubuh sepanjang hayat setelah mendapat jangkitan.

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Begok (mumps)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, letih lesu, sakit kepala selama dua ke 3 hari. ▪ Diikuti oleh bengkak kelenjar liur di bawah dan belakang telinga. ▪ Ia menyebabkan sakit dan sukar menelan. 	12 ke 25 hari	Pernafasan.	Seminggu sebelum sehingga 10 hari selepas pembengkakan kelenjar liur.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian MMR. ▪ Jangan benarkan kanak-kanak yang disahkan dijangkiti virus ini datang ke pusat. ▪ Jika menghadiri pusat, asingkan dari kanak-kanak lain. 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala.	
Hepatitis A	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, letih lesu, sakit kepala, sakit perut, loya, cirit birit. ▪ Diikuti oleh kuning kulit dan mata putih, kencing berwarna teh gelap dan najis yang pucat.. 	15 ke 50 hari	Percemaran najis kepada makanan dan minuman..	Dua ke 3 minggu sebelum sehingga seminggu selepas bermula gejala.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Amalkan kebersihan diri. ▪ Elakkan mengambil makanan mentah dan makanan laut separuh masak. ▪ Pastikan pembekal makanan bersih dan mengutamakan kebersihan. 	Ya walaupun SEORANG.	

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Hepatitis B	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam ringan, letih lesu, loya, kencing berwarna teh gelap. ▪ Ramai yang tidak menunjukkan gejala. 	30 ke 180 hari, lazimnya 60 ke 90 hari	Suntikan darah, dari ibu kepada kandungan, hubungan seksual.	Beberapa minggu sebelum gejala sehingga bertahun-tahun jika kanak-kanak menjadi pembawa virus.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian hepatitis B. 	Ya walaupun SEORANG.	Penyakit boleh menyebabkan kegagalan hati dan kanser jika ia menjadi pembawa kronik.
Poliomyelitis	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, sakit otot, sakit kepala, loya, muntah, tegang tengkok dan tulang belakang, paralysis flacid anggota badan. ▪ Kes yang teruk menyebabkan sukar bernafas, bercakap dan menelan, kekeliruan (confusion), sawan dan maut. 	7 ke 14 hari.	Pencemaran dengan najis kes, pernafasana .	Beberapa hari sebelum dan selepas gejala.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian Oral Polio (OPV) 	Ya walaupun SEORANG.	Selalunya kes didiagnos di hospital selepas pengesahan makmal.

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Meningitis	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Didahului oleh demam tinggi, tegang tengkok, muntah. ▪ Diikuti dengan sawan dan tidak sedar diri (Stupor). ▪ Bagi kanak-kanak di bawah umur 2 tahun, ubun-ubunnya menonjol dan tegang. 	30 ke 180 i.hari, lazimnya 60 ke 90 har	Pernafasan, sentuhan langsung.	Sehingga sembuh.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian hanya untuk <i>Nesseria meningitis</i> tetapi hanya diberi kepada mereka yang akan mengerjakan haji. ▪ Pelalian <i>Haemophilus influenzae b.</i> 	Ya walaupun SEORANG.	Selalunya kes didiagnos di hospital selepas pengesanan makmal.
Penyakit tangan, kaki dan mulut (HFMD)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, ulser di dalam mulut, ruam, leboh di tapak tangan dan kaki. ▪ Boleh menyebabkan sawan, muntah dan / atau cirit birit. 	2 – 5 hari	Sentuhan langsung, peralatan tercemar dengan najis atau air liur kes.	Sehingga sembuh.		Ya walaupun SEORANG.	Boleh menyebabkan komplikasi jantung dan otak.

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Demam denggi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam tinggi, sakit kepala, sakit belakang, sakit otot, ruam. ▪ Boleh menyebabkan pendarahan (gusi, hidung, di bawah kulit), mudah lebam. 	3 – 10 hari	Gigitan nyamuk <i>Aedes</i> yang mempunyai virus denggi.	Dalam tempoh 5 hari selepas demam.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hapuskan tempat-tempat yang boleh berlaku pembiakan nyamuk dengan menghapuskannya, kerap membersihkan -nya, meletakkan abate ke dalamnya, menutupnya, memastikan air mengalir. 	Ya walaupun SEORANG.	
Sakit mata (conjunctivitis)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mata merah dan bertahi, gatal 	Mengikut agen penyebab	Tercemar dengan cecair dari mata yang sakit – kontak langsung atau tidak langsung	Selama kes mempunyai rembesan mata	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastikan tidak berkongsi tisu atau saputangan yang tercemar dengan cecair mata kes. ▪ Asingkan kanak-kanak. ▪ Dapatkan rawatan 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala.	

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Kudis buta (Impertigo)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kudis di kulit 		Kontak langsung dengan bahan-bahan tercemar dengan cecair dari kudis.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastikan kanak-kanak mendapatkan rawatan. ▪ Jangan berkongsi pakaian, tuala dan sebagainya dengan kes. 	Tidak perlu.	
Influenza (demam selesema)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam ▪ Batuk ▪ Sakit tekak ▪ Selsema 	2 ke 5 hari	Pernafasan, sentuhan langsung	Sebelum gejala dan selepas gejala sehingga seminggu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Asingkan kanak-kanak. ▪ Dapatkan rawatan 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala.	
Kutu kepala	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gatal kulit kepala ▪ Kelihatan telur kutu di rambut 				<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastikan kanak-kanak mendapatkan rawatan. 	Tidak perlu.	

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Cirit-birit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Muntah ▪ Cirit-birit 	Mengikut agen penyebab	Termakan atau terminum makanan dan minuman yang tercemar.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastikan kanak-kanak mendapatkan rawatan. 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala yang sama.	
Kurap (<i>ringworm</i>)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tanda jangkitan berbentuk bulat atau hampir bulat di kulit, dengan pinggirannya yang tertimbul. ▪ Gatal 		Tersentuh atau berkongsi pakaian, tuala atau tempat tidur dengan penghidap.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastikan kanak-kanak mendapatkan rawatan. ▪ Jangan berkongsi barang persendirian. 	Tidak perlu.	

Lampiran 3

Disinfeksi dan pembersihan permukaan, pakaian dan peralatan

Bahan	Tujuan	Larutan yang disarankan	Paras klorin dalam larutan
<i>Chlorox</i>	Membersihkan rembesan air liur, nanah dan lain-lain; di lantai dan permukaan	Campurkan satu (1) bahagian <i>chlorox</i> dengan 99 bahagian air paip.	0.05% atau 500 ppm
	Campuran kepada pakaian yang tercemar. Merendam mainan atau peralatan lain.	Campurkan satu (1) bahagian <i>chlorox</i> dengan 500 bahagian air paip.	0.01% atau 100 ppm

Nota: Larutan *chlorox* tidak boleh disimpan kerana kekuatan bancuhan akan berkurangan apabila telah bercampur dengan bahan organik atau setelah digunakan.

Pastikan tiada bahan lain ditambah kepada bancuhan *chlorox* kerana ia mungkin menyebabkan tindakbalas yang tidak diingini.

Lantai:

Pastikan lantai dibersihkan setiap habis sesi. Jika pembersihan dilakukan semasa ada kanak-kanak, pastikan permukaan lantai dikeringkan bagi mengelakkan kemalangan.

Permaidani / tikar:

Peralatan ini perlu di bersihkan menggunakan alat pembersih hampagas (*vacuum cleaner*) secara berkala. Basuh dengan menggunakan syampu permaidani jika perlu.

Permainan:

Permainan hendaklah dibersihkan dan didisinfeksi terutama jika ia digunakan oleh kanak-kanak yang suka menggigit permainan. Ia hendaklah didisinfeksi menggunakan larutan *chlorox* 0.01%. Pastikan permainan dibilas dan dikeringkan sebelum digunakan semula.

Tandas:

Bersihkan tandas setiap kali digunakan. Gunakan larutan *chlorox* 0.01%.

Mencuci tangan

Mencuci tangan adalah satu amalan yang amat penting bagi mencegah perebakan jangkitan penyakit berjangkit.

Bila tangan perlu dicuci:

- i. Kanak-kanak
  - Sebaik tiba di premis.
  - Sebelum dan selepas makan.
  - Selepas masuk ke tandas.
  - Selepas menukar lampin.
  - Selepas bermain.
  - Selepas memegang peralatan atau haiwan peliharaan.
  - Bila tangan kelihatan kotor.
  - Sebelum balik ke rumah.

- ii. Pengendali / pengasuh
  - Sebaik tiba di premis.
  - Sebelum mengendalikan makanan, menyediakan botol susu atau memberi kanak-kanak makan dan minum.
  - Selepas masuk ke tandas.
  - Selepas membantu kanak-kanak ke tandas atau menukar lampinnya.
  - Selepas menyentuh cecair tubuh kanak-kanak seperti hingus, darah, muntah dan sebagainya.
  - Selepas memegang peralatan atau haiwan peliharaan.
  - Bila tangan kelihatan kotor.
  - Selepas mencuci atau membersihkan ruang rumah termasuk blik air.
  - Sebelum memberi ubat atau menyapu ubat kepada kanak-kanak atau pengasuh sendiri.
  - Sebelum balik ke rumah.

Cara mencuci tangan

- Lalukan air pada tangan. Ia akan menanggalkan kotoran dan kuman yang tidak melekat.
- Sapukan sabun ke seluruh permukaan tangan (rujuk rajah di bawah). Gosok tangan, celah-celah jari dan bawah kuku untuk tempoh sekurang-kurang 10 ke 15 saat.
- Bilas tangan dengan air yang mengalir.
- Keringkan tangan menggunakan tuala berasingan atau tisu pakai-buang. Elakkan dari berkongsi tuala kerana ia boleh menyebabkan kontaminasi dan perebakan kuman.
- Jangan simpan kuku panjang.

Cara cuci tangan yang betul. (dipetik dari CDC Atlanta)

Jadual Imunisasi Kanak-kanak

Imunisasi	UMUR (bulan)													UMUR (tahun)				
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1½	4½	7	12	15
BCG	■																	
Hepatitis B	■		■	■		■												
DPT			■	■		■									Dos tambahan			
OPV			■	■		■									Dos tambahan		Dos tambahan	
Hib			■	■		■												
Measles							Sabah sahaja											
MMR													■				Dos tambahan	
DT																	Dos tambahan	
Tetanus										■	■				■			
JE																		Dos tambahan

Lampiran 6

Senarai pejabat kesihatan negeri dan daerah

NEGERI	PEJABAT DAERAH	No. Tel / No. faks
PERLIS	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 8, Bangunan Persekutuan, Persiaran Jubli Emas, 01000 Kangar.	04 – 9773333 (tel) 04 – 9760764 (faks)
	Pejabat Kesihatan Daerah Kangar Jalan Hospital 01000 Kangar	04 – 9761388 (Tel.) 04 – 9774517 (Faks)
KEDAH	Pejabat Kesihatan Negeri Jalan Perak Off Seberang Jalan Putera 05150 Alor Setar	04 – 7335533 (Tel.) 04 – 73149364 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Langkawi 07000 Langkawi	04 – 9667141 (Tel.) 04 – 9669034 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kubang Pasu 06000 Jitra	04 – 9171355 (Tel.) 04 – 9178644 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kota Setar Lebuhraya Darulaman, Bakar Batu 05100 Alor Setar	04 – 7332775 (Tel.) 04 – 7332359 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Muda No. 81 Jalan Padang 08000 Sg. Petani	04 – 4213355 (Tel.) 04 – 4210076 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Padang Terap 06300 Kuala Nerang	04 – 7866094 (Tel.) 04 – 7866507 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Baling Jalan Weng 09100 Baling	04 – 4701351 (Tel.) 04 – 4705178 (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Kulim 09000 Kulim	04 – 4906170 (Tel.) 04 – 4911843 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Bandar Baharu 09000 Kulim	04 – 4906170 (Tel.) 04 – 4911843 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Yan 08000 Guar Cempedak	04 – 4683155 (Tel.) 04 – 4684251 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Pendang Jalan Sungai Tiang, 06700 Pendang	04 – 4596412 (Tel.) 04 – 4594963 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Sik 08200 Sik	04 – 4695704 (Tel.) 04 – 4693130 (Faks)
P. PINANG	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 37, KOMTAR 10590 Penang	04 – 2625233 (Tel.) 04 – 2613508 (Faks)
	Pej. Kes. Seberang Perai Selatan Jalan Bukit Panchor Nibong Tebal, 14300 Penang	04 – 5935892 (Tel.) 04 – 5939086 (Faks)
	Pej. Kes. Seberang Perai Tengah Berapit, Bukit Mertajam 14000 Penang	04 – 5382453 (Tel.) 04 – 5307424 (Faks)
	Pej. Kes. Seberang Perai Utara Jalan Bagan Luar 12000 Butterworth	04 – 3233143 (Tel.) 04 – 3337444 (Faks)
	Pej. Kes. Timur Laut No. 344 Jalan Tull 10450 Penang	04 – 2298131 (Tel.) 04 – 2299109 (Faks)
	Pej. Kes. Barat Daya Jalan Ayer Puteh, Balik Pulau 11000 Penang	04 – 8668357 (Tel.) 04 – 8660745 (Faks)

PERAK	Pejabat Kesihatan Negeri Jln Panglima Bukit Gantang Wahab 30590 Ipoh	05 – 2533489 (Tel.) 05 – 2557646 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kinta 25, Jalan Gopeng 30250 Ipoh	05 – 3668070 (Tel.) 05 – 3668071 (Tel.) 05 – 2556903 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Kangsar Jalan Sultan Idris Shah 33000 Kuala Kangsar	05 – 7763355 (Tel.) 05 – 7760612 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kerian Jalan Sekolah 342000 Parit Buntar	05 – 7612355 (Tel.) 05 – 7165355 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Hilir Perak Jalan Maharajalela 36000 Telok Intan	05 – 6221011 (Tel.) 05 – 6212401 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Perak Tengah Sri Iskandar 32600 Bota	05 – 3764891 (Tel.) 05 – 3764890 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Larut-Matang & Selama, Tgk. 2, Wisma Persekutuan Jalan Istana Larut 34000 Taiping	05 – 8072027 (Tel.) 05 – 8064049 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Manjung Jalan Dato Ahmad Yunus 33000 Kuala Kangsar	05 – 6913355 (Tel.) 05 – 6919545 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Batang Padang Jalan Temoh, 35000 Tapah	05 – 4011342 (Tel.) 05 – 4014364 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Hulu Perak 33300 Gerik	05 – 7911335 (Tel.) 05 – 7911426 (Faks)

SELANGOR	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 10 & 11, Wisma Masallam Jalan 9E/9 off Jalan Tengku Ampuan Zabedah, 40100 Shah Alam.	03 – 55186001 / 2 / 7 / 31 (Tel.) 03 – 55106471 (Tel.) 03 – 55186004 (Faks) 03 – 55186005 / 6 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Hulu Langat No 11 – 13 Jalan Dato' Sri P. Ala Gendra 1, Kajang Plaza, 43000 Kajang	03 – 87367770 (Tel.) 03 – 87369687 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Hulu Selangor 44000 Kuala Kubu Bharu	03 – 60641216 (Tel.) 03 – 60642425 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Selangor Jalan Semarak 45000 Kuala Selangor	03 – 8893454 (Tel.) 03 – 8895044 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Sabak Bernam 45300 Sungai Besar Sabak Bernam	03 – 8842355 (Tel.) 03 – 8841358 (Tel.) 03 – 8841354 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Langat Jalan Morib 42700 Banting	03 – 8672355 (Tel.) 03 – 8672972 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Klang Jalan Kota, 41000 Klang	03 – 3318158 (Tel.) 03 – 3334528 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Sepang 43900 Sepang	03 – 8471400 (Tel.) 03 – 8472013 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Gombak No 13, Jalan SG 1/9, Taman Sri Gombak, 68100 Batu Caves	03 – 61207601 (Tel.) 03 – 61207602 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Petaling 101 – 301 Blok C, Business Centre, Jalan ss6/1, Kelana Jaya, 47301 Petaling Jaya	03 – 78045333 (Tel.) 03 – 78051458 (Faks)

NEGERI SEMBILAN	Pejabat Kesihatan Negeri Jalan Lee Sam 70590 NS	06 – 7625231 (Tel.) 06 – 7638543 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Seremban Jalan Zaaba, 71000 Seremban	06 – 7626141 (Tel.) 06 – 7612145 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Pilah / Jempol, 72000 Kuala Pilah	06 – 4811315 (Tel.) 06 – 4811316 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Rembau / Tampin 73009 Tampin	06 – 4411643 (Tel.) 06 – 4415900 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Port Dickson, 71000 Port Dickson	06 – 6473200 (Tel.) 06 – 6473179 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Jelebu 71600 Kuala Klawang	06 – 6136977 (Tel.) 06 – 6137614 (Faks)
MELAKA	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 6, Wisma Persekutuan Jalan Hang Tuah 75300 Melaka	06 – 2828344 (Tel.) 06 – 2839233 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Melaka Tengah Jalan Bukit Baru 75150 Melaka	06 – 2822332 (Tel.) 06 – 2816219 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Alor Gajah Jalan Hospital, 78000 Alor Gajah	06 – 5566237 (Tel.) 06 – 5566249 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Jasin 77000 Jasin	06 – 5292333 (Tel.) 06 – 5292812 (Faks)

JOHOR	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 4 Blok B Wisma Persekutuan, Jalan Air Molek 80590 Johor Bahru	07 – 2245188 (Tel.) 07 – 2232603 (Faks) 07 – 2242573 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Johor Bahru Jalan Abdul Samad, 80100 Johor Bahru.	07 – 2224711 (Tel.) 07 – 2236549 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Muar Jalan Othman, 84000 Muar	06 – 9522296 (Tel.) 06 – 9616533 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Segamat 85000 Segamat	07 – 9313355 (Tel.) 07 – 9321204 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Batu Pahat 83000 Batu Pahat	07 – 4341011 (Tel.) 07 – 4322026 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Pontian Jalan Alsagoff, 82000 Pontian	07 – 6879333 (Tel.) 07 – 6873092 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Mersing 86800 Mersing	07 – 7991836 (Tel.) 07 – 7994145 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kota Tinggi 81900 Kota Tinggi	07 – 8831133 (Tel.) 07 – 8831273 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kluang 86000 Kluang	07 – 7721852 (Tel.) 07 – 7735526 (Faks)
PAHANG	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 12, Wisma Persekutuan Jalan Gambut, 25000 Kuantan	09 – 5511366 (Tel.) 09 – 5161366 (Tel.) 09 – 5511048 (Faks) 09 – 5135528(Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuantan Jalan Gambut, 25000 Kuantan	09 – 522055 (Tel.) 09 – 51427128 (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Pekan 26000 Pekan	09 – 4221044 (Tel.) 09 – 4223086 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Rompin 26800 Rompin	09 – 4145164 (Tel.) 09 – 4146386 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Maran 26500 Maran	09 – 4771346 (Tel.) 09 – 4771216 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Temerloh Jalan Tun Ismail, 28000 Temerloh	09 – 2961800 (Tel.) 09 – 2964885 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Bera Jalan Masjid 28300 Triang	09 – 2554261 (Tel.) 09 – 2557639 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Jerantut 27000 Jerantut	09 – 2662218 (Tel.) 09 – 2665430 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Lipis Jalan Benta, 27200 Kuala Lipis	09 – 3121037 (Tel.) 09 – 3122685 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Raub 27600 Raub	09 – 3552355 (Tel.) 09 – 3556639 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Bentong 27800 Bentong	09 – 2221220 (Tel.) 09 – 2220461 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Cameron Highlands 39000 Tanah Rata	05 – 4911966 (Tel.) 05 – 4912480 (Faks)
KELANTAN	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 5, Wisma Persekutuan Jalan Bayam, 15590 Kota Bharu	09 – 7483288 (Tel.) 09 – 7441333 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kota Bharu Jalan Doktor, 16000 Kota Bharu	09 – 7484309 (Tel.) 09 – 7448559 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Pasir Mas 17000 Pasir Mas	09 – 7908333 (Tel.) 09 – 7903358 (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Tanah Merah 17500 Tanah Merah	09 – 9556333 (Tel.) 09 – 9556533 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Pasir Puteh 16800 Pasir Puteh	09 – 7867355 (Tel.) 09 – 7867488 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Machang 18500 Machang	09 – 9752333 (Tel.) 09 – 9751039 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Tumpat 16000 Tumpat	09 – 7256033 (Tel.) 09 – 7258730 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Bachok 16300 Bachok	09 – 7788333 (Tel.) 09 – 7788680 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Krai 18000 Kuala Krai	09 – 9666066 (Tel.) 09 – 9663303 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Gua Musang 18300 Gua Musang	09 – 9121454 (Tel.) 09 – 9121009 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Jeli 17600 Jeli	09 – 9440275 (Tel.) 09 – 9440275 (Faks)
TERENGGANU	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 5, Wisma Persekutuan Jalan Sultan Ismail, 20290 K. Trg	09 – 6222866 (Tel.) 09 – 6235001 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Terengganu Jalan Sultan Mahmud, 20400 K. Trg	09 – 6223355 (Tel.) 09 – 6230605 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kemaman 20400 Kemaman	09 – 8591330 (Tel.) 09 – 8593430 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Dungun Jalan Yahya Ahmad, 23000 Dungun	09 – 8441366 (Tel.) 09 – 8444680 (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Marang 21600 Marang	09 – 6182545 (Tel.) 09 – 6185582 (Faks) 09 – 6183984 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Hulu Terengganu 21700 Hulu Terengganu	09 – 6812333 (Tel.) 09 – 6812191 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Setiu No. 5 & 6, Aras Bawah, Wisma MDS, 22100 Bandar Permaisuri, Setiu	09 – 6099506 (Tel.) 09 – 6090016 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Besut 22200 Kg. Raja, Besut	09 – 6958700 (Tel.) 09 – 6958699 (Faks)
SARAWAK	Pejabat Kesihatan Negeri Jalan Tun Abang Hj Openg 93590 Kuching	082 – 256566 (Tel.) 082 – 417995 (Tel.) 082 – 245969 (Faks) 082 – 424959 (Faks)
BAHAGIAN KUCHING	Pej. Kes. Daerah / Bahagian Kuching, Jalan Keretapi, Kuching	082 – 238635 (Tel.) 082 – 414542 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Bau	082 – 763116 (Tel.)
	Pej. Kes. Daerah Lundu 94500 Lundu	082 – 735311 (Tel.) 082 – 735055 (Faks)
BAHAGIAN SAMARAHAN	Pej. Kes. Daerah / Bahagian Samarahan	082 – 671670 (Tel.) 082 – 671189 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Serian	082 – 874311 (Tel.)
	Pej. Kes. Daerah Simunjan 94800 Simunjan	082 – (Tel.) 082 – (Faks)

BAHAGIAN SRI AMAN	Pej. Kes. Bahagian Sri Aman	083 – 322151 (Tel.) 083 – 323220 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Lubuk Antu	083 – 322151 (Tel.) 083 – 323220 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Saratok 95400 Saratok	083 – 437379 (Tel.) 083 – 436917 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Betong	083 – 472116 (Tel.)
BAHAGIAN SARIKEI	Pej. Kes. Daerah Meradong / Bintagor	084 – (Tel.) 084 – (Faks)
	Pej. Kes. Bahagian Sarikei	084 – 651086 (Tel.) 084 – 654402 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Daro	084 – 823333(Tel.)
	Pej. Kes. Daerah Julau	084 – 717225 (Tel.)
BAHAGIAN MIRI	Pej. Kes. Bahagian Miri	085 – 424260 (Tel.) 085 – 422234 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Marudi / Baram 98050 Baram	085 – 755511 (Tel.) 084 – 755217 (Faks)
BAHAGIAN SIBU	Pej. Kes. Bahagian Sibu	084 – 315494 (Tel.) 084 – 331492 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Dalat	084 – (Tel.) 084 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Mukah 96400 Mukah	084 – 823333 (Tel.)
	Pej. Kes. Daerah Kanowit 96700 Kanowit	084 – 752333 (Tel.) 084 – 691205 (Faks)

BAHAGIAN SRI KAPIT	Pej. Kes. Bahagian Kapit	084 – 796404 (Tel.) 084 – 796477 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Song	084 – (Tel.) 084 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Belaga	084 – 461323 (Tel.) 084 – (Faks)
BAHAGIAN BINTULU	Pej. Kes. Bahagian Bintulu	084 – 331814 (Tel.) 084 – 339094 (Faks)
	Pej. Kes. Tatau	084 – (Tel.) 084 – (Faks)
BAHAGIAN LIMBANG	Pej. Kes. Bahagian Limbang	085 – 211046 / 166 (Tel.) 085 – 213294 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Lawas 98850 Lawas	085 – 284807 (Tel.) 084 – 285993 (Faks)
SABAH	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 1, Rumah Persekutuan, Jalan Mat Salleh, 88814 Kota Kinabalu	088 – 232277 (Tel.) 088 – 217716 (Faks) 088 – 217740 (Faks)
KAWASAN KOTA KINABALU	Pej. Kes. Daerah Kota Kinabalu Tkt. 9, Blok D, Bangunan KWSP, 88000 KK	088 – 260845 (Tel.) 088 – 726329 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Papar	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Penampang	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kunak	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
KAWASAN KUDAT	Pej. Kes. Daerah Kudat Beg Berkunci No. 6, 89057 Kudat	088 – 611581 (Tel.) 088 – (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Pitas	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kota Marudu	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
KAWASAN TUARAN	Pej. Kes. Daerah Tuaran WDT 10, Peti Surat No. 620, 89208 Tuaran	088 – 787355 (Tel.) 088 – 788795 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Ranau, Peti Surat 32, 89307 Ranau	088 – 877169 (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kota Belud 89150 Kota Belud	088 – 976513 (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kinabatangan, Wdt. No. 40, 90200 K. Kinabatangan	088 – 561975 (Tel.) 088 – (Faks)
KAWASAN BEAUFORT	Pej. Kes. Daerah Beaufort, Peti Surat 101, 89807 Beaufort	087 – 212096 / 120 (Tel.) 087 – 212095 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Penyu	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Sipitang	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
KAWASAN LAHAD DATU	Pej. Kes. Daerah Labuan Peti Surat No. 80832, 87018 W.P. Labuan	087 – 411702 (Tel.) 087 – 419011 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Lahad Datu Peti Surat 61167, 91120 Lahad Datu	089 – 882178 (Tel.) 088 – (Faks)
KAWASAN KENINGAU	Pej. Kes. Daerah Keningau Peti Surat No. 94, 89000 Keningau	087 – 333725 (Tel.) 087 – 332969 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Tambunan	087 – (Tel.) 087 – (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Tenom	087 – (Tel.) 087 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Beluran / Labuk Sugut, Beg Berkunci No. 2, 90109 Beluran.	089 – 511122 (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Saandakan, Tkt. 6, Bangunan Persekutuan, Beg Berkunci No. 4, 90500 Sandakan	089 – 668806 / 8 (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Semporna Peti Surat 80, 91307 Semporna, Sabah	088 – 781070 (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Tawau Tkt. 7, Wisma Persekutuan, Peti Surat No. 900, 91008 Tawau.	089 – 775733 (Tel.) 089 – 776079 (Faks)

**PENGAWASAN TADIKA / TABIKA / PRASEKOLAH / PASTI /
TASKA / TASKI / NURSERI /**

Sila tandakan (√) dalam petak yang berkenaan.

BUTIRAN PREMIS

Nama premis: _____

Kategori

Taska / Taski / nurseri	☐
Tadika Perpaduan	☐
Tabika KEMAS	☐
Pra-sekolah	☐
Pasti	☐

Alamat: _____

Mukim: _____

Daerah: _____

Negeri: _____

Tel.: _____

No. Pendaftaran Premis / Lesen: _____

Lokasi premis: X _____

Y _____

Nama pengusaha / pengurus / guru: _____

Alamat: _____

Tel: _____

Status premis:

Kerajaan   Swasta

Jenis premis

☐	Rumah teres setingkat
☐	Rumah teres dua tingkat
☐	Rumah berkembar dua
☐	Rumah banglo
☐	Rumah kedai
☐	Balai raya
☐	Lain-lain (nyatakan):

Dibuat dari Konkrit

Kayu

Keluasan lantai : _____ meter persegi

Kedudukan premis

☐	Taman perumahan
☐	Kawasan perindustrian
☐	Kawasan pejabat
☐	Lain-lain, nyatakan:

KAPASITI

Bilangan pengasuh / guru : _____ orang
(rujuk lampiran A)

Enrolmen kanak-kanak: _____ orang

Bilangan kanak-kanak berumur

≤ 1 tahun	_____ orang
2 tahun	_____ orang
3 tahun	_____ orang
4 thn	_____ orang
5 thn	_____ orang
6 thn	_____ orang

Pengasingan kanak-kanak mengikut umur Ya Tidak

Jumlah kehadiran _____ orang (semasa pemeriksaan)

Saringan kesihatan kanak-kanak setiap pagi (periksa rekod saringan)

Ada Tiada

PERSEKITARAN LUAR PREMIS

Pengurusan pelupusan sampah

Diurus oleh PBT Sempurna/tak/keadaa
n/ulasan
 Diurus sendiri, nyatakan cara : _____

Urungan lalat Ada Tiada

Nyatakan tempat urungan :

Kacauganggu bau Ada Tiada

Nyatakan punca bau:

Perparitan Ada Tiada

Jika ada, nyatakan:

Aliran air	☐ Bertakung	☐ Mengalir
Bertutup	☐ Ya	☐ Tidak
Jenis	☐ Konkrit	☐ Tanah
Bersih	☐ Ya	☐ Tidak

Terdapat 'sand play' Ada Tiada

Jika ada, Bersih Kotor

Terdapat kolam renang Ada Tiada

Jika ada _____
 pH : _____ (standard : 7.2 – 8.4)
 Klorin : _____ (Standard: > 1.0 mg/l - < 30 mg /l)
 E. coli : _____ (Standard: < 10 coliform/100 ml / < 200 bact /ml)

Terdapat taman permainan Ada Tiada
 Jika ada,
 peralatan Selamat Tidak selamat
 persekitaran Selamat Tidak selamat

PERSEKITARAN DALAMAN PREMIS

Kesesuaian ruang lantai : _____ meter persegi (semua permukaan lantai dalaman)
 (standard: 3.5 meter persegi / kanak-kanak)

Jenis lantai, sila nyatakan : (simen, berjubin, kayu, _____)

Selamat Ya Tidak

Bersih Ya tidak

Pengudaraan :

Semulajadi : mencukupi tidak mencukupi, nyatakan

Mekanikal : mencukupi tidak mencukupi, nyatakan

Suhu bilik : _____ 0 C

Kelembapan : _____

Pencahayaan (guna LUX meter) : _____ (standard : 300 lux)

Kotak pertolongan cemas (*first aid box*)

Ada Tiada
 Lengkap Tidak lengkap

Bilik Pengasingan khas diperuntukkan (*sick bay/isolation*)

Ada Tiada

Jadual disinfeksi

Ada Tiada

Jika ada, _____ kali sehari

BARANGAN KANAK-KANAK

Pengendalian barangan peribadi kanak-kanak

	Berkongsi	Tidak berkongsi
Tuala		
Botol susu		
Berus gigi		
Sikat		
Cawan		
Bantal		
Selimut		

Cadar		
-------	--	--

	Dicuci-rebus	Tidak dicucirebus
Tuala		
Botol susu		

Tilam

☐ Ada	☐ Tiada	
Jika ada, jenis	☐ PVC	
	☐ Kekabu / kapas	
Kebersihan	☐ Ya	☐ Tidak, nyatakan:
Penjagaan	☐ Dijemur	☐ Tidak dijemur

Alat mainan

Berkongsi	☐ Ya	☐ Tidak
Bersih	☐ Ya	☐ Tidak
Selamat	☐ Ya	☐ Tidak, nyatakan
Bercat	☐ Ya	☐ Tidak

KEMUDAHAN SANITARI

Bilangan sinki cuci tangan: _____

Di sinki

☐ Ada sabun	☐ Tiada sabun
☐ Aliran air mencukupi	☐ Aliran air tidak mencukupi
☐ Bersih	☐ Kotor

Kertas tisu

☐ Ada	☐ Tiada
------------------------------	--------------------------------

Bakul sampah

☐ Ada,	☐ Tiada bakul sampah	
Jika ada	☐ Sesuai	☐ Tidak sesuai, nyatakan
	☐ Beralas plastik di dalamnya	☐ Tiada beralas plastik

Bilangan tandas: _____

(Standard: 1 Tandas: 10 Orang kanak-kanak – TASKA
1 Tandas 50 Orang Kanak-kanak – TADIKA)

Tandas :

Jenis tandas	☐ Pam	☐ Curah
Lantai	☐ Licin	☐ Tidak licin
Bersih	☐ Ya	☐ Tidak
Sabun basuh tangan	☐ Ada	☐ Tiada
Aliran air	☐ Cukup	☐ Tidak mencukupi

"Potty chair" (jika ada)	☐	Bersih	☐	Kotor
Selipar	☐	Ada	☐	Tiada
Longgokan pakaian di atas lantai	☐	Ada	☐	Tiada

Kekerapan mencuci : _____ kali sehari

Disinfeksi berjadual
 Ada   Tiada

Jika ada

1 kali sehari	☐
2 kali sehari	☐
3 kali seminggu	☐
1 kali seminggu	☐

Kebersihan tandas
 Memuaskan   Tidak memuaskan

Pengendalian lampin pakai buang

☐	Tong Sampah Khusus
☐	Tong Sampah Tidak Khusus
☐	Komunial Bin
☐	Tanam
☐	Bakar
☐	Lain-lain ..... (nyatakan)

Bekalan air:
 Punca: _____
 Air dirawat Ya   Tidak

DAPUR

Dapur :

Lantai	☐	Basah	☐	Kering
	☐	Licin	☐	Kesat
Sinki	☐	Ada	☐	Tiada
	☐	Ada sabun pencuci	☐	Tiada sabun pencuci
Almari penyimpanan makanan masak	☐	Ada	☐	Tiada
	☐	Bersih	☐	Kotor
Tong sampah	☐	Ada	☐	Tiada
	☐	Berlapik plastik	☐	Tidak berlapik plastik
Kawalan LILATI	☐	Ada	☐	Tiada

Sumber makanan :

- Masak di premis
- Pesanan dari luar (caterer / kontrak)
- Dibeli di luar

Jika pesanan di luar,

Nama caterer : _____

Alamat caterer : _____

No. telefon : _____

Penyimpanan makanan :

Peti sejuk

Ada

Tiada

Cara penyimpanan

Memuaskan

Tidak memuaskan, nyatakan;

Suhu penyimpanan

Mematuhi

Tidak mematuhi

Stor penyimpanan makanan mentah :

Ada

Tiada

Bersih

Kotor

Kalis LILATI

Tidak kalis LILATI

SEJARAH KEJADIAN / WABAK PENYAKIT BERJANGKIT DI PREMIS

Jenis penyakit	Ada	Tiada (√)	Nyatakan tarikh episod terakhir
HFMD			
Denggi			
FWBD			
Lain-lain, nyatakan:			

ULASAN KESELURUHAN

Tarikh pemeriksaan : _____

Nama pemeriksa : _____

Jawatan : _____

Tempat bertugas : _____

ULASAN PEGAWAI KESIHATAN DAERAH

CONTRIBUTORS

- 1 Dr. Saraswathi Bina Rai
State Epid Officer (CDC), Pulau Pinang.
- 2 Dr. Zulhizzam Hj Abdullah
State Epid Officer (CDC), Perlis.
- 3 Dr. Asiah Ayob
State Epid Officer (CDC), Perak.
- 4 Dr. Zulfa Vety Dol Bakri
State Epid Officer (CDC), Negeri Sembilan.
- 5 Dr. Hashimah Hasan
State Epid Officer (CDC), Melaka.
- 6 Dr. Hani Mat Hussin
State Epid Officer (CDC), Kelantan.
- 7 Dr. Kamaliah Mohd Nor
State Epid Officer (CDC), Sarawak.
- 8 Dr. Rohani Jahis
Communicable Disease Surveillance Section, MOH.
- 9 Dr. Rohana Ismail
Family Health Development Division, MOH.
- 10 Dr. Kamarudin Yaakob
Ministry of Education Malaysia, Putrajaya.
- 11 Puan Sawiah Hassan
Kementerian Pembangunan Luar Bandar, Putrajaya.
- 12 Puan Umi Hani Awang
Perundangan dan Advokasi
Jabatan Kebajikan Masyarakat Malaysia.
- 13 En. Jemsee Onggi
Sabah State Health Department.
- 14 En. Peter Low
N. Sembilan State Health Department.
- 15 En. Mohd Yusop Kassim
Perak State Health Department.
- 16 En. Ruba Sundaram Muthusamy
Selangor State Health Department.
- 17 En. Harman Angan
Sabah State Health Department.
- 18 En. Henry Empangan
Sarawak State Health Department.
- 19 Puan Azizah Hassan
Pulau Pinang State Health Department.
- 20 Puan Aslatifah Baharom
Pulau Pinang State Health Department.

GARISPANDUAN PENGENDALIAN KANAK-KANAK DI TASKA DAN PRASEKOLAH

Diselaraskan oleh:

**Bahagian Kawalan Penyakit
KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA**

Julai 2007

BAB 1

MENJAGA KEBERSIHAN BAYI, KANAK-KANAK, TASKA DAN PRA-SEKOLAH

MATLAMAT

Garis panduan ini adalah panduan kepada pengasuh di pusat jagaan dan bimbingan kanak-kanak memastikan kebersihan bayi, kanak-kanak dan persekitaran TASKA dan pra-sekolah yang optimum; bagi menyokong pertumbuhan dan perkembangan menyeluruh kanak-kanak.

1.0 PENGENALAN

Kebersihan selalunya dikaitkan dengan kesihatan. Kebersihan penting untuk semua orang terutamanya kanak-kanak kerana kesihatan yang sempurna akan menghindarkan mereka dari jangkitan penyakit. Di samping itu, mereka dapat melalui perkembangan yang sempurna dari segi rohani dan jasmani.

2.0 DEFINISI

2.1 Bersih bermakna

- 2.1 Bebas dari sebarang kotoran, kuman atau serangga perosak yang boleh mengganggu kesihatan.
- 2.2 Berkeadaan kemas, ceria dan selesa di pandang.
- 2.3 Tiada bau yang kurang menyenangkan

3.0 KEBERSIHAN BAYI

3.1 Persiapan sebelum mandi

Sediakan barang-barang seperti berikut:-

3.1.1 Di sebelah kanan

- a. Tempat yang beralas dan selesa untuk meletak bayi
- b. Tuala kecil yang lembut
- c. Tuala besar
- d. Sabun dan syampu
- e. Kapas
- f. Bedak, lampin, baju, seluar dan pin penyemat

3.1.2 Di sebelah kiri

- a. Besen besar
- b. Besen kecil untuk membasuh rambut

3.1.3 Penyediaan air mandi

Tuangkan air sejuk ke dalam besen besar, suamkan dengan air panas. Rasa kepanasan air dengan siku atau belakang tapak tangan (gunakan cara yang sama untuk besen kecil). Basuh tangan anda dengan bersih sebelum memandikan bayi.

3.2 Cara memandikan bayi

- 3.2.1 Bawa bayi ke tempat mandi. Letakkan di atas tempat yang beralas yang disediakan. Tanggalkan pakaian. Balut tubuh bayi dengan tuala besar.
- 3.2.2 Lembapkan kapas, bersihkan matanya dari arah hidung ke hujung mata kiri dan kanan. Gunakan kapas untuk sekali guna sahaja.
- 3.2.3 Bersihkan telinga dan hidung dengan kapas lembap yang baru.
- 3.2.4 Bersihkan muka dengan tuala kecil yang lembap. Kemudian, lap dengan tuala kering.
- 3.2.5 Ampu kepala bayi dengan tangan kiri mengarah ke besen. Basahkan rambut bayi.
- 3.2.6 Syampu rambutnya perlahan-lahan. Gunakan tuala kecil untuk membersihkan lebih syampu. Jangan guna kuku untuk mencuci kepala bayi
- 3.2.7 Bilas rambut dengan air hingga kesan syampu hilang.
- 3.2.8 Lap rambut hingga kering dengan sebahagian dari tuala yang membalut tubuhnya.
- 3.2.9 Tanggalkan tuala dari tubuh bayi.
- 3.2.10 Sokong kepala bayi dengan tangan kiri, pegang kuat di bawah ketiak kirinya terlebih dahulu.
- 3.2.11 Masukkan bayi perlahan-lahan ke dalam besen dengan memasukkan kakinya terlebih dahulu. Elakkan air masuk ke dalam telinga dengan menutup lubang telinga menggunakan ibu jari dan jari manis.
- 3.2.12 Basuhkan badan, sabun dan bersihkan di pelipat dan ketiak serta seluruh badan. Bilas dengan air sehingga bersih.
- 3.2.13 Untuk memandikan bahagian belakang badan dan punggung, sokong bahagian depan dengan tangan kanan anda dan pegang kuat di bawah ketiak kirinya.
- 3.2.14 Bila selesai, angkat perlahan-lahan dari besen dan letakkan bayi ke atas tuala kering.
- 3.2.15 Lap badan terutama di pelipat peha dan ketiak. Sapukan losyen atau minyak bayi ke seluruh badannya. Urutan dapat meransang bayi.
- 3.2.16 Pakaikan baju, lampin dan seluar.

Nota:

Bercakap dan bermesralah dengan bayi semasa dia dimandikan. Biarkan bayi menepuk air di dalam besen seketika. Berikan alat permainan jenis plastik kepada bayi semasa mandi.

3.3 Menukar lampin bayi

Lampin perlulah ditukar dengan segera apabila basah. Ini adalah untuk mengelakkan dari mendapat ruam lampin atau lain-lain penyakit kulit.

Jika menggunakan lampin pakai buang, lampin mesti sesuai dengan saiz bayi. Pastikan lampin pakai buang yang telah digunakan dibuang di tong sampah yang bertutup dan diuruskan dengan betul.

Jangan pakai lampin terlalu ketat. Lampin kain adalah lebih baik dari lampin pakai buang.

3.4 Persediaan menukar lampin

- 3.4.1 Sediakan tempat sesuai untuk menukar lampin. Tutup kipas angin sementara menukar lampin untuk mengelakkan bayi atau kanak-kanak dari kesejukan
- 3.4.2 Pilih tempat yang mempunyai pengudaraan dan pencahayaan yang elok.
- 3.4.3 Aturkan semua keperluan supaya mudah diambil atau digunakan. Elakkan peralatan dari mudah dicapai dari bayi.

Keperluan adalah seperti berikut:-

- a. Alas pelapik yang mudah dicuci.
- b. Lampin bersih yang siap dilipat.
- c. Tuala kecil, kapas, sebesen air.
- d. Losyen / minyak bayi.
- e. Seluar, baju, pin penyemat.
- f. Bekas menyimpan lampin kotor.
- g. Bekas membuang kotoran.

3.5 Cara menukar lampin

- 3.5.1 Letakkan bayi di atas alas / pelapik. Jangan tinggalkan bayi sendirian. Tanggalkan lampin kotor dan masukkan ke dalam bekas yang telah disediakan.

- 3.5.2 Bersihkan semua bahagian yang terkena najis dengan kapas lembap. Lap dari bahagian pinggang mengarah ke bawah punggung dan bukan sebaliknya.
- 3.5.3 Untuk bayi yang lebih besar, basuh dengan air bersih.
- 3.5.4 Lap hingga kering.
- 3.5.5 Jika perlu sapukan losyen bayi ke bahagian yang telah dibersihkan.
- 3.5.6 Pakaikan lampin dan sematkan pin dengan menggunakan jari sebagai pengadang tubuh bayi bagi mengelakkan bayi dari tercucuk pin.
- 3.5.7 Pakaikan seluar dan baju. Bawa bayi ke tempat tidur atau tempat bermain.

Nota:

- a. Bercakap kepada bayi semasa lampin ditukar. Elakkan dari memarahi bayi.
- b. Jika bayi mengeliat semasa lampin ditukar, berikan barang permainan seperti kelentong untuk menarik perhatiannya.
- c. Patikan anda membasuh tangan setiap kali selepas menukarkan lampin bayi sebelum mengendalikan bayi atau kanak-kanak lain; atau sebelum membuat sebarang pekerjaan lain.
- d. Pastikan lampin pakai buang dibuang ke dalam tong sampah yang bertutup.

4.0 KEBERSIHAN KANAK-KANAK

- 4.1 Kanak-kanak boleh digalakkan mengamalkan kebersihan, khasnya semasa melakukan aktiviti lazim. Kanak-kanak berumur 1 hingga 3 tahun memahami dan mengikut arahan mudah. Kanak-kanak 1 hingga 3 tahun perlu dibantu oleh pengasuh tetapi kanak-kanak 3 hingga 4 tahun boleh melakukan dengan sendiri.
  - a. mencuci muka, berus gigi selepas bangun dari tidur dan selepas makan.
  - b. mencuci tangan dan kaki selepas bermain di luar.
  - c. mencuci tangan sebelum dan selepas makan.
  - d. mencuci tangan dan kaki selepas menjalankan aktiviti khasnya aktiviti main pasir / air / *play doh* dan sebagainya.
- 4.2 Semasa memandikan kanak-kanak, elakkan dari menjirus air terus ke atas kepala

- 4.3 Adalah penting pakaian dan kasut kanak-kanak sentiasa dalam keadaan bersih dan kemas. Pengasuh harus menggalakkan kanak-kanak memberi kepentingan kepada amalan kebersihan diri dan pakaian. Melalui pelbagai aktiviti di TASKA dan kelakuan para pengasuh sendiri, pengasuh dapat mengujudkan kesedaran dan minat di kalangan kanak-kanak untuk sentiasa kelihatan bersih dan kemas. Kanak-kanak mendapat peluang untuk bercerita dan memberitahu kepentingan menjaga kebersihan diri.
- 4.4 Pengasuh perlu melatih kanak-kanak cara mandi dan mengosok gigi yang betul.
- 4.5 'Toilet Training' atau latihan menggunakan tandas perlu dimulakan seawal usia.
- 4.6 Pengasuh perlu melatih kanak-kanak memakai pakaian, menggunakan sikat rambut dan memotong kuku dengan betul.
- 4.7 Pastikan kanak-kanak tidak berkongsi sebarang peralatan peribadi seperti sikat, berus gigi dan tuala.

5.0 KEBERSIHAN BANGUNAN TASKA

- 5.1 Kawasan di dalam dan di luar bangunan mestilah bebas dari serangga, makhluk perosak dan haiwan peliharaan, serta bersih dari sampah sarap.
- 5.2 Kawasan di luar bangunan mestilah bersih dan bebas dari lalang, tumbuhan berduri atau beracun.
- 5.3 Pastikan longkang sentiasa bersih dan tiada air bertakung. Longkang hendaklah bertutup bagi mengelakkan sebarang kemalangan.
- 5.4 Sediakan bekas untuk membuang sampah yang bertutup di dalam dan di luar bangunan.
- 5.5 Jika ada kolam atau sebarang takungan air, tempat itu hendaklah dipagar. Jika menggunakan kolam mandi plastik, buang air selepas setiap kali digunakan.

6.0 AMALAN KEBERSIHAN DI TASKA

Kanak-kanak mungkin akan dapat penyakit jika sesebuah TASKA itu tidak bersih. Amalkan kebersihan TASKA setiap masa.

- 6.1 Amalkan tabiat membasuh tangan sebelum dan selepas makan, dan selepas menggunakan tandas.

- 6.2 Bersihkan semua pinggan, mangkuk, cawan, sudu dan lain-lain sebelum dan selepas makan.
- 6.3 Bersihkan dapur untuk menghindar dari lipas, tikus dan lain-lain serangga .
- 6.4 Bersihkan bilik air dan tandas. Elakkan air bertakung untuk mengelakkan pembiakan nyamuk.
- 6.5 Pastikan kawasan bersih bebas dari sampah sarap. Ini adalah untuk menghindarkan dari lalat dan serangga perosak.
- 6.6 Potong rumput yang panjang untuk mengelakkan ular.
- 6.7 Mop lantai dengan segera setiap kali ada tumpahan atau lantai basah. Lap habuk pada tingkap supaya tidak kotor dan selamat untuk kanak-kanak menjalankan aktiviti.
- 6.8 Bersihkan longkang dan pastikan air tidak bertakung. Pastikan longkang bertutup.
- 6.9 Bersihkan semua alat kelengkapan termasuk barang permainan kanak-kanak selepas setiap kali digunakan.
- 6.10 Cuci peti sejuk dan almari dapur sekurang-kurangnya seminggu sekali.
- 6.11 Basuh sarung bantal, alas tilam dan selimut serta kain tuala selepas setiap kali digunakan
- 6.12 Jemur bantal, tilam, tikar dan selimut.

Nota:

Binatang peliharaan seperti kucing dan anjing adalah tidak dibenarkan berada di sekitar kawasan TASKA.

Jangan gunakan lingkaran ubat nyamuk bagi mencegah dari sebarang kejadian kebakaran.

7.0 PERUNTUKAN AKTA DAN PERATURAN TASKA

7.1 Peraturan 25 (1a,b)

Tiap-tiap Taman hendaklah mengadakan sekurang-kurangnya satu tandas bagi sepuluh orang kanak-kanak dan kemudian tandas serta persediaan kebersihan hendaklah:-

- a. Pada setiap masa disimpan dalam keadaan bersih dan;
- b. Tidak digunakan bagi apa-apa maksud lain.

7.2 Peruntukan 26

Suatu bekalan air yang cukup dan bersih dan bersih hendaklah diadakan di premis tiap-tiap taman.

7.3 Peraturan 27

Tiap-tiap taman hendaklah dilengkapi dengan kemudahan-kemudahan membasuh dan mencuci pakaian, bilik salinan dan bilik mandi bagi kanak-kanak dan pekerja-pekerja.

Katil kanak-kanak, katil beradang, katil dan alatan tempat tidur hendaklah sesuai jenisnya dan rekabentuknya. Boleh dibasuh dan selenggarakan dalam keadaan bersih, dan peralatan tempat tidur bagi tiap-tiap orang kanak-kanak hendaklah disimpan dan distor dalam keadaan yang bersih.

8.0 KESIMPULAN

Kebersihan bagi kanak-kanak dan TASKA adalah amat penting dalam menjamin kesihatan kanak-kanak. Pengaruh harus memberi perhatian yang rapi terhadap menjaga mutu kebersihan di TASKA untuk menentukan kanak-kanak di TASKA sentiasa sihat dan ceria,.

BAB 2

Garis Panduan Pengendalian Pusat Asuhan dan Pusat Bimbingan Kanak-kanak Bagi mencegah Penularan Penyakit Berjangkit termasuk HFMD

Objektif Khusus

1. Pengendali boleh menyaring penyakit berjangkit di kalangan kanak-kanak di bawah jagaan bagi mengenalpasti mereka yang berjangkit.
2. Pengendali tahu langkah-langkah pencegahan awal yang berpatutan yang perlu diambil.

1.0 PENGENALAN

Pusat asuhan dan pusat bimbingan kanak-kanak adalah tempat perkumpulan kanak-kanak di bawah umur 7 tahun. Terdapat berbagai jenis premis berkenaan, beroperasi di bawah kelolaan kerajaan mahupun swasta. Premis yang dikendalikan oleh kerajaan adalah:

JENIS	BIDANG KUASA	PENGOPERASIAN
Taska: untuk yang berumur 0 - 4 tahun dan ke bawah	Jabatan Kebajikan Masyarakat, Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat	Premis dikendalikan oleh individu / syarikat. Lesen dikeluarkan setiap tahun selepas diberi kelulusan oleh Jabatan Bomba, Jabatan Kesihatan dan Kerajaan Tempatan. Ia tertakluk di bawah Akta Pusat Asuhan dan Peraturan-Peraturan Pusat Jagaan 1984. Pengasuh hendaklah menjalani latihan kursus asas asuhan kanak-kanak (31 modul dengan satu modul berhubung dengan kesihatan) dan mendapat kelulusan dari Jabatan Kebajikan Masyarakat.
Tabika: untuk kanak-kanak berumur 4 ke 6 tahun	Jabatan Perpaduan Negara dan Integrasi Nasional, Jabatan Perdana Menteri	Tidak memerlukan lesen untuk beroperasi. Ia dikendalikan oleh kakitangan yang dilantik oleh Jabatan ini. Ia tertakluk di bawah Akta Pendidikan 1996 (Akta 550).
Pusat Pendidikan Awal (Pra-sekolah)	Kementerian Pelajaran Malaysia	Tidak memerlukan lesen untuk beroperasi. Premis terletak di dalam kawasan sekolah. Ia dikendalikan oleh kakitangan yang dilantik oleh Kementerian ini. Ia tertakluk di bawah Akta Pendidikan 1996 (Akta 550).

Premis ini merupakan tempat yang mudah penyakit berjangkit menular jika kebersihan persekitaran dan kanak-kanak tidak dijaga. Keadaan ini disebabkan oleh kanak-kanak adalah kumpulan yang rentan kepada jangkitan kerana tiada atau kurang daya tahan diri berbanding dengan orang dewasa.

2.0 PENYAKIT BERJANGKIT YANG MUDAH MENULAR

Kanak-kanak sangat rentan atau mudah mendapat jangkitan. Mereka belum pernah terdedah kepada banyak jenis kuman. Maka, ketahanan tubuh mereka melalui antibodi belum terbentuk lagi. Selain dari itu, aktiviti-aktiviti yang dilakukan oleh kanak-kanak menyebabkan mereka lebih terdedah kepada kuman, berbanding dengan orang dewasa.

Penyakit berjangkit boleh disebabkan oleh kuman seperti virus, bakteria atau parasit. Kuman-kuman tersebut boleh disebarkan melalui makanan dan minuman, sentuhan, pernafasan, peralatan seperti mainan, sudu garpu dan tuala, serangga seperti nyamuk, dan haiwan seperti tikus. Senarai penyakit berjangkit yang lazim menular di kalangan kanak-kanak seperti di Lampiran 1 (cara penyebaran penyakit berjangkit di kalangan kanak-kanak) dan Lampiran 2 (Senarai penyakit berjangkit yang lazim menular di kalangan kanak-kanak).

3.0 LANGKAH PENCEGAHAN PENULARAN

3.1 Penjagaan Kebersihan Persekitaran

Penjagaan kebersihan persekitaran amat penting bagi memastikan kesihatan dan keselamatan kanak-kanak dan juga pengendalian pusat jagaan ini. Salah satu langkah yang paling penting ialah mengurangkan jumlah kuman di premis. Membersihkan lantai premis, mainan kanak-kanak dan pakaian / kainan menggunakan sabun adalah tidak mencukupi. Cucikuman dengan larutan bancuhan *chlorox* yang betul dapat membunuh kuman. Sila rujuk lampiran 3. *Chlorox* adalah pembasmikuman yang paling mudah diperolehi di pasaran.

Kajian menunjukkan bahawa tombol pintu dan kepala paip mempunyai kontaminasi kuman yang tinggi. Manakala permukaan yang kerap disentuh oleh kanak-kanak yang memakai lampin atau kanak-kanak dengan air liur yang sentiasa terkeluar hendaklah juga didisinfeksi. Ia hendaklah didisinfeksi sekurang-kurangnya sekali sehari; atau apabila ia kelihatan tercemar. Cuci dahulu dengan sabun dan air; diikuti dengan campuran *chlorox* 0.05 %. Setelah kering (anggaran dalam tempoh 10 minit), lap dengan tuala yang dilembapkan.

Pastikan tandas sentiasa dalam keadaan bersih. Jangan biarkan pakaian atau lampin bersepah-sepah di dalam tandas kerana ia boleh menyebabkan pencemaran dan pencemaran lintang. Pastikan lampin pakai buang dibuang ke dalam tong sampah yang bertutup bagi mengelakkan ia dihurung lalat.

Elakkan dari menyediakan makanan di kawasan berhampiran tandas. Penyimpanan makanan mentah di dalam almari hendaklah dilakukan dengan baik bagi mengelakkan dari serangan haiwan kacau ganggu terutama tikus. Manakala penyimpanan makanan dalam peti ais hendaklah dilakukan dengan betul bagi mengelakkan kontaminasi lintang (*cross contamination*) dengan makanan yang sedia di makan (*ready to eat food*).

Pastikan penyediaan makanan dibuat dengan betul dan bersih. Pastikan makanan / susu dihidangkan atau diberi terus kepada kanak-kanak selepas disediakan. Penyimpanan melebihi 4 jam dan dalam keadaan yang tidak sempurna boleh menyebabkan kuman membiak di dalam makanan / susu.

Pengendali makanan perlu mendapatkan suntikan Tifoid dan telah mengikuti kursus pengendalian makanan. Sentiasa pastikan pengendali makanan tidak menghidap sebarang penyakit yang boleh direbakkan melalui penyediaan makanan dan minuman; seperti cirit-birit, kudis dan luka di tangan dan sakit tekak.

Jangan benarkan haiwan berada di premis. Bulu dari kucing atau anjing boleh menyebabkan alahan kepada kanak-kanak tertentu. Haiwan yang tidak dijaga dengan baik atau tidak diberi rawatan tertentu boleh merebakkan kuman kepada manusia.

3.2 Penjagaan Kebersihan Kanak-kanak

Seperti di Bab 1.

Pengendali dan kanak-kanak hendaklah dilatih membersihkan tangan menggunakan kaedah yang betul. Maklumat di lampiran 4 boleh dijadikan panduan.

3.3 Suntikan imunisasi

Jadual imunisasi kanak-kanak di Malaysia adalah seperti di lampiran 5. Maklumat imunisasi hendaklah dikemaskinikan dan ibubapa diingatkan agar melengkapkan imunisasi anak-anak mereka mengikut jadual tersebut.

3.4 Penyaringan kanak-kanak

Saringan dilaksanakan di bilik saringan atau di ruang khas yang disediakan. Adalah lebih baik jika saringan dapat dibuat sebelum kanak-kanak masuk ke premis bagi memudahkan langkah kawalan seterusnya dilakukan.

Premis digalakkan untuk mengujudkan satu bilik isolasi atau pengasingan, iaitu bilik bagi menempatkan kanak-kanak dengan gejala penyakit berjangkit sementara menunggu ibubapa atau penjaga mengambil mereka. Ia bertujuan untuk menghalang kanak-kanak berpenyakit dari bercampur dengan kanak-kanak lain dan berkemungkinan akan menyebarkan penyakit.

Cara saringan boleh dilakukan dengan mengajukan soalan kepada ibubapa atau penjaga semasa mereka menghantar kanak-kanak. Bagi sesetengah gejala, pemeriksaan boleh dilakukan jika pengendali mampu melakukannya, seperti mengambil suhu badan kanak-kanak menggunakan *thermometer* bagi kanak-kanak yang demam (jangkasuhu (*thermometer*) dahi atau telinga atau *digital*) dan melihat tanda-tanda penyakit-penyakit berjangkit seperti di dalam Lampiran 2.

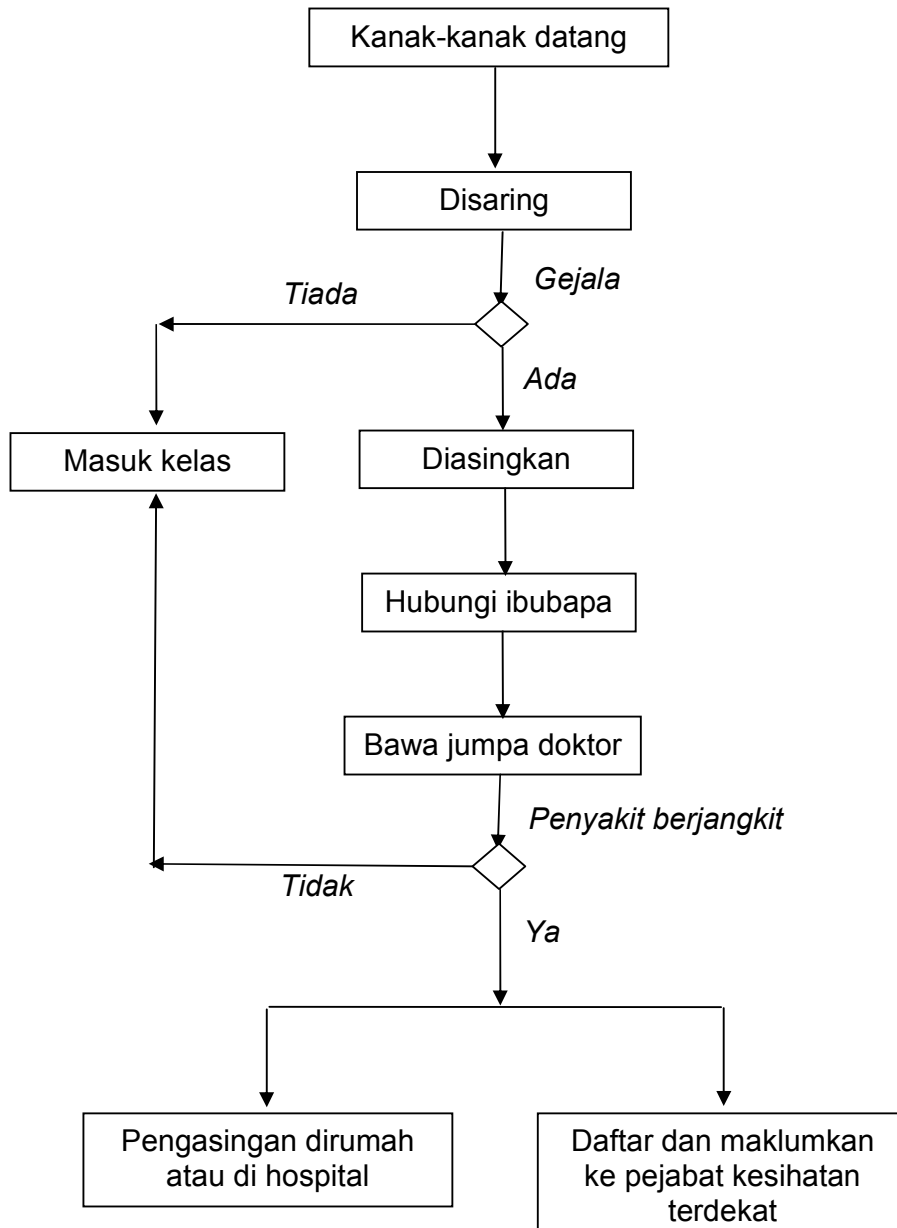
Gejala yang perlu disaring adalah seperti berikut:

DITANYA	DIPERIKSA (jika boleh)
Demam	Suhu >37.5
Selsema	Hidung berhingus
Batuk	Batuk
Cirit birit	
Ruam / lepuh / kudis	Ruam / lepuh / kudis
Sakit mata	mata merah atau mati bertahi

Jika penyakit kanak-kanak telah dipastikan oleh doktor sebagai penyakit berjangkit, kanak-kanak tersebut tidak boleh dibenarkan sama sekali untuk hadir ke premis sehingga habis tempoh jangkitan. Dapatkan nasihat dari pejabat kesihatan terdekat jika perlu.

Jika pengendali mengesyakki kanak-kanak dijangkiti penyakit berjangkit semasa berada di dalam premis, pengendali perlu menghubungi ibubapa kanak-kanak tersebut

Carta alir saringan kanak-kanak

3.5 Polisi Pengecualian

Pihak pengendali premis dicadangkan agar menyediakan polisi pengecualian hadir ke pusat jagaan atau bimbingan sekiranya kanak-kanak mengidap sebarang penyakit berjangkit. Polisi hendaklah dimaklumkan dan diterangkan serta diedarkan kepada ibubapa dan penjaga kanak-kanak.

Gejala atau tanda-tanda jangkitan penyakit yang mempunyai risiko jangkitan kepada

kanak-kanak lain ialah:

- Demam.
- Cirit-birit.
- Muntah-muntah.
- Ruam dengan demam.
- Sakit tekak dengan demam dan kelenjar membengkak.
- Batuk yang teruk.
- Sakit mata.
- Sakit kuning / jaundis.
- Menangis tidak berhenti, memerlukan perhatian lebih dari biasa atau *irritable*.

3.6 Pengendalian kes penyakit berjangkit

Kanak-kanak yang disyakki mengidap penyakit berjangkit semasa berada di pusat jagaan atau pusat bimbingan hendaklah dimaklumkan kepada ibubapa mereka dengan segera untuk mendapat rawatan doktor. Sementara menunggu kedatangan ibubapa mereka, kanak-kanak tersebut hendaklah diasingkan di bilik pengasingan dan tidak bercampur dengan kanak-kanak lain.

3.7 Melaporkan kes penyakit berjangkit

Selain dari mengasingkan kanak-kanak yang disyakki mengidap penyakit berjangkit dan memaklumkan kepada ibubapa atau penjaga kanak-kanak, pengendali premis juga dikehendaki memaklumkan kepada Pejabat Kesihatan Daerah terdekat untuk tindakan lanjut. Pihak kesihatan akan membuat pemeriksaan lanjut atau memberi nasihat pencegahan dan kawalan yang berpatutan. Sila rujuk lampiran 6 untuk nombor telefon pejabat kesihatan di kawasan anda.

3.8 Penutupan premis

Penularan penyakit dapat dicegah dengan penutupan premis. Ia amat berkesan untuk penyakit-penyakit yang akut dan mudah merebak seperti:

- i. HFMD
- ii. Demam campak (measles)
- iii. Rubella
- iv. Begok (mumps)
- v. Kolera
- vi. Disentri

Penutupan premis bertujuan untuk

- i. mengurangkan kontak kes dengan kanak-kanak sihat yang lain.
- ii. memudahkan pembersihan dan disinfeksi premis.
- iii. memudahkan kerja-kerja penambahbaikan premis mengikut nasihat yang telah diberikan oleh pihak berkuasa.

Kerja-kerja pembersihan dan disinfeksi boleh menggunakan larutan *chlorox* seperti mana disarankan di dalam lampiran 3.

Penutupan premis boleh dilakukan menggunakan Akta Kawalan dan Pencegahan Penyakit Berjangkit 1988, Seksyen 18 atau *Prevention and Protection of Public Health Ordinance*, 1999 bagi Negeri Sarawak. Penutupan premis boleh dipertimbangkan jika terbukti premis tersebut menjadi punca penularan jangkitan

Kriteria penutupan premis adalah seperti di bawah:-

1. pengesanan kes secara aktif oleh pasukan kesihatan di premis tersebut membuktikan pengendali tidak membuat saringan dan pengasingan kes.
2. pengendali gagal membuat kerja pembersihan bagi mengelakkan rebakan penyakit.

Lampiran 1.

Cara Penyebaran Penyakit Berjangkit di kalangan Kanak-kanak

Cara Penyebaran	Penyakit
Sentuhan dengan kulit yang berpenyakit atau cecair tubuh seperti nanah.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Chicken pox ▪ Konjuntivitis ▪ Kutu kepala ▪ Kudis buta (scabies dan impetigo) ▪ Kurap
Pernafasan termasuk kahak.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Chicken pox ▪ Demam selesema ▪ Difteria ▪ Meningitis ▪ Penyakit tangan, kaki dan mulut (HFMD). ▪ Influenza ▪ Demam campak (measles) ▪ Begok ▪ Batuk kokol (Pertusis) ▪ Pneumonia ▪ Rubella
Pencemaran oleh najis.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cirit birit ▪ Enterovirus ▪ Penyakit tangan, kaki dan mulut (HFMD). ▪ Cacing ▪ Salmonella ▪ Hepatitis A ▪ Polio
Pencemaran darah.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hepatitis B ▪ Hepatitis C ▪ HIV / AIDS ▪ Cytomegalovirus

Lampiran 2

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Rubella	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, sakit kepala, lemah lesu, batuk, sakit tekak. ▪ Kelenjar di bahagian belakang leher dan telinga. ▪ Ruam bermula di muka, dan demam menurun. ▪ Gejala beransur hilang apabila muncul ruam. 	2 ke 3 minggu	Pernafasan, Sentuhan	Seminggu sebelum hingga 4 hari selepas munculnya ruam	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian (MMR) ▪ Asingkan kanak-kanak dengan gejala di rumah. ▪ Elakkan dari terdedah kepada wanita mengandung. 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala.	Kanak-kanak akan memperoleh ketahanan tubuh sepanjang hayat setelah mendapat jangkitan.
Demam campak (measles)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam tinggi, batuk, selesema, konjunktivitis. ▪ Ruam bermula di leher selepas 3 ke 4 hari demam. Demam terus tinggi apabila ruam muncul. ▪ Ruam hilang selepas lima hari dan meninggalkan parut. 	7 ke 14 hari	Pernafasan, Sentuhan dengan hingus dan air liur.	Seketika (just before) sebelum hingga 4 hari selepas munculnya ruam	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian (MMR) ▪ Asingkan kanak-kanak dengan gejala di rumah. 	Ya walaupun SEORANG.	Kanak-kanak boleh mendapat komplikasi jangkitan terutama pneumonia.

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Batuk kokol (pertussis)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam dan batuk. ▪ Dalam tempoh satu ke 2 minggu batuk menjadi 'whoop'. ▪ Muntah sering berlaku akibat batuk teruk ini. 	6 ke 20 hari	Lendir nasofaring, Sentuhan langsung, pernafasan	Seminggu selepas terdedah kepada bakteria sehingga 3 minggu selepas timbul gejala.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian DPT. ▪ Jangan benarkan kanak-kanak yang disahkan dijangkiti bakteria datang ke pusat. 	Ya walaupun SEORANG.	Selalunya kes didiagnos di hospital selepas pengesanan makmal.
Difteria	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, sakit tekak, hidung berhingus, suara serak dan letih lesu. ▪ Kelenjar membesar di bahagian belakang leher. ▪ Membran ke hijauan terdapat di tekak. 	2 ke 5 hari	Sentuhan langsung.	Dua ke 3 minggu selepas timbul gejala.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian DPT. ▪ Jangan benarkan kanak-kanak yang disahkan dijangkiti bakteria datang ke pusat. 	Ya walaupun SEORANG.	Selalunya kes didiagnos di hospital selepas pengesanan makmal.
Chickenpox	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam selama sehari ke dua hari. ▪ Diikuti lepuh di kulit, jarang terdapat di tapak tangan dan kaki. ▪ Lepuh terdapat dalam berbagai peringkat 	10 ke 21 hari	Pernafasan, sentuhan langsung dengan lepuh.	Sehari ke dua hari sebelum lepuh sehingga 6 hari selepas timbul lepuh.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jangan benarkan kanak-kanak yang disahkan dijangkiti bakteria datang ke pusat. ▪ asingkan dari kanak-kanak lain. 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala.	Kanak-kanak akan memperolehi ketahanan tubuh sepanjang hayat setelah mendapat jangkitan.

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Begok (mumps)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, letih lesu, sakit kepala selama dua ke 3 hari. ▪ Diikuti oleh bengkak kelenjar liur di bawah dan belakang telinga. ▪ Ia menyebabkan sakit dan sukar menelan. 	12 ke 25 hari	Pernafasan.	Seminggu sebelum sehingga 10 hari selepas pembengkakan kelenjar liur.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian MMR. ▪ Jangan benarkan kanak-kanak yang disahkan dijangkiti virus ini datang ke pusat. ▪ Jika menghadiri pusat, asingkan dari kanak-kanak lain. 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala.	
Hepatitis A	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, letih lesu, sakit kepala, sakit perut, loya, cirit berit. ▪ Diikuti oleh kuning kulit dan mata putih, kencing berwarna teh gelap dan najis yang pucat.. 	15 ke 50 hari	Percemaran najis kepada makanan dan minuman..	Dua ke 3 minggu sebelum sehingga seminggu selepas bermula gejala.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Amalkan kebersihan diri. ▪ Elakkan mengambil makanan mentah dan makanan laut separuh masak. ▪ Pastikan pembekal makanan bersih danutamakan kebersihan. 	Ya walaupun SEORANG.	

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Hepatitis B	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam ringan, letih lesu, loya, kencing berwarna teh gelap. ▪ Ramai yang tidak menunjukkan gejala. 	30 ke 180 hari, lazimnya 60 ke 90 hari	Suntikan darah, dari ibu kepada kandungan, hubungan seksual.	Beberapa minggu sebelum gejala sehingga bertahun-tahun jika kanak-kanak menjadi pembawa virus.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian hepatitis B. 	Ya walaupun SEORANG.	Penyakit boleh menyebabkan kegagalan hati dan kanser jika ia menjadi pembawa kronik.
Poliomyelitis	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, sakit otot, sakit kepala, loya, muntah, tegang tengkok dan tulang belakang, paralysis flacid anggota badan. ▪ Kes yang teruk menyebabkan sukar bernafas, bercakap dan menelan, kekeliruan (confusion), sawan dan maut. 	7 ke 14 hari.	Pencemaran dengan najis kes, pernafasana .	Beberapa hari sebelum dan selepas gejala.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian Oral Polio (OPV) 	Ya walaupun SEORANG.	Selalunya kes didiagnos di hospital selepas pengesanan makmal.

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Meningitis	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Didahului oleh demam tinggi, tegang tengkok, muntah. ▪ Diikuti dengan sawan dan tidak sedar diri (Stupor). ▪ Bagi kanak-kanak di bawah umur 2 tahun, ubun-ubunnya menonjol dan tegang. 	30 ke 180 i.hari, lazimnya 60 ke 90 har	Pernafasan, sentuhan langsung.	Sehingga sembuh.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pelalian hanya untuk <i>Nesseria meningitis</i> tetapi hanya diberi kepada mereka yang akan mengerjakan haji. ▪ Pelalian <i>Haemophilus influenzae</i> b. 	Ya walaupun SEORANG.	Selalunya kes didiagnos di hospital selepas pengesanan makmal.
Penyakit tangan, kaki dan mulut (HFMD)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam, ulser di dalam mulut, ruam, lepuh di tapak tangan dan kaki. ▪ Boleh menyebabkan sawan, muntah dan / atau cirit birit. 	2 – 5 hari	Sentuhan langsung, peralatan tercemar dengan najis atau air liur kes.	Sehingga sembuh.		Ya walaupun SEORANG.	Boleh menyebabkan komplikasi jantung dan otak.

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Demam denggi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam tinggi, sakit kepala, sakit belakang, sakit otot, ruam. ▪ Boleh menyebabkan pendarahan (gusi, hidung, di bawah kulit), mudah lebam. 	3 – 10 hari	Gigitan nyamuk <i>Aedes</i> yang mempunyai virus denggi.	Dalam tempoh 5 hari selepas demam.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hapuskan tempat-tempat yang boleh berlaku pembiakan nyamuk dengan menghapuskannya, kerap membersihkan -nya, meletakkan abate ke dalamnya, menutupnya, memastikan air mengalir. 	Ya walaupun SEORANG.	
Sakit mata (conjunctivitis)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mata merah dan bertahi, gatal 	Mengikut agen penyebab	Tercemar dengan cecair dari mata yang sakit – kontak langsung atau tidak langsung	Selama kes mempunyai rembesan mata	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastikan tidak berkongsi tisu atau saputangan yang tercemar dengan cecair mata kes. ▪ Asingkan kanak-kanak. ▪ Dapatkan rawatan 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala.	

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Kudis buta (Impertigo)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kudis di kulit 		Kontak langsung dengan bahan-bahan tercemar dengan cecair dari kudis.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastikan kanak-kanak mendapatkan rawatan. ▪ Jangan berkongsi pakaian, tuala dan sebagainya dengan kes. 	Tidak perlu.	
Influenza (demam selesema)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demam ▪ Batuk ▪ Sakit tekak ▪ Selsema 	2 ke 5 hari	Pernafasan, sentuhan langsung	Sebelum gejala dan selepas gejala sehingga seminggu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Asingkan kanak-kanak. ▪ Dapatkan rawatan 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala.	
Kutu kepala	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gatal kulit kepala ▪ Kelihatan telur kutu di rambut 				<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastikan kanak-kanak mendapatkan rawatan. 	Tidak perlu.	

PENYAKIT	GEJALA	TEMPOH ERAMAN	CARA REBAKAN	TEMPOH JANGKITAN	PENCEGAHAN DAN KAWALAN	NOTIFIKASI KEPADA PEJ. KESHATAN DAERAH	CATATAN
Cirit-birit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Muntah ▪ Cirit-birit 	Mengikut agen penyebab	Termakan atau terminum makanan dan minuman yang tercemar.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastikan kanak-kanak mendapatkan rawatan. 	Tidak perlu KECUALI jika terdapat dua orang kanak-kanak atau lebih yang mempunyai gejala yang sama.	
Kurap (<i>ringworm</i>)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tanda jangkitan berbentuk bulat atau hampir bulat di kulit, dengan pinggirannya yang tertimbul. ▪ Gatal 		Tersentuh atau berkongsi pakaian, tuala atau tempat tidur dengan penghidap.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastikan kanak-kanak mendapatkan rawatan. ▪ Jangan berkongsi barang persendirian. 	Tidak perlu.	

**Disinfeksi dan pembersihan
permukaan, pakaian dan peralatan**

Bahan	Tujuan	Larutan yang disarankan	Paras klorin dalam larutan
<i>Chlorox</i>	Membersihkan rembesan air liur, nanah dan lain-lain; di lantai dan permukaan	Campurkan satu (1) bahagian <i>chlorox</i> dengan 99 bahagian air paip.	0.05% atau 500 ppm
	Campuran kepada pakaian yang tercemar. Merendam mainan atau peralatan lain.	Campurkan satu (1) bahagian <i>chlorox</i> dengan 500 bahagian air paip.	0.01% atau 100 ppm

Nota: Larutan *chlorox* tidak boleh disimpan kerana kekuatan bancuhan akan berkurangan apabila telah bercampur dengan bahan organik atau setelah digunakan.

Pastikan tiada bahan lain ditambah kepada bancuhan *chlorox* kerana ia mungkin menyebabkan tindakbalas yang tidak diingini.

Lantai:

Pastikan lantai dibersihkan setiap habis sesi. Jika pembersihan dilakukan semasa ada kanak-kanak, pastikan permukaan lantai dikeringkan bagi mengelakkan kemalangan.

Permaidani / tikar:

Peralatan ini perlu di bersihkan menggunakan alat pembersih hampagas (*vacuum cleaner*) secara berkala. Basuh dengan menggunakan syampu permaidani jika perlu.

Permainan:

Permainan hendaklah dibersihkan dan didisinfeksi terutama jika ia digunakan oleh kanak-kanak yang suka menggigit permainan. Ia hendaklah didisinfeksi menggunakan larutan *chlorox* 0.01%. Pastikan permainan dibilas dan dikeringkan sebelum digunakan semula.

Tandas:

Bersihkan tandas setiap kali digunakan. Gunakan larutan *chlorox* 0.01%.

Mencuci tangan

Mencuci tangan adalah satu amalan yang amat penting bagi mencegah perebakan jangkitan penyakit berjangkit.

Bila tangan perlu dicuci:

- i. Kanak-kanak
  - Sebaik tiba di premis.
  - Sebelum dan selepas makan.
  - Selepas masuk ke tandas.
  - Selepas menukar lampin.
  - Selepas bermain.
  - Selepas memegang peralatan atau haiwan peliharaan.
  - Bila tangan kelihatan kotor.
  - Sebelum balik ke rumah.

- ii. Pengendali / pengasuh
  - Sebaik tiba di premis.
  - Sebelum mengendalikan makanan, menyediakan botol susu atau memberi kanak-kanak makan dan minum.
  - Selepas masuk ke tandas.
  - Selepas membantu kanak-kanak ke tandas atau menukar lampinnya.
  - Selepas menyentuh cecair tubuh kanak-kanak seperti hingus, darah, muntah dan sebagainya.
  - Selepas memegang peralatan atau haiwan peliharaan.
  - Bila tangan kelihatan kotor.
  - Selepas mencuci atau membersihkan ruang rumah termasuk blik air.
  - Sebelum memberi ubat atau menyapu ubat kepada kanak-kanak atau pengasuh sendiri.
  - Sebelum balik ke rumah.

Cara mencuci tangan

- Lalukan air pada tangan. Ia akan menanggalkan kotoran dan kuman yang tidak melekat.
- Sapukan sabun ke seluruh permukaan tangan (rujuk rajah di bawah). Gosok tangan, celah-celah jari dan bawah kuku untuk tempoh sekurang-kurang 10 ke 15 saat.
- Bilas tangan dengan air yang mengalir.
- Keringkan tangan menggunakan tuala berasingan atau tisu pakai-buang. Elakkan dari berkongsi tuala kerana ia boleh menyebabkan kontaminasi dan peregangan kuman.
- Jangan simpan kuku panjang.

Cara cuci tangan yang betul. (dipetik dari CDC Atlanta)

Jadual Imunisasi Kanak-kanak

Imunisasi	UMUR (bulan)													UMUR (tahun)				
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1½	4½	7	12	15
BCG	■															Tiada parut		
Hepatitis B	■		■	■		■												
DPT			■	■		■								Dos tambahan				
OPV			■	■		■								Dos tambahan		Dos tambahan		
Hib			■	■		■												
Measles							Sabah sahaja											
MMR													■			Dos tambahan		
DT																Dos tambahan		
Tetanus										■	■			■				
JE																		Dos tambahan

Senarai pejabat kesihatan negeri dan daerah

NEGERI	PEJABAT DAERAH	No. Tel / No. faks
PERLIS	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 8, Bangunan Persekutuan, Persiaran Jubli Emas, 01000 Kangar.	04 – 9773333 (tel) 04 – 9760764 (faks)
	Pejabat Kesihatan Daerah Kangar Jalan Hospital 01000 Kangar	04 – 9761388 (Tel.) 04 – 9774517 (Faks)
KEDAH	Pejabat Kesihatan Negeri Jalan Perak Off Seberang Jalan Putera 05150 Alor Setar	04 – 7335533 (Tel.) 04 – 73149364 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Langkawi 07000 Langkawi	04 – 9667141 (Tel.) 04 – 9669034 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kubang Pasu 06000 Jitra	04 – 9171355 (Tel.) 04 – 9178644 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kota Setar Lebuhraya Darulaman, Bakar Batu 05100 Alor Setar	04 – 7332775 (Tel.) 04 – 7332359 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Muda No. 81 Jalan Padang 08000 Sg. Petani	04 – 4213355 (Tel.) 04 – 4210076 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Padang Terap 06300 Kuala Nerang	04 – 7866094 (Tel.) 04 – 7866507 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Baling Jalan Weng 09100 Baling	04 – 4701351 (Tel.) 04 – 4705178 (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Kulim 09000 Kulim	04 – 4906170 (Tel.) 04 – 4911843 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Bandar Baharu 09000 Kulim	04 – 4906170 (Tel.) 04 – 4911843 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Yan 08000 Guar Cempedak	04 – 4683155 (Tel.) 04 – 4684251 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Pendang Jalan Sungai Tiang, 06700 Pendang	04 – 4596412 (Tel.) 04 – 4594963 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Sik 08200 Sik	04 – 4695704 (Tel.) 04 – 4693130 (Faks)
P. PINANG	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 37, KOMTAR 10590 Penang	04 – 2625233 (Tel.) 04 – 2613508 (Faks)
	Pej. Kes. Seberang Perai Selatan Jalan Bukit Panchor Nibong Tebal, 14300 Penang	04 – 5935892 (Tel.) 04 – 5939086 (Faks)
	Pej. Kes. Seberang Perai Tengah Berapit, Bukit Mertajam 14000 Penang	04 – 5382453 (Tel.) 04 – 5307424 (Faks)
	Pej. Kes. Seberang Perai Utara Jalan Bagan Luar 12000 Butterworth	04 – 3233143 (Tel.) 04 – 3337444 (Faks)
	Pej. Kes. Timur Laut No. 344 Jalan Tull 10450 Penang	04 – 2298131 (Tel.) 04 – 2299109 (Faks)
	Pej. Kes. Barat Daya Jalan Ayer Puteh, Balik Pulau 11000 Penang	04 – 8668357 (Tel.) 04 – 8660745 (Faks)

PERAK	Pejabat Kesihatan Negeri Jln Panglima Bukit Gantang Wahab 30590 Ipoh	05 – 2533489 (Tel.) 05 – 2557646 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kinta 25, Jalan Gopeng 30250 Ipoh	05 – 3668070 (Tel.) 05 – 3668071 (Tel.) 05 – 2556903 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Kangsar Jalan Sultan Idris Shah 33000 Kuala Kangsar	05 – 7763355 (Tel.) 05 – 7760612 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kerian Jalan Sekolah 342000 Parit Buntar	05 – 7612355 (Tel.) 05 – 7165355 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Hilir Perak Jalan Maharajalela 36000 Telok Intan	05 – 6221011 (Tel.) 05 – 6212401 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Perak Tengah Sri Iskandar 32600 Bota	05 – 3764891 (Tel.) 05 – 3764890 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Larut-Matang & Selama, Tgk. 2, Wisma Persekutuan Jalan Istana Larut 34000 Taiping	05 – 8072027 (Tel.) 05 – 8064049 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Manjung Jalan Dato Ahmad Yunus 33000 Kuala Kangsar	05 – 6913355 (Tel.) 05 – 6919545 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Batang Padang Jalan Temoh, 35000 Tapah	05 – 4011342 (Tel.) 05 – 4014364 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Hulu Perak 33300 Gerik	05 – 7911335 (Tel.) 05 – 7911426 (Faks)

SELANGOR	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 10 & 11, Wisma Masallam Jalan 9E/9 off Jalan Tengku Ampuan Zabedah, 40100 Shah Alam.	03 – 55186001 / 2 / 7 / 31 (Tel.) 03 – 55106471 (Tel.) 03 – 55186004 (Faks) 03 – 55186005 / 6 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Hulu Langat No 11 – 13 Jalan Dato' Sri P. Ala Gendra 1, Kajang Plaza, 43000 Kajang	03 – 87367770 (Tel.) 03 – 87369687 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Hulu Selangor 44000 Kuala Kubu Bharu	03 – 60641216 (Tel.) 03 – 60642425 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Selangor Jalan Semarak 45000 Kuala Selangor	03 – 8893454 (Tel.) 03 – 8895044 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Sabak Bernam 45300 Sungai Besar Sabak Bernam	03 – 8842355 (Tel.) 03 – 8841358 (Tel.) 03 – 8841354 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Langat Jalan Morib 42700 Banting	03 – 8672355 (Tel.) 03 – 8672972 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Klang Jalan Kota, 41000 Klang	03 – 3318158 (Tel.) 03 – 3334528 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Sepang 43900 Sepang	03 – 8471400 (Tel.) 03 – 8472013 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Gombak No 13, Jalan SG 1/9, Taman Sri Gombak, 68100 Batu Caves	03 – 61207601 (Tel.) 03 – 61207602 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Petaling 101 – 301 Blok C, Business Centre, Jalan ss6/1, Kelana Jaya, 47301 Petaling Jaya	03 – 78045333 (Tel.) 03 – 78051458 (Faks)

NEGERI SEMBILAN	Pejabat Kesihatan Negeri Jalan Lee Sam 70590 NS	06 – 7625231 (Tel.) 06 – 7638543 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Seremban Jalan Zaaba, 71000 Seremban	06 – 7626141 (Tel.) 06 – 7612145 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Pilah / Jempol, 72000 Kuala Pilah	06 – 4811315 (Tel.) 06 – 4811316 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Rembau / Tampin 73009 Tampin	06 – 4411643 (Tel.) 06 – 4415900 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Port Dickson, 71000 Port Dickson	06 – 6473200 (Tel.) 06 – 6473179 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Jelebu 71600 Kuala Klawang	06 – 6136977 (Tel.) 06 – 6137614 (Faks)
MELAKA	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 6, Wisma Persekutuan Jalan Hang Tuah 75300 Melaka	06 – 2828344 (Tel.) 06 – 2839233 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Melaka Tengah Jalan Bukit Baru 75150 Melaka	06 – 2822332 (Tel.) 06 – 2816219 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Alor Gajah Jalan Hospital, 78000 Alor Gajah	06 – 5566237 (Tel.) 06 – 5566249 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Jasin 77000 Jasin	06 – 5292333 (Tel.) 06 – 5292812 (Faks)

JOHOR	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 4 Blok B Wisma Persekutuan, Jalan Air Molek 80590 Johor Bahru	07 – 2245188 (Tel.) 07 – 2232603 (Faks) 07 – 2242573 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Johor Bahru Jalan Abdul Samad, 80100 Johor Bahru.	07 – 2224711 (Tel.) 07 – 2236549 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Muar Jalan Othman, 84000 Muar	06 – 9522296 (Tel.) 06 – 9616533 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Segamat 85000 Segamat	07 – 9313355 (Tel.) 07 – 9321204 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Batu Pahat 83000 Batu Pahat	07 – 4341011 (Tel.) 07 – 4322026 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Pontian Jalan Alsagoff, 82000 Pontian	07 – 6879333 (Tel.) 07 – 6873092 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Mersing 86800 Mersing	07 – 7991836 (Tel.) 07 – 7994145 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kota Tinggi 81900 Kota Tinggi	07 – 8831133 (Tel.) 07 – 8831273 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kluang 86000 Kluang	07 – 7721852 (Tel.) 07 – 7735526 (Faks)
PAHANG	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 12, Wisma Persekutuan Jalan Gambut, 25000 Kuantan	09 – 5511366 (Tel.) 09 – 5161366 (Tel.) 09 – 5511048 (Faks) 09 – 5135528(Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuantan Jalan Gambut, 25000 Kuantan	09 – 522055 (Tel.) 09 – 51427128 (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Pekan 26000 Pekan	09 – 4221044 (Tel.) 09 – 4223086 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Rompin 26800 Rompin	09 – 4145164 (Tel.) 09 – 4146386 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Maran 26500 Maran	09 – 4771346 (Tel.) 09 – 4771216 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Temerloh Jalan Tun Ismail, 28000 Temerloh	09 – 2961800 (Tel.) 09 – 2964885 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Bera Jalan Masjid 28300 Triang	09 – 2554261 (Tel.) 09 – 2557639 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Jerantut 27000 Jerantut	09 – 2662218 (Tel.) 09 – 2665430 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Lipis Jalan Benta, 27200 Kuala Lipis	09 – 3121037 (Tel.) 09 – 3122685 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Raub 27600 Raub	09 – 3552355 (Tel.) 09 – 3556639 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Bentong 27800 Bentong	09 – 2221220 (Tel.) 09 – 2220461 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Cameron Highlands 39000 Tanah Rata	05 – 4911966 (Tel.) 05 – 4912480 (Faks)
KELANTAN	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 5, Wisma Persekutuan Jalan Bayam, 15590 Kota Bharu	09 – 7483288 (Tel.) 09 – 7441333 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kota Bharu Jalan Doktor, 16000 Kota Bharu	09 – 7484309 (Tel.) 09 – 7448559 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Pasir Mas 17000 Pasir Mas	09 – 7908333 (Tel.) 09 – 7903358 (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Tanah Merah 17500 Tanah Merah	09 – 9556333 (Tel.) 09 – 9556533 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Pasir Puteh 16800 Pasir Puteh	09 – 7867355 (Tel.) 09 – 7867488 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Machang 18500 Machang	09 – 9752333 (Tel.) 09 – 9751039 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Tumpat 16000 Tumpat	09 – 7256033 (Tel.) 09 – 7258730 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Bachok 16300 Bachok	09 – 7788333 (Tel.) 09 – 7788680 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Krai 18000 Kuala Krai	09 – 9666066 (Tel.) 09 – 9663303 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Gua Musang 18300 Gua Musang	09 – 9121454 (Tel.) 09 – 9121009 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Jeli 17600 Jeli	09 – 9440275 (Tel.) 09 – 9440275 (Faks)
TERENGGANU	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 5, Wisma Persekutuan Jalan Sultan Ismail, 20290 K. Trg	09 – 6222866 (Tel.) 09 – 6235001 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Terengganu Jalan Sultan Mahmud, 20400 K. Trg	09 – 6223355 (Tel.) 09 – 6230605 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kemaman 20400 Kemaman	09 – 8591330 (Tel.) 09 – 8593430 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Dungun Jalan Yahya Ahmad, 23000 Dungun	09 – 8441366 (Tel.) 09 – 8444680 (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Marang 21600 Marang	09 – 6182545 (Tel.) 09 – 6185582 (Faks) 09 – 6183984 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Hulu Terengganu 21700 Hulu Terengganu	09 – 6812333 (Tel.) 09 – 6812191 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Setiu No. 5 & 6, Aras Bawah, Wisma MDS, 22100 Bandar Permaisuri, Setiu	09 – 6099506 (Tel.) 09 – 6090016 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Besut 22200 Kg. Raja, Besut	09 – 6958700 (Tel.) 09 – 6958699 (Faks)
SARAWAK	Pejabat Kesihatan Negeri Jalan Tun Abang Hj Openg 93590 Kuching	082 – 256566 (Tel.) 082 – 417995 (Tel.) 082 – 245969 (Faks) 082 – 424959 (Faks)
BAHAGIAN KUCHING	Pej. Kes. Daerah / Bahagian Kuching, Jalan Keretapi, Kuching	082 – 238635 (Tel.) 082 – 414542 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Bau	082 – 763116 (Tel.)
	Pej. Kes. Daerah Lundu 94500 Lundu	082 – 735311 (Tel.) 082 – 735055 (Faks)
BAHAGIAN SAMARAHAN	Pej. Kes. Daerah / Bahagian Samarahan	082 – 671670 (Tel.) 082 – 671189 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Serian	082 – 874311 (Tel.)
	Pej. Kes. Daerah Simunjan 94800 Simunjan	082 – (Tel.) 082 – (Faks)

BAHAGIAN SRI AMAN	Pej. Kes. Bahagian Sri Aman	083 – 322151 (Tel.) 083 – 323220 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Lubuk Antu	083 – 322151 (Tel.) 083 – 323220 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Saratok 95400 Saratok	083 – 437379 (Tel.) 083 – 436917 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Betong	083 – 472116 (Tel.)
BAHAGIAN SARIKEI	Pej. Kes. Daerah Meradong / Bintagor	084 – (Tel.) 084 – (Faks)
	Pej. Kes. Bahagian Sarikei	084 – 651086 (Tel.) 084 – 654402 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Daro	084 – 823333(Tel.)
	Pej. Kes. Daerah Julau	084 – 717225 (Tel.)
BAHAGIAN MIRI	Pej. Kes. Bahagian Miri	085 – 424260 (Tel.) 085 – 422234 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Marudi / Baram 98050 Baram	085 – 755511 (Tel.) 084 – 755217 (Faks)
BAHAGIAN SIBU	Pej. Kes. Bahagian Sibu	084 – 315494 (Tel.) 084 – 331492 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Dalat	084 – (Tel.) 084 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Mukah 96400 Mukah	084 – 823333 (Tel.)
	Pej. Kes. Daerah Kanowit 96700 Kanowit	084 – 752333 (Tel.) 084 – 691205 (Faks)

BAHAGIAN SRI KAPIT	Pej. Kes. Bahagian Kapit	084 – 796404 (Tel.) 084 – 796477 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Song	084 – (Tel.) 084 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Belaga	084 – 461323 (Tel.) 084 – (Faks)
BAHAGIAN BINTULU	Pej. Kes. Bahagian Bintulu	084 – 331814 (Tel.) 084 – 339094 (Faks)
	Pej. Kes. Tatau	084 – (Tel.) 084 – (Faks)
BAHAGIAN LIMBANG	Pej. Kes. Bahagian Limbang	085 – 211046 / 166 (Tel.) 085 – 213294 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Lawas 98850 Lawas	085 – 284807 (Tel.) 084 – 285993 (Faks)
SABAH	Pejabat Kesihatan Negeri Tingkat 1, Rumah Persekutuan, Jalan Mat Salleh, 88814 Kota Kinabalu	088 – 232277 (Tel.) 088 – 217716 (Faks) 088 – 217740 (Faks)
KAWASAN KOTA KINABALU	Pej. Kes. Daerah Kota Kinabalu Tkt. 9, Blok D, Bangunan KWSP, 88000 KK	088 – 260845 (Tel.) 088 – 726329 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Papar	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Penampang	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kunak	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
KAWASAN KUDAT	Pej. Kes. Daerah Kudat Beg Berkunci No. 6, 89057 Kudat	088 – 611581 (Tel.) 088 – (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Pitas	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kota Marudu	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
KAWASAN TUARAN	Pej. Kes. Daerah Tuaran WDT 10, Peti Surat No. 620, 89208 Tuaran	088 – 787355 (Tel.) 088 – 788795 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Ranau, Peti Surat 32, 89307 Ranau	088 – 877169 (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kota Belud 89150 Kota Belud	088 – 976513 (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kinabatangan, Wdt. No. 40, 90200 K. Kinabatangan	088 – 561975 (Tel.) 088 – (Faks)
KAWASAN BEAUFORT	Pej. Kes. Daerah Beaufort, Peti Surat 101, 89807 Beaufort	087 – 212096 / 120 (Tel.) 087 – 212095 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Kuala Penyu	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Sipitang	088 – (Tel.) 088 – (Faks)
KAWASAN LAHAD DATU	Pej. Kes. Daerah Labuan Peti Surat No. 80832, 87018 W.P. Labuan	087 – 411702 (Tel.) 087 – 419011 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Lahad Datu Peti Surat 61167, 91120 Lahad Datu	089 – 882178 (Tel.) 088 – (Faks)
KAWASAN KENINGAU	Pej. Kes. Daerah Keningau Peti Surat No. 94, 89000 Keningau	087 – 333725 (Tel.) 087 – 332969 (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Tambunan	087 – (Tel.) 087 – (Faks)

	Pej. Kes. Daerah Tenom	087 – (Tel.) 087 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Beluran / Labuk Sugut, Beg Berkunci No. 2, 90109 Beluran.	089 – 511122 (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Saandakan, Tkt. 6, Bangunan Persekutuan, Beg Berkunci No. 4, 90500 Sandakan	089 – 668806 / 8 (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Semporna Peti Surat 80, 91307 Semporna, Sabah	088 – 781070 (Tel.) 088 – (Faks)
	Pej. Kes. Daerah Tawau Tkt. 7, Wisma Persekutuan, Peti Surat No. 900, 91008 Tawau.	089 – 775733 (Tel.) 089 – 776079 (Faks)

**PENGAWASAN TADIKA / TABIKA / PRASEKOLAH / PASTI /
TASKA / TASKI / NURSERI /**

Sila tandakan (√) dalam petak yang berkenaan.

BUTIRAN PREMIS

Nama premis: _____

Kategori

Taska / Taski / nurseri	☐
Tadika Perpaduan	☐
Tabika KEMAS	☐
Pra-sekolah	☐
Pasti	☐

Alamat: _____

Mukim: _____

Daerah: _____

Negeri: _____

Tel.: _____

No. Pendaftaran Premis / Lesen: _____

Lokasi premis: X _____

Y _____

Nama pengusaha / pengurus / guru: _____

Alamat: _____

Tel: _____

Status premis:

Kerajaan   Swasta

Jenis premis

☐	Rumah teres setingkat
☐	Rumah teres dua tingkat
☐	Rumah berkembar dua
☐	Rumah banglo
☐	Rumah kedai
☐	Balai raya
☐	Lain-lain (nyatakan):

Dibuat dari Konkrit

Kayu

Keluasan lantai : _____ meter persegi

Kedudukan premis

☐	Taman perumahan
☐	Kawasan perindustrian
☐	Kawasan pejabat
☐	Lain-lain, nyatakan:

KAPASITI

Bilangan pengasuh / guru : _____ orang
(rujuk lampiran A)

Enrolmen kanak-kanak: _____ orang

Bilangan kanak-kanak berumur

≤ 1 tahun	_____ orang
2 tahun	_____ orang
3 tahun	_____ orang
4 thn	_____ orang
5 thn	_____ orang
6 thn	_____ orang

Pengasingan kanak-kanak mengikut umur Ya Tidak

Jumlah kehadiran _____ orang (semasa pemeriksaan)

Saringan kesihatan kanak-kanak setiap pagi (periksa rekod saringan)

Ada Tiada

PERSEKITARAN LUAR PREMIS

Pengurusan pelupusan sampah

Diurus oleh PBT Sempurna/tak/keadaa
n/ulasan
 Diurus sendiri, nyatakan cara : _____

Urungan lalat Ada Tiada

Nyatakan tempat urungan :

Kacauganggu bau Ada Tiada

Nyatakan punca bau:

Perparitan Ada Tiada

Jika ada, nyatakan:

Aliran air	☐ Bertakung	☐ Mengalir
Bertutup	☐ Ya	☐ Tidak
Jenis	☐ Konkrit	☐ Tanah
Bersih	☐ Ya	☐ Tidak

Terdapat 'sand play' Ada Tiada

Jika ada, Bersih Kotor

Terdapat kolam renang Ada Tiada

Jika ada _____
 pH : _____ (standard : 7.2 – 8.4)
 Klorin : _____ (Standard: > 1.0 mg/l - < 30 mg /l)
 E. coli : _____ (Standard: < 10 coliform/100 ml / < 200 bact /ml)

Terdapat taman permainan Ada Tiada
 Jika ada,
 peralatan Selamat Tidak selamat
 persekitaran Selamat Tidak selamat

PERSEKITARAN DALAMAN PREMIS

Kesesuaian ruang lantai : _____ meter persegi (semua permukaan lantai dalaman)
 (standard: 3.5 meter persegi / kanak-kanak)

Jenis lantai, sila nyatakan : (simen, berjubin, kayu, _____)

Selamat Ya Tidak

Bersih Ya tidak

Pengudaraan :

Semulajadi : mencukupi tidak mencukupi, nyatakan

Mekanikal : mencukupi tidak mencukupi, nyatakan

Suhu bilik : _____ 0 C

Kelembapan : _____

Pencahayaan (guna LUX meter) : _____ (standard : 300 lux)

Kotak pertolongan cemas (*first aid box*)

Ada Tiada
 Lengkap Tidak lengkap

Bilik Pengasingan khas diperuntukkan (*sick bay/isolation*)

Ada Tiada

Jadual disinfeksi

Ada Tiada

Jika ada, _____ kali sehari

BARANGAN KANAK-KANAK

Pengendalian barangan peribadi kanak-kanak

	Berkongsi	Tidak berkongsi
Tuala		
Botol susu		
Berus gigi		
Sikat		
Cawan		
Bantal		
Selimut		

Cadar		
-------	--	--

	Dicuci-rebus	Tidak dicucirebus
Tuala		
Botol susu		

Tilam

☐ Ada	☐ Tiada	
Jika ada, jenis	☐ PVC	
	☐ Kekabu / kapas	
Kebersihan	☐ Ya	☐ Tidak, nyatakan:
Penjagaan	☐ Dijemur	☐ Tidak dijemur

Alat mainan

Berkongsi	☐ Ya	☐ Tidak
Bersih	☐ Ya	☐ Tidak
Selamat	☐ Ya	☐ Tidak, nyatakan
Bercat	☐ Ya	☐ Tidak

KEMUDAHAN SANITARI

Bilangan sinki cuci tangan: _____

Di sinki

☐ Ada sabun	☐ Tiada sabun
☐ Aliran air mencukupi	☐ Aliran air tidak mencukupi
☐ Bersih	☐ Kotor

Kertas tisu

☐ Ada	☐ Tiada
------------------------------	--------------------------------

Bakul sampah

☐ Ada,	☐ Tiada bakul sampah	
Jika ada	☐ Sesuai	☐ Tidak sesuai, nyatakan
	☐ Beralas plastik di dalamnya	☐ Tiada beralas plastik

Bilangan tandas: _____

(Standard: 1 Tandas: 10 Orang kanak-kanak – TASKA
1 Tandas 50 Orang Kanak-kanak – TADIKA)

Tandas :

Jenis tandas	☐ Pam	☐ Curah
Lantai	☐ Licin	☐ Tidak licin
Bersih	☐ Ya	☐ Tidak
Sabun basuh tangan	☐ Ada	☐ Tiada
Aliran air	☐ Cukup	☐ Tidak mencukupi

"Potty chair" (jika ada)	☐	Bersih	☐	Kotor
Selipar	☐	Ada	☐	Tiada
Longgokan pakaian di atas lantai	☐	Ada	☐	Tiada

Kekerapan mencuci : _____ kali sehari

Disinfeksi berjadual
 Ada   Tiada

Jika ada

1 kali sehari	☐
2 kali sehari	☐
3 kali seminggu	☐
1 kali seminggu	☐

Kebersihan tandas
 Memuaskan   Tidak memuaskan

Pengendalian lampin pakai buang

☐	Tong Sampah Khusus
☐	Tong Sampah Tidak Khusus
☐	Komunial Bin
☐	Tanam
☐	Bakar
☐	Lain-lain ..... (nyatakan)

Bekalan air:
 Punca: _____
 Air dirawat Ya   Tidak

DAPUR

Dapur :

Lantai	☐	Basah	☐	Kering
	☐	Licin	☐	Kesat
Sinki	☐	Ada	☐	Tiada
	☐	Ada sabun pencuci	☐	Tiada sabun pencuci
Almari penyimpanan makanan masak	☐	Ada	☐	Tiada
	☐	Bersih	☐	Kotor
Tong sampah	☐	Ada	☐	Tiada
	☐	Berlapik plastik	☐	Tidak berlapik plastik
Kawalan LILATI	☐	Ada	☐	Tiada

Sumber makanan :

- Masak di premis
- Pesanan dari luar (caterer / kontrak)
- Dibeli di luar

Jika pesanan di luar,

Nama caterer : _____

Alamat caterer : _____

No. telefon : _____

Penyimpanan makanan :

Peti sejuk

Ada

Tiada

Cara penyimpanan

Memuaskan

Tidak memuaskan, nyatakan;

Suhu penyimpanan

Mematuhi

Tidak mematuhi

Stor penyimpanan makanan mentah :

Ada

Tiada

Bersih

Kotor

Kalis LILATI

Tidak kalis LILATI

SEJARAH KEJADIAN / WABAK PENYAKIT BERJANGKIT DI PREMIS

Jenis penyakit	Ada	Tiada (√)	Nyatakan tarikh episod terakhir
HFMD			
Denggi			
FWBD			
Lain-lain, nyatakan:			

ULASAN KESELURUHAN

--

Tarikh pemeriksaan : _____

Nama pemeriksa : _____

Jawatan : _____

Tempat bertugas : _____

ULASAN PEGAWAI KESIHATAN DAERAH

CONTRIBUTORS

- 1 Dr. Saraswathi Bina Rai
State Epid Officer (CDC), Pulau Pinang.
- 2 Dr. Zulhizzam Hj Abdullah
State Epid Officer (CDC), Perlis.
- 3 Dr. Asiah Ayob
State Epid Officer (CDC), Perak.
- 4 Dr. Zulfa Vety Dol Bakri
State Epid Officer (CDC), Negeri Sembilan.
- 5 Dr. Hashimah Hasan
State Epid Officer (CDC), Melaka.
- 6 Dr. Hani Mat Hussin
State Epid Officer (CDC), Kelantan.
- 7 Dr. Kamaliah Mohd Nor
State Epid Officer (CDC), Sarawak.
- 8 Dr. Rohani Jahis
Communicable Disease Surveillance Section, MOH.
- 9 Dr. Rohana Ismail
Family Health Development Division, MOH.
- 10 Dr. Husniana Ibrahim
Communicable Disease Surveillance Section, MOH
- 11 Dr. Kamarudin Yaakob
Ministry of Education Malaysia, Putrajaya.
- 12 Puan Sawiah Hassan
Kementerian Pembangunan Luar Bandar, Putrajaya.
- 13 Puan Umi Hani Awang
Perundangan dan Advokasi, Jabatan Kebajikan Masyarakat Malaysia.
- 14 En. Jemsee Onggi
Sabah State Health Department.
- 15 En. Peter Low
N. Sembilan State Health Department.
- 16 En. Mohd Yusop Kassim
Perak State Health Department.
- 17 En. Ruba Sundaram Muthusamy
Selangor State Health Department.
- 18 En. Harman Angan
Sabah State Health Department.
- 19 En. Henry Empangan
Sarawak State Health Department.
- 20 En. Saman Baharuddin
Communicable Disease Surveillance Section, MOH.
- 21 Puan Azizah Hassan
Pulau Pinang State Health Department.
- 22 Puan Aslatifah Baharom
Pulau Pinang State Health Department.

